

ទស្សនាវដ្តីនៃប្រវត្តិវិទ្យាសាស្ត្រប្រជាជន

វិស័យ ការពិភាក្សា

- ◆ អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ស្រុកសម្រាប់ទទួលបានអ្វីដែលលើសពីសំណងជាតិក្នុង
- ◆ ឯកឧត្តម ជូធីនិក វ៉ារ៉ាម អញ្ជើញទស្សនកិច្ចប្រវត្តិវិទ្យាសាស្ត្រប្រជាជន
- ◆ អគ្គនាយកសាធារណៈជនសម្រាប់យុវជនស្រុកនៃទស្សនកិច្ចប្រវត្តិវិទ្យាសាស្ត្រប្រជាជន

រៀបចំដោយគណៈកម្មាធិការស្រុក និង យុវជន ទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា

លេខ២៥៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១

ឧស្សាហកម្មនិងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច

លេខ ២៥៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១

មាតិកា

សំបុត្រ

◆ អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម..... ១

វិទ្យាសាស្ត្រ

◆ អ៊ីវ៉ា អ៊ាត៍ : ប្រធានកងទ័ពកងចល័តយុំ ៨

វិទ្យាសាស្ត្រ និង ការស្រាវជ្រាវ

◆ ឯកទត្តម ដូម៉ូនីក វ៉ាអាប់ អញ្ជើញ ១២

◆ អគ្គនាយកដ្ឋានសាធារណរដ្ឋសន្តិសុខនិយម ១៤

◆ កែវ សំអាត : ឆ្នាំពេទ្យ ២០១១ ភូមិ..... ១៦

◆ កង លៀប : អតីតយោធាខ្មែរក្រហម ១៧

◆ ឈឹម សំអ៊ិន : ខ្ញុំមានមោទកភាពក្នុង ២៣

◆ ជីវិតក្មេងវត្ត..... ២៧

◆ ខ្ញុំរស់នៅតាមបន្ទាយជាមួយឪពុកក្នុង ៣០

◆ ជីវិតស៊ីជាមួយខ្មែរក្រហម ៣៣

◆ វិញ នី : អតីតកងទ័ពកងពលទី១ ៣៦

◆ ខ្ញុំគិតចិត្តពីការសម្របសម្រួលរបបខ្មែរក្រហម.... ៣៧

◆ ហ៊ាង ស៊ឹម ហាន់ រំលឹកអំពីការដាំដុះដំឡូង ៤១

◆ អុច ទុច : ខ្ញុំកៀសខ្លួនទៅប្រទេសវៀត .. ៤៤

វិទ្យាសាស្ត្រ

◆ សាលក្រមសំណុំរឿង០០២/០២ ៤៨

វិទ្យាសាស្ត្រ កាសាងសង្គម

◆ វេទិកាអន្តរជាតិរវាងសិល្បកររស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងក្រុមនិស្សិត ... ៥៦

វិទ្យាសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ

«ដេងដង់តូលី» រឿងរ៉ាវចេញពីប្រជាជនថ្មីក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

◆ ចែម ហ៊ីង : អ្នកបើកបរ..... ៥៨

លោក ឆាន់ យុ ឆាយកម្ពុជ្យមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ទទួលស្វាគមន៍ដ៏មង្គល ការបរទេស និងអភិវឌ្ឍន៍នៃ ចក្រភពអង់គ្លេស ដូម៉ូនីក វ៉ាអាប់ នៅការិយាល័យ កណ្តាលរបបខ្មែរក្រហមឯកសារកម្ពុជា ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី ២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ (សុភ័ក្រ្ត ភាណ និង តឹម សុវណ្ណដានី មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
លេខ៣៧/៩៧.មប្រក
ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨
រូបថតឯកសារ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ស្រ្តីសម្លឹងទទួលបានអ្វីដែលលើសពីសំណងជាតិមិត្តរួម

នាំ យូ

ក្រុមការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា រដ្ឋបណ្ឌិត ដេមី វើយ ស៍ (រូបខាងឆ្វេង) និង ភីម សុវណ្ណ ដានី (រូបខាងស្តាំ) បានចុះទៅពិនិត្យសុខភាពដល់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម នៅវត្តលលកស ក្នុងខេត្តពោធិសាត់ នៅខែមេសា ឆ្នាំ២០១៨។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ការទទួលបានយុត្តិធម៌នៅក្នុងសង្គមក្រោយជម្លោះ ពិតជាមានការលំបាកខ្លាំងណាស់ ពីព្រោះអ្វីៗដែលបាន កើតឡើងដោយសារអំពើហិង្សា អំពើឃោរឃៅ ទ្រង់ ទ្រាយធំ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺពិភពលោកមិន អាចបំប្លែងវិញ្ញាណនោះទេ គ្មានទឹកប្រាក់ក្នុងទំហំណា មួយអាចទូទាត់សងដល់ជីវិតដែលបាត់បង់ទៅ ហើយ ក៏គ្មានសំណងណាមួយ អាចជួសជុលនូវភាពប្រេះស្រាំ កើតមានក្នុងសង្គម ដែលបន្តអូសបន្លាយជាច្រើន ជំនាន់នោះដែរ។ របបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំជាងមួយ

ទសវត្សរ៍កន្លងទៅហើយ ប៉ុន្តែបើទោះជាប្រទេសកម្ពុជា មានការរីកចម្រើនឆ្ពោះទៅមុខដោយរួចផុតពីស្រមោល ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ព្រៃព្រួចនេះយ៉ាងណាក្តី ក៏ប្រទេសកម្ពុជា នៅមានកិច្ចការជាច្រើនទៀតដែលអាចធ្វើបានសម្រាប់ អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ ទោះបីជាមាន ស្ថាប័នជាច្រើនមានភាពលេចធ្លោក្នុងវិស័យសំខាន់ៗ នានា ហើយបានស្រោចស្រង់ដល់ប៉ះពាល់បន្តលំទុក ដោយអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងអំពើឃោរឃៅ ទ្រង់ទ្រាយធំយ៉ាងណាក្តី ក៏ប្រព័ន្ធសុខាភិបាលនៅតែជា

ស្ថាប័នមួយដែល ទាមទារការគាំទ្រជាច្រើនបន្ថែមទៀត មិនមែនដោយសារតែស្ថានភាពទន់ខ្សោយនៃប្រព័ន្ធនេះ និងវិបត្តិដ៏ស្របច្រាស់បណ្តាលមកពីជំងឺកូវីដ-១៩ តែ ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ដោយសារតែប្រព័ន្ធនេះ គឺជាវិធី មួយដែលជួយធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងដោយផ្ទាល់ដល់សុខភាព របស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។

នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ចំណែកមួយដ៏មានប្រសិទ្ធភាព បំផុត ក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ដូចដែលប្រជាជនរាប់ លាននាក់ដែលបានបាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម គឺអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ទោះបី ជាអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានភាព ខ្វះចន្លោះលើផ្នែកផ្សេងៗជាច្រើនយ៉ាងណាក្តី ក៏អង្គ ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា នៅតែអាច សម្រេចបាននូវផ្នែកដ៏សំខាន់មួយនៃអាណត្តិរបស់ ខ្លួន។ ដំណើរការកាត់ទោសរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានបង្ហាញអំពីអ្វីដែលកើតមាន ឡើងនៅក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម ហើយអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានកាត់ទោសមេដឹកនាំ ជាន់ខ្ពស់ និងអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះទុក្ខដ៏ កម្ពុទាំងឡាយ ដែលបង្កឡើងដោយរបបនេះ។ ទោះបី ជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្តីគូរតែការធានារបស់អង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមានសារសំខាន់ចំពោះ ការធ្វើឲ្យសះស្បើយដល់ប្រជាជនកម្ពុជាយ៉ាងណាក្តី ក៏នៅតែមានតម្រូវការឲ្យមានយន្តការផ្នែកតុលាការ ផ្សេងៗទៀត និងមធ្យោបាយផ្សេងៗបន្ថែមទៀត ដើម្បី ធានាថា ការធានារបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា នៅតែបន្តប្រសិទ្ធភាពដល់មនុស្ស ជំនាន់ក្រោយៗ ដែលបានចាប់កំណើតក្រោយរបបខ្មែរ ក្រហម។ ការអប់រំ គឺជាវិធីសាស្ត្រមួយដែលធានាដល់ ការធានារបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ព្រមទាំងធានាថា ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបខ្មែរក្រហម នឹងមិនត្រូវបានបំភ្លេចចោល។

ដោយសារតែយុត្តិធម៌ពិបាកនឹងសម្រេចបាន ចំណែកឯការជួសជុលឡើងវិញនូវការខ្ទេចខ្ទាំ និងការ បាត់បង់យ៉ាងពិតប្រាកដមួយ ក៏មិនអាចប្រព្រឹត្តទៅរួច មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានផ្តល់អាទិភាពចំពោះ ការអប់រំអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិតេយ្យ ជាការ

បំពេញបន្ថែមលើទម្រង់ប្រពៃណីនៃយុត្តិធម៌អន្តរកាល។ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ការអប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ អាចជាវិធីសាស្ត្រឈានទៅសម្រេចបានយុត្តិធម៌ក្នុង ទម្រង់មួយ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាប្រើប្រាស់កម្មវិធី អប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ ជាវិធីសាស្ត្រប្រកប ដោយប្រសិទ្ធភាពមួយ ចំពោះដំណើរឈានទៅសម្រេច បានយុត្តិធម៌សម្រាប់សង្គមក្រោយដោះស្រាយ ក៏ដូចជាអាណានិគម ស្ថាប័នសម្រាប់រង្គាល់ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ មិនឲ្យកើតមានជាថ្មីម្តងទៀត។ ផ្អែកលើបុគ្គលិកលក្ខណៈ របស់ខ្លួន ការអប់រំអាចជួយទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាដោះស្រាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ពេលអនាគតពីព្រោះការអប់រំ អាចជួយឲ្យសិស្សានុសិស្សចេះវិភាគលើប្រវត្តិសាស្ត្រ និងឆ្លុះបញ្ចាំងថា តើស្ថានភាព និងកាលៈទេសៈដែល ជំរុញឲ្យមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការសម្លាប់ រង្គាល់កាលពីអតីតកាល អាចនឹងត្រូវរំលឹកខ្ពស់មិនឲ្យកើត មានជាថ្មីពេលអនាគតយ៉ាងដូចម្តេច។ បើមើលឲ្យស៊ី ជម្រៅជាងនេះ រាល់ការអប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវតែរួមបញ្ចូលសេចក្តីអាណិតអាសូរចំពោះមនុស្សព្រម ទាំងការដែលអំពើអមនុស្សធម៌អាចកើតមានឡើង និង ធ្វើឲ្យមានភាពជ្រុលនិយមនៅក្នុងកម្រិតបុគ្គល កម្រិត សហគមន៍ និងកម្រិតជាតិ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ការអប់រំអាចនាំមកនូវយុត្តិធម៌បន្ថែមលើការទប់ស្កាត់ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងអំពើឃោរឃៅ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានប្រើប្រាស់កម្មវិធី អប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍របស់ខ្លួនដាវេទិកាមួយ ដែលអនុញ្ញាតឲ្យជនគ្រោះនិយាយរៀបរាប់អំពីរឿង រ៉ាវ និងបទពិសោធន៍របស់ខ្លួន ហើយវេទិកានេះបាន ប្រើប្រាស់សកម្មភាពអប់រំនានាដូចជា វេទិកាបើក ទូលាយសម្រាប់ជនគ្រោះក្នុងការប្រឈមជាមួយនឹង អតីតកម្មភាពប្រល័យពូជសាសន៍ ដើម្បីសម្រេចគោល បំណងនៃការផ្សះផ្សា។ នៅពេលដែលការអប់រំត្រូវ បានរៀបចំយ៉ាងដូច្នោះ ជនគ្រោះមានទិកាសទទួល បានភាពជាមនុស្ស និងអាចឆ្លុះបញ្ចាំងផ្ទាល់ខ្លួននិង ជារួម ដោយផ្អែកលើបទពិសោធន៍របស់ខ្លួនជាវិធី សាស្ត្របង្រៀនដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។ ដូចគ្នានេះ ដែរ អតីតកម្មភាពប្រល័យពូជសាសន៍ ក៏ទទួលបានទិកាស ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងលើប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន និងចូលរួម

កងចល័តនារីកំពុងលើកភ្នំស្រែនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ចំណែកដល់ការផ្សះផ្សាពីជ្រុងម្ខាងទៀតសម្រាប់សហគមន៍ដែលខ្លួនរស់នៅ។ ការអប់រំគឺជាទិកាសម្រាប់សម្រាប់ស្តារ និងកសាង ឡើងវិញ នូវបំណែកនៃមនុស្សជាតិដែលបានបែកខ្ញែកដោយសារការសម្លាប់រង្គាល។

ប៉ុន្តែទោះបីជាអាចផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍សំខាន់ៗទាំងអស់នេះយ៉ាងណាក៏ដោយ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាយល់ឃើញថា ការអប់រំនៅតែមានកម្រិតនៅឡើយ និងត្រូវមានការធានាជាច្រើនទៀតដែលអាចធ្វើឡើងដើម្បីជួយដល់ជនរងគ្រោះនៃការសម្លាប់រង្គាល និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ ប្រទេសកម្ពុជា នៅតែបន្តតភ្ជាប់ជាមួយនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបខ្មែរក្រហមរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ទោះបីជា នយោបាយ ស្ថាប័នសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច គឺសុទ្ធសឹងជាវិស័យដ៏លេចធ្លោហើយបានស្រោចស្រង់ដល់ប៉ះពាល់ពីការសម្លាប់រង្គាលយ៉ាងណាក្តី ក៏ប្រព័ន្ធសុខាភិបាលនៅតែជាបញ្ហាប្រឈមនៅឡើយ។

នៅឆ្នាំ២០១៥ វេជ្ជបណ្ឌិត ដេមី វេយស៍ បច្ចុប្បន្នគឺជាអ្នកប្រឹក្សាយោបល់របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

បានសរសេរអត្ថបទមួយអំពីបទដ្ឋានអន្តរជាតិនៃទិស៤នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ប្រទេសកម្ពុជាពុំទាន់មានបទដ្ឋាននុណ្ហភាពនៃការថែទាំវេជ្ជសាស្ត្រនៅឡើយ ចំណែកដល់ឡើយសាសនា និងអប័យជំនឿនានាដែលគ្មានមូលដ្ឋានវិទ្យាសាស្ត្រឬវេជ្ជសាស្ត្រភាគច្រើនគឺជាកត្តាចម្បងនៃការសម្រេចចិត្តទទួលសេវាកម្មថែទាំសុខភាពនិងការវះកាត់។ ទន្ទឹមនឹងនេះ មុខងារវិជ្ជាជីវៈវេជ្ជសាស្ត្រនៅប្រទេសកម្ពុជា នៅតែរងឥទ្ធិពលដោយអាកប្បកិរិយាសម្មារន្ទិយមនិងកង្វះមេត្តាធម៌។

របបខ្មែរក្រហម មិនសមជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះបទដ្ឋាននៃវិស័យសុខាភិបាលនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាសព្វថ្ងៃនេះទេ ប៉ុន្តែវាពិតជាច្បាស់ណាស់ថាខ្មែរក្រហមបានបំផ្លាញជំនាញវិជ្ជាជីវៈវេជ្ជសាស្ត្រនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ អ្នកជំនាញវិជ្ជាជីវៈ អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងអ្នកជំនាញនានា រួមទាំងវេជ្ជបណ្ឌិតគឺជាគោលដៅនៃការចាប់ខ្លួន ហើយភាគច្រើននៃបុគ្គលក្នុងសហគមន៍វេជ្ជសាស្ត្របានភៀសខ្លួនទៅក្រៅប្រទេស ឬបានបាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។

ផ្ទាំងកំនូរដោយវិចិត្រករស្រ្តី (កម្ពុជ) មួយរូបឈ្មោះ កែវ កុលធីតា ឯកសិក (ត្រូវបានស្គាល់ថា កុល) ។ ផ្ទាំងកំនូរ បង្ហាញអំពីអ្នកដឹកនាំក្រុមខ្មែរក្រហមដែលជាស្រ្តី មួយរូប (មេកង) បានបញ្ជូនស្រ្តីធ្វើការងារពលកម្មធុនតូចៗ (បណ្តុំសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅចុងបញ្ចប់នៃរបបខ្មែរក្រហម វិស័យសុខាភិបាល បានបាត់បង់រូបរាងពីប្រទេសកម្ពុជា ដោយមានតែ អ្នកជំនាញវិជ្ជាជីវៈ សុខាភិបាលមួយចំនួនតូចតែ ប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវបានជឿជាក់ថា នៅបន្តរស់រានមាន ជីវិតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ដូចគ្នានេះដែរ របបខ្មែរក្រហមមិនមែនជាបុស គល់បង្កជាបញ្ហាលើគុណភាពនៃវិស័យថែទាំសុខភាព សព្វថ្ងៃនេះទេ ក៏ប៉ុន្តែរាល់គ្រប់ផ្នែកទាំងអស់របបខ្មែរ ក្រហមបានបង្ក ជំរុញនិងបង្កើនបញ្ហានៅក្នុងប្រទេស កម្ពុជា ដោយបញ្ហាទាំងនោះរួមមាន វប្បធម៌រួមនៃ អាកប្បកិរិយាយក្នុងខ្លួន និងគិតគូរតែប្រយោជន៍ ផ្ទាល់ខ្លួន។ ដោយសារតែមនោគមវិជ្ជាខ្មែរក្រហម ធ្លោតលើការបំភិតបំភ័យមហាជន កង្វះមេត្តាធម៌ គឺជាកេរដំណែលបន្សល់ដោយការគ្រប់គ្រងរបប ខ្មែរក្រហម។ មេត្តាធម៌ចំពោះអ្នកដទៃអាចត្រូវបាន ទុកជា ជាការមិនស្របតាមការលះបង់ចំពោះ មនោគមវិជ្ជារបបខ្មែរក្រហម ហើយការមិនស្រប តាមនេះសបញ្ជាក់អំពីចំណុចខ្សោយនិងកង្វះការប្តេជ្ញា

ដែលអាចទទួលបានសេវាសុខាភិបាលស្រាប់។ អំពើព្រៃផ្សៃ ឥតគណនានេះ បានយាយីដល់ជីវិតប្រជាជនកម្ពុជា ទាំងអស់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ចំណែកឯសំណល់នៃ គំនិត និងការយល់ឃើញយ៉ាងដូច្នោះ នៅតែបន្តកើត មាននៅក្នុងមុខងារវិជ្ជាជីវៈ និងស្ថាប័ននានា ដែល កំណត់យកមេត្តាធម៌ជាក្រមសីលធម៌ស្នូល។

ប៉ុន្តែ ក្រៅពីជាការលក្ខណ៍ចម្បងនៃមនោគម វិជ្ជារបបខ្មែរក្រហម កង្វះមេត្តាធម៌ក៏ជាយន្តការដើម្បី រស់រានទូទៅរបស់ជនរងគ្រោះ និងសង្គមជាតិកម្ពុជា ទាំងមូល។ រាប់ទសវត្សរ៍បន្ទាប់ពីការដួលរលំរបប ខ្មែរក្រហម ប្រទេសកម្ពុជានៅបន្តទទួលរងសង្គ្រាម រ៉ាំរ៉ៃ គ្រោះ ទុរ្ភិក្ស និងអស្ថេរភាពជាច្រើនទសវត្សរ៍ ដែលកត្តាទាំងអស់នេះបានបង្កឱ្យធម៌មួយដែលការ យករូបជីវិតតែងកើតមាន ចំណែកឯការផ្តល់សេវាកម្ម ដោយមិនអាត្មា និងម ការលះបង់ និងមេត្តាធម៌ចំពោះ អ្នកដទៃ ត្រូវបានជំនួសដោយឥរិយាបថដែលគិតតែ អំពីអត្ថប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន។

ក្នុងឆ្នាំ២០១៤ ខ្ញុំបានចុះដំបូលអត្ថបទមួយនៅលើ កាសែតភ្នំពេញប៉ូស្ត អំពីអ្វីដែលខ្ញុំបានយល់ដឹងពីបង ស្រីរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ កែវ កុលធីតា ឯកស័ក្តិ។ ក្នុងនាមជា សាក្សីម្នាក់នៃអំពើហោរយោវ ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជា ធិបតេយ្យដែលស្តារដោយទូទៅថា របបខ្មែរក្រហម និង ជាអ្នកស្រាវជ្រាវម្នាក់ ដែលធ្វើការសិក្សាជាច្រើនឆ្នាំ និងបានប្រមូលចងក្រងរឿងរ៉ាវរបស់បុគ្គលដែលទទួល រងទុក្ខ និងបាត់បង់ជីវិតក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ខ្ញុំយល់ ថា ខ្ញុំបានយល់ដឹងអំពីទិដ្ឋភាពភាគច្រើននៃប្រវត្តិ សាស្ត្រខ្មែរក្រហម។ ខ្ញុំជឿជាក់ថា ខ្ញុំបានបញ្ចៀសផល ប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរមួយចំនួននៃរបបនេះដែរ។ ប៉ុន្តែ អ្វី ដែលចាប់យកចំណាប់អារម្មណ៍របស់ខ្ញុំនៅពេលដែល ដំបូងខ្ញុំជាមួយបងស្រីរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងឆ្នាំ២០១៤ គឺការពិតដែលថា ខ្ញុំត្រូវសិក្សាស្វែងយល់បន្ថែមជា ច្រើនទៀតនូវកត្តាផ្សេងៗ ដែលប្រវត្តិសាស្ត្រនេះបាន ជះឥទ្ធិពលលើប្រជាជនកម្ពុជា។

ក្នុងនាមជាមនុស្សកម្ពុជា ពុំមាននរណាម្នាក់ខ្មោច ខ្វល់ខ្វែងនាំអំពីបទពិសោធន៍របស់បងស្រីខ្ញុំនៅក្នុង អំឡុងរបបខ្មែរក្រហមនោះទេ។ នាពេលនោះ បងស្រី របស់ខ្ញុំកំពុងទទួលការព្យាបាលជំងឺមហារីក ហេតុនេះ ហើយ ខ្ញុំបានចាប់ផ្តើមដំបូលជាមួយគាត់សាជាថ្មី អំពីប្រធានបទនិងបទពិសោធន៍ផ្សេងៗដែលយើង ទាំងពីរមិនធ្លាប់បានពិភាក្សាគ្នា នាពេលកន្លងមក។ គាត់បានប្រាប់ខ្ញុំអំពីបទពិសោធន៍ក្នុងនាមជាមនុស្ស ក- ថ្មីម្នាក់ នាអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម ហើយរឿងរ៉ាវ របស់គាត់ បានធ្វើឲ្យខ្ញុំមានការអាម៉ាស់ ដោយសារ ហេតុថា ខ្ញុំមានការយល់ដឹងតិចតួចណាស់អំពីភាព វេទនារបស់គាត់។ រឿងរ៉ាវរបស់គាត់បានធ្វើឲ្យខ្ញុំដឹងថា មានមនុស្សជាច្រើននាក់ផ្សេងទៀតដែលមានវិបត្តិផ្លូវ ចិត្ត ឬពិការភាពផ្នែករូបរាងកាយ ដែលបានទទួលរង ការឈឺចាប់តែម្នាក់ឯង។ តើនៅមានរឿងរ៉ាវជីវិត ប៉ុន្មានទៀត ដែលត្រូវបានបំភ្លេចចោល មើលរំលង ឬ មិនធ្លាប់បាននិយាយរៀបរាប់ពីមុនមក?

បងស្រីរបស់ខ្ញុំបានទទួលមរណភាពដោយសារជំងឺ មហារីក ប្រហែលមួយឆ្នាំក្រោយពីការចុះដំបូល អត្ថបទរបស់ខ្ញុំ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ការដំណាល រៀបរាប់អំពីបទពិសោធន៍គាត់ក្នុងនាមជាមនុស្ស ក-

ថ្មីម្នាក់បានដកជាប់ក្នុងអារម្មណ៍របស់ខ្ញុំជាច្រើន រឿង រ៉ាវរបស់គាត់ គ្រាន់តែជាចំណែកតូចមួយនៃប្រវត្តិ សាស្ត្រខ្មែរក្រហមតែប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែដូចទៅនឹងមនុស្ស ម្នាក់ទៀតដែលមិនអាចនិយាយបានរឿងរ៉ាវរបស់គាត់ បានជំរុញឲ្យខ្ញុំពិចារណាលើគុណ្ណេទៅលើនិយមន័យ នៃយុត្តិធម៌ និងថា តើយើងអាចធ្វើអ្វីៗទាំងអស់ តាមដែលអាចធ្វើទៅបានសម្រាប់អ្នកដែលមិនអាច និយាយបាន។

មួយរយៈពេលខ្លីក្រោយពីបងស្រីខ្ញុំទទួលមរណភាព ខ្ញុំបានចុះដំបូលអត្ថបទមួយទៀត អំពីការដែលប្រព័ន្ធ សុខាភិបាលរបស់កម្ពុជាមិនអាចបម្រើដល់ប្រជាជន ក្រីក្រ។ ក្នុងរយៈពេលចុងក្រោយនៃជីវិតរបស់បងស្រី ខ្ញុំ ក្រុមគ្រួសារខ្ញុំ អាចផ្គត់ផ្គង់លើសេវាកម្មថែទាំ សុខភាពល្អបំផុតក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដល់បងស្រីខ្ញុំ ប៉ុន្តែបទដ្ឋាននៃការថែទាំសុខភាពមានភាពដុះដាប និង តែងសម្គាល់ឃើញនូវកន្លះភាពអាណិតអាសូរ។ ក្នុង អត្ថបទ ខ្ញុំបានលើកឡើងថា៖

ខ្ញុំមិនចង់ឲ្យមានការរើសអើងនិងរើសអើងរបស់បង ស្រីខ្ញុំថាជារបៀបរបប និងពិសេសនោះទេ។ ប្រសិនបើយើង មិនបានដោះស្រាយនិងកែលម្អស្ថានភាព ដែលអន្តរាគមន៍បាន ការថែទាំនិងការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសុខភាពរបស់គាត់ ព្រមទាំងពិចារណាអំពីថ្លៃថ្លៃសេដ្ឋកិច្ចនៃការផ្តល់ការ ព្យាបាលបន្ថែមចំពោះសភាពពិការភាពនិងជំងឺរបស់គាត់ ខ្ញុំគិតថា គាត់ប្រហែលជាអាចរស់នៅបានយូរ។ ការមិន យកចិត្តទុកដាក់ ឬការព្រួយបារម្ភនឹងយោធន៍រោគវិនិច្ឆ័យ ចំពោះជំងឺក្រីក្រ ឬ ការប្រកាន់បញ្ញត្តិដោយផ្តល់ការ ព្យាបាល តាមរយៈការធានាឱ្យបងប្រាកដ បានបង្កឱ្យមាន ភាពឈឺចាប់ និងវេទនារបស់គាត់ប្រាកដ ថាមានភាពអសមត្ថភាព ឬភាពខ្លីបន្តិចបន្តួចនោះទេ។ ស្ថាប័នដ៏ វៃវៃបង្កើនយោធន៍ខ្មែរក្រហម តែងតែដកថាបងប្រាកដ យល់ដឹង សម្រាប់ចិត្ត និងក្តីបារម្ភរបស់យើង ដែលយើងមាន ចំពោះមនុស្សជាតិរបស់យើង ទាំងពេលទំនាក់ទំនងជាមួយ គ្នាធម្មតា និងសេវាកម្មផ្សេងៗ ដែលយើងបានផ្តល់ចំពោះ មនុស្សជាតិ។ ចំពោះបញ្ហានេះ កម្ពុជាមានកិច្ចការត្រឹមត្រូវ ទៀតដែលត្រូវចំពោះ។

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១៤ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានស្វែងរកនូវតួនាទីវិជ្ជមានដើម្បីទំនុកបម្រុងដល់ សុខភាពនិងសុខុមាលភាពរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតពី របបខ្មែរក្រហម ដែលជាកម្មវិធីមួយកើតឡើងដោយ សារព្រឹត្តិការណ៍របស់ប្រទេសខ្មែរនិងប្រទេសស្រីលង្កា ធនធានរបស់គាត់ ទាក់ទងនឹងសេវាកម្មសុខាភិបាល។ ធ្វើការរួមគ្នាជាមួយ នឹងវេជ្ជបណ្ឌិតដើម រយសមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានព្រមព្រៀងសំណើគម្រោងអត្ថបទប្រកាសពីកោល កំនិត និងសៀវភៅណែនាំលម្អិតជាច្រើន ស្តីពីកំនិត ការពារដល់សុខភាព និងសុខុមាលភាពរបស់អ្នករស់រាន មានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ចាត់ទុកថាការខិតខំប្រឹងប្រែងនេះ មិនត្រឹមតែអាចបន្ត សកម្មភាពអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងជាការធានាទ្រទ្រង់ដល់អង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងការអភិវឌ្ឍរបស់ ប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសប្រជាធិបតេយ្យមួយទៀតផង។

សកម្មភាពមួយក្នុងចំណោមការប្តេជ្ញាចិត្តជា សាធារណៈរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានលេច ជារូបរាងឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ២០១៧។ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៧ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបោះពុម្ពផ្សាយដៃនៃ ការយុទ្ធសាស្ត្រឆ្នាំ២០១៧ ដល់ឆ្នាំ២០២០របស់ ខ្លួន ដែលបង្ហាញដល់ម្ចាស់ជំនួយអំពីការប្តេជ្ញាចិត្តក្នុង ការបង្កើតនូវមន្ទីរពិគ្រោះផ្នែកថែទាំសុខភាពបណ្តោះ អាសន្នសម្រាប់ដើមបណ្ឌិតរដ្ឋប្បវេណីនៃអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ដូចដែលបានលើកឡើង នៅក្នុងកម្រោងនេះ

មន្ទីរពិគ្រោះផ្នែកថែទាំសុខភាពនេះ នឹងផ្តល់ជាទីកំរិត មួយដល់គ្រឹះស្ថានសុខភាពផ្លូវចិត្ត និងសង្គមកិច្ចការ សម្រាប់មន្ត្រីយោធន៍ទូលាយទាំងនិរទេស និងសាសនាទាំងឡាយ ដើម្បីផ្តល់នូវអ្នកប្រឹក្សាដោយ ស្ម័គ្រចិត្ត និងសេវាកម្មសុខភាពសង្គមដទៃទៀត។ ខេត្តបណ្ឌិត ជេមី រេយស៍ ជាគ្រឹះស្ថានបរិស័ទមួយរូប និង ជាគ្រូពេទ្យមកពីប្រទេសហ្វីលីពីនផ្នែកវះកាត់ដុំសាច់ និងមហារីក ព្រមទាំងបណ្ឌិត កេសារី បាល ទទួលបាន សញ្ញាបត្របណ្ឌិតផ្នែកសិរិះមនុស្សពីប្រទេសស្វីស

និងគ្រូបង្រៀនការងារនេះ ដោយធ្វើការជាមួយនឹង គ្រឹះស្ថានដទៃទៀតនៅក្នុងប្រទេស។ គោលដៅមធ្យម នៃមន្ទីរពិគ្រោះនេះ គឺដើម្បីប្រើប្រាស់ការងារស្ម័គ្រចិត្ត ពេទ្យដែលសម្រេចបានរួចមកហើយនៅក្នុងប្រទេស កម្ពុជា ក្នុងគោលបំណងទទួលបានការប្រយោជន៍ឆ្ពោះ ទៅរកការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសុខភាពផ្លូវចិត្ត និង សង្គមរបស់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម។

បន្ថែមលើសេវាកម្មដែលអាចផ្តល់ជូនដោយមន្ទីរ ពិគ្រោះនេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានអនុវត្ត សាកល្បងលើគម្រោងថែទាំសុខភាពសម្រាប់អ្នករស់ រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ ស្ថិតក្នុងគម្រោងនេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ផ្តល់កញ្ចប់សុខភាពបឋម និងអន្តរកម្មនៃស្ថិតក្នុងដៃនៃកំណត់មួយ ដូចដល់ដើម បណ្ឌិតរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងនៃអំពើ ឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងចំនួនជាក់លាក់មួយ ដែលមានប្រមាណ ជាងពីរពាន់នាក់។ នៅចុងបញ្ចប់នៃគម្រោង សាក ល្បង មន្ទីរពិគ្រោះបានធ្វើការវាយតម្លៃប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធភាព និងភាពប្រសើរថែទាំសុខភាពដែល ផ្តល់នូវសេវាថែទាំសុខភាពបឋមដល់អ្នករស់រាន មានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។

ចាប់តាំងពីសំណើដើមដំបូង ទាំងអស់នេះមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបង្កើតនូវការប្រមូល ទិន្នន័យអំពីប្រជាជនដែលត្រូវការការគាំពារនូវសេវាកម្ម សុខភាព ព្រមទាំងបានកែសម្រួលយុទ្ធសាស្ត្រកោល បំណង និងសកម្មភាពពេទ្យ ដែលអាចជួយធ្វើឲ្យ សុខភាព និងសុខុមាលភាពរបស់អ្នករស់រាន មានជីវិត ពីរបបខ្មែរក្រហមមានភាពប្រសើរឡើង។ នាពេលថ្មីៗ នេះ ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សដោយបានដឹងអំពីជំនួយ របស់រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីទ្រទ្រង់ដល់អ្នក រស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ក្នុងការទទួលបាន សេវាថែទាំសុខភាព និងសេវាសង្គម។ ក្នុងឆ្នាំ២០២០ គណៈកម្មការព្រឹទ្ធសភាសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រេចលើ ថវិកា បានផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដោយបញ្ជាក់លម្អិតអំពី ការគាំទ្ររបស់រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិកចំពោះអ្នករស់ រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម នៅក្នុងគម្រោងថវិកា របស់សភាសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ឆ្នាំ២០២១

រូបខាងឆ្វេង - លោក ឆាន់ យុ ទៅទស្សនាកម្មិត្រពាំងវែង ឃុំព្រះនេត្រព្រះ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ដែលជាទីកន្លែងកាត់ធ្លាប់បានរស់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ (រូបថត៖ ឆាន់ យុ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ជំនួយគាំទ្រនេះទទួលបាននៅចំពេលវេលាដ៏សក្តិសមបំផុត។ នៅថ្ងៃទី៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានចេញសេចក្តីសម្រេច និងអនុវត្តនៃសំណុំរឿង០០៣។

ខណៈដែលអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា នឹងបន្តដំណើរការ និងចេញសេចក្តីសម្រេចនានាទៅលើបញ្ហាសំខាន់ៗ នោះការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើស្ថាប័នមួយនេះ នឹងមានការថយចុះ ហើយដែលត្រូវបានមើលឃើញថា វិធានការដ៏លេចធ្លោមួយនេះ ឈានទៅសម្រេចបានយុត្តិធម៌សម្រាប់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហមកំពុងស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលចុងក្រោយរបស់ខ្លួន។

របបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំប្រមាណជាងបួនទសវត្សរ៍ ហើយថ្វីត្បិតតែប្រទេសកម្ពុជាមានការរីកចម្រើនឆ្ពោះទៅមុខកេចចេញពីស្រមោលប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ព្រៃព្រួចនេះយ៉ាងណាក្តី នៅមានកិច្ចការជាច្រើនទៀតដែលយើងអាចធ្វើបានសម្រាប់ជនរងគ្រោះនៃរបបប្រល័យពូជសាសន៍។ ការគាំទ្រពីរដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងសកលលោកមិន

ត្រឹមតែបានជួយដល់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងចាំបាច់ក្នុងការបង្កើតឡើងវិញនូវរូបភាពថ្មីមួយសម្រាប់គំនិតដួងផ្តើមនៃយុត្តិធម៌អន្តរកាលនៅក្នុងប្រទេសដទៃថែមទៀតផង។

យុត្តិធម៌អន្តរកាល ត្រូវតែរួមបញ្ចូល លើសពីអ្វីដែលជាសំណងនិមិត្តរូប ដែលត្រូវរួមផ្សំនូវសកម្មភាពដែលយ៉ាងហោចណាស់ជួយធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវសុខុមាលភាពរបស់អ្នករស់រានមានជីវិត។ ប្រទេសកម្ពុជា អាចជាប្រទេសដំបូង គិតចាប់តាំងពីការសម្រាប់រង្គាល់នៅអឺរ៉ុប (ហូឡូសត) មកដែលអ្នករស់រានមានជីវិតពីអំពើឃោរឃៅ ទ្រង់ទ្រាយធំ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ទទួលបានសំណងដែលរួមបញ្ចូលនូវកំណែទម្រង់វិស័យថែទាំសុខភាព សេវាកម្មផ្សេងៗ និងការគាំពារពីសហគមន៍អន្តរជាតិ។ យើងគួរតែទទួលស្គាល់ការខិតខំជួយដល់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ជាជំហានឆ្ពោះទៅមុខក្នុងទិសដៅស្របច្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ព្រមទាំងជាការចាប់ផ្តើមនៃការសន្ទនាថ្មីមួយ អំពីនិយមន័យនៃយុត្តិធម៌ក្រោយជម្លោះ។

អ្នក អ្នក៖ ប្រធានកង កងចល័តយុវ តំបន់៣ ភូមិភាគពាយ័ព្យ

កែវ សុភិ

កសិករនៅសហគមន៍ភ្នំស្រួច ស្រុកភ្នំស្រួច ភូមិភាគពាយ័ព្យ កំពុងជញ្ជូនធុនយកទៅលាយបាយអសម្រាប់ធ្វើទឹក
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ុំ អ៊ុំ អាយុ ៤១ ឆ្នាំ នៅ ភ្នំស្រួច ១៩៧៧ គឺជា ភ្នំស្រួច មាន ស្រុកកំណើតនៅ ឃុំអូរម៉ាល់ ស្រុកភ្នំសំពៅ តំបន់ ៣ ភូមិភាគពាយ័ព្យ។ តាំងពី ក្មេង ខ្ញុំ រស់នៅ ជាមួយ ឪពុកម្តាយ ខ្ញុំ រហូត ខ្ញុំ គឺជា អតីត ក្រុមប្រឹក្សានៅ សាលា បឋម សិក្សា ប៊ីស៊ី រាជ្យ ខ្ញុំ មាន គូស ទី ជា ប្រធាន កង ចល័ត យុវ ដៃ កង ចល័ត យុវ ដៃ លើ ស្ថិត នៅ ឃុំអូរម៉ាល់ ស្រុកភ្នំសំពៅ តំបន់ ៣។

នៅ ឆ្នាំ ១៩៩០ ដល់ ១៩៩២ ខ្ញុំ បាន ចូល រៀន នៅ សាលា បឋម សិក្សា ប៊ីស៊ី រាជ្យ កាល នោះ ខ្ញុំ រៀន ដល់ ថ្នាក់ ទី ១០។ នៅ ឆ្នាំ ១៩៩៣ ដល់ ឆ្នាំ ១៩៩៥ ខ្ញុំ បាន ចូល រៀន នៅ សាលា មជ្ឈមណ្ឌល ប្រឹក្សា បឋម ដល់ ថ្នាក់ ទី ៧។ នៅ ឆ្នាំ ១៩៩៦ ខ្ញុំ បាន ចូល រៀន នៅ វិទ្យាល័យ ព្រះ មុនី វង្ស ប្រឹក្សា បឋម ដល់ ថ្នាក់ ទី ៦ ដល់ ថ្នាក់ ទី ៣។ ខ្ញុំ បាន រាប់ អាណត្តិ ជិត ស្និទ្ធចំនួន ៥ នាក់ គឺ

១) ហូ ហួយ គឺជាសិស្សក្រោយមកនៅឆ្នាំ១៩៦១បានចូលធ្វើការនៅសាលាខេត្តបាត់ដំបង ២) កែវ ហៃល គឺជាសិស្សក្រោយមកនៅឆ្នាំ១៩៦១ ធ្វើជាក្រុមប្រឹក្សានៃ ៣) គឺ សារី គឺជាសិស្សក្រោយមកនៅឆ្នាំ១៩៦១ ធ្វើជាក្រុមប្រឹក្សានៃ ៤) ស៊ីន សុវណ្ណ គឺជាសិស្សនៅឆ្នាំ ១៩៦១ ធ្វើជាក្រុមប្រឹក្សានៃ និង ៥) ជា សុវណ្ណ សិស្ស នៅឆ្នាំ១៩៦១ គឺជាក្រុមប្រឹក្សានៃ។

នៅឆ្នាំ១៩៥៧ ដល់ពេលជិតប្រឡង ខ្ញុំ និងមិត្តខ្ញុំ ចំនួន៥នាក់ខាងលើ បានឯកភាពគ្នាទៅសុំចម្លងសំបុត្រ កំណើតទុកសម្រាប់ប្រឡងបឋមភូមិ។ ពេលនោះ ខ្ញុំ បានទៅទាក់ទងឈ្មោះ អ៊ុក វ៉ារី គឺជាចៅហ្វាយស្រុក បាត់ដំបង។ ពេលជួបគាត់ ចៅហ្វាយស្រុកក៏បាននិយាយ អប់រំខ្ញុំថា «ពេលដែលនៅរៀន គួររកការងារធ្វើក្រៅ ខ្លះ គ្រាន់បានប្រាក់ខែ ប្រាក់ថ្លៃ ជាជំនួយកម្រិតទុកមួយ យើង ហើយដើម្បីទិញសៀវភៅ ខោអាវស្បែកពាក់»។ និយាយរួច អ៊ុក វ៉ារី ថាគាត់ចង់ឲ្យខ្ញុំទាំង៦នាក់ធ្វើកិច្ច ឲ្យគាត់ ដើម្បីចាប់អ្នកលេងល្បែងស៊ីសង ដែលលេង នៅថ្ងៃអាទិត្យ ឬថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ និងថ្ងៃឈប់ផ្សេងៗ។ ដោយឲ្យដើរសង្កេតតាមផ្ទះ តាមភូមិដើម្បីរាយការណ៍ ជូនគាត់។ ពេលនោះយើងក៏យល់ព្រមធ្វើតាមការស្នើ របស់គាត់។ សកម្មភាពរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៧ ដល់ ឆ្នាំ១៩៥៨ គឺចាប់អ្នកលេងល្បែង រួចរាយការណ៍ប្រាប់ ទៅ អ៊ុក វ៉ារី ដោយផ្ទាល់។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៨ អ៊ុក វ៉ារី បានហៅ ខ្ញុំ និងមិត្តភក្តិខ្ញុំ ទាំង៥នាក់ ទៅសាលាស្រុកបាត់ដំបង ជួបគាត់នៅក្នុង បន្ទប់សម្ងាត់មួយ។ អ៊ុក វ៉ារី បាននិយាយប្រៀបធៀបពី ប្រទេសសេរី និងប្រទេសកុម្មុយនិស្ត។ គាត់បានសរសើរ ប្រទេសអាមេរិក គឺជាប្រទេសអ្នកមានជួយជំនួយដល់ បណ្តាប្រទេសជាច្រើន និងធ្វើការប្រឆាំងជាមួយប្រទេស កុម្មុយនិស្ត។ អ៊ុក វ៉ារី បានសុំបញ្ចូលខ្ញុំ និងមិត្តខ្ញុំជាក្រុម សេ.អ៊ី.អា ហើយយើងក៏បានស្ម័គ្រចិត្តចូល។ ក្រោយមក បានរយៈពេលមួយខែ អ៊ុក វ៉ារី បាននាំខ្ញុំឲ្យស្គាល់ឈ្មោះ ទឹម ឆ្នួន គឺជាចៅហ្វាយខេត្តបាត់ដំបង។ កាលនោះក៏ មានការរៀបចំបញ្ចូលយើងជាសេ.អ៊ី.អា ដែរ។ អ្នក

ចូលរួមទឹម ឆ្នួន គឺជាប្រធានអង្គប្រជុំ, ទូ តាល់ គឺជា អនុប្រធាន មានតួនាទីជាបាត់ហ្វានសាលាដំបូង និង អ៊ុក វ៉ារី គឺជាសមាជិក បានទទួលស្គាល់ខ្ញុំ និង មិត្តខ្ញុំ ថាពិតជាសមាជិកក្រុម សេ.អ៊ី.អា ពិតមែន។ ដើម្បី សំដែងការស្មោះត្រង់ ខ្ញុំ និង មិត្តបានសច្ចាប្រណិធាន ម្នាក់ម្តងៗ ថាមិនក្បត់ប្លែងរឿង ពីអង្គការ សេ.អ៊ី.អា នេះឡើយ។ ប្រសិនបើយើងខ្ញុំក្បត់ សូមឲ្យអង្គការ ផ្តន្ទាទោសចំពោះយើង។ បន្ទាប់មកប្រធានដែលជា ចៅហ្វាយខេត្តបានដាក់ដៃនៃការ គឺ ១) ស្មោះត្រង់នឹង ក្រុម សេ.អ៊ី.អា ជារៀងរហូត ២) ខិតខំកសាងកម្លាំង សេ.អ៊ី.អា ឲ្យបានច្រើន ៣) អប់រំប្រជាជនឲ្យប្រឆាំង នឹងកុម្មុយនិស្ត។

នៅឆ្នាំ១៩៥៨ ដល់ ឆ្នាំ១៩៥៩ អ៊ុក វ៉ារី បានឲ្យខ្ញុំ និងមិត្តខ្ញុំ៥នាក់ ទៅតាមដានសិស្ស នៅអនុវិទ្យាល័យ មោង និងនៅអនុវិទ្យាល័យស៊ីសុដុន ប៉ុន្តែការតាមដាន នៅពេលនោះមិនបានលទ្ធផលអ្វីនោះទេ។

នៅឆ្នាំ១៩៦១ ខ្ញុំនិងមិត្តចំនួន៥នាក់បានត្រឡប់ទៅ ធ្វើការនៅបាត់ដំបងវិញ ពេលនោះមិត្តខ្ញុំទាំង៥នាក់ ក៏បានបែកគ្នា។ ខ្ញុំបានទៅប្រឹក្សានៅសាលាស៊ីសុដុន ក្រោយមក មក អ៊ុក វ៉ារី បានសរសេរសំបុត្រទទួលសម ឲ្យខ្ញុំទាក់ទង ឈ្មោះ ខាំ ឈឿក អតីតបាត់ហ្វានសាលា ស៊ីសុដុន ដើម្បីអប់រំប្រជាជន និងសិស្សឲ្យប្រឆាំង កុម្មុយនិស្ត។ សកម្មភាពនៅពេលនោះ គឺខ្ញុំបានអប់រំ សិស្សនៅក្នុងសាលា ឲ្យយល់ពីការលំបាកនៃការ រស់នៅរបស់ប្រជាជនក្នុងរបបកុម្មុយនិស្ត។ ចំណែក សកម្មភាពក្រៅសាលា ខ្ញុំបានអប់រំប្រជាជនឲ្យប្រឆាំង របបរស់នៅកុម្មុយនិស្ត។ ក្រៅពីនេះខ្ញុំកសាងកម្លាំង បាន១នាក់ ដែលជាមិត្ត ធ្លាប់រាប់អានរៀនជាមួយខ្ញុំ គឺ ឈ្មោះ សួស ស៊ីមៀង អតីតក្រសួងសាលាមន្ត្រីលក់រ៉ាម ខ្ញុំបាន អប់រំពេញលំពីរបបរស់នៅកុម្មុយនិស្ត និង ប្រៀបធៀប ការរស់នៅ ប្រទេសលោកសេរីអំពីបញ្ហាធ្វើការ គឺធ្វើ ដោយបង្ខំ ហើយធ្វើបានក៏ប្រមូលយកដល់អស់ ប្រសិន បើយើងចង់ ហូបអ្វីក៏មិនបានដូចមិត្ត ដូចសព្វថ្ងៃនេះទេ គឺ មានកំណត់។

នៅឆ្នាំ១៩៦២ ខ្ញុំបក្សពួកបានដើរតាមភូមិ ពន្យល់អប់រំ ប្រជាជនឲ្យស្គាល់ជីវិតភាពរស់នៅលំបាករបស់កុម្មុយនិស្ត គឺធ្វើការដោយបង្ខំតបង្ខំ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦២ ខ្ញុំបានកសាងកម្មវិធីចំនួន១៣៧ ឈ្មោះ ណុំ វ៉ាន់ គឺជាអតីតក្រសួងសាលា ឬកោល មិត្ត វ៉ាន់ ធ្លាប់រៀនជាមួយគ្នា និងរាប់អានខ្ញុំពេលចេញធ្វើជាគ្រូ ខ្ញុំបានអប់រំពន្យល់គាត់អំពីជីវិតភាពរស់នៅកុម្មុយនិស្តប្រៀបធៀបទៅនឹងប្រទេសលោកសេរី ការប្រៀបធៀបនេះបានទាក់ទាញមនោសញ្ចេតនាមិត្ត វ៉ាន់ឲ្យប្រឆាំងនឹងកុម្មុយនិស្ត ហើយគាត់បានជួយធ្វើការអប់រំសិស្ស និង ប្រជាជនប្រឆាំងនឹងកុម្មុយនិស្ត ហើយតាមដានរកបក្សពួកខ្មែរក្រហមនៅតំបន់ថ្មកោលរួចហើយរាយការណ៍ឲ្យខ្ញុំ។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៦៧ ខ្ញុំបានចូលរួមប្រជុំនៅមជ្ឈិមសាលាបាត់ដំបងក្រុង ដែលមានអ្នកដឹកនាំ សេក សំអៀត អតីតចៅហ្វាយខេត្ត អ្នកចូលរួមប្រជុំគឺ មកពី គ្រប់ចៅហ្វាយក្រសួងក្នុងខេត្ត ចៅហ្វាយស្រុកគ្រប់ស្រុក អ្នកមុខអ្នកការ នាយទាហាន និងភ្នាក់ងារ សេ.អ៊ី.អា ទាំងអស់។ នៅក្នុងការប្រជុំ ស្តី ពី ការរាតត្បាតរបស់កងយោធពលខ្មែរក្រហម នៅភ្នំវាយចាប់តំបន់សំ ឡូត ចំ ឡូតឌុយ និង ទាក់ទងនៃការវាយកម្ចាត់ខ្មែរក្រហមដែលបង្កើតសកម្មភាពខ្លាំង ឡើងនៅតំបន់នោះ។

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ក្រោយពេលរដ្ឋប្រហារ សមាជិកឃុំដាស់ចូលថ្មីទាំងអស់។ ខ្ញុំបានទាក់ទងសមាជិកឃុំថ្មី ដើម្បីឯកភាពគ្នាប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រហម។ មុនរំដោះឆ្នាំ១៩៧៥ អ៊ុក វ៉ារី បានហៅភ្នាក់ងារ សេ.អ៊ី.អា មកប្រជុំនៅមជ្ឈិមសាលាបាត់ដំបងក្រុង។ ភ្នាក់ងារមកប្រជុំមានឈ្មោះ ១) លីម ញ៉ាច អតីតចៅហ្វាយតំបន់អធិការកិច្ចស្រុកបាណន់ ២) កែ សំ អធិការបឋមសិក្សារង ខេត្តបាត់ដំបង ៣) ប៉ែន ទ្រី អតីតគ្រូ ៤) ហូ ហុយ អតីតធ្វើការសាលាខេត្តបាត់ដំបង ៥) ខាំ ឈឿន អតីតចាងហ្វាន់សាលាស៊ីសុផុន ៦) ត្រៃ ភឿយ អតីតគ្រូ ៧) អ៊ុម យ៉ែន អតីតចាងហ្វាន់សាលាបឹងរាំង ៨) ខ្ញុំ។ អ៊ុក វ៉ារី បាននិយាយអំពីសកម្មភាពខ្មែរក្រហម ដែលបុកចូលមកជិតទីក្រុង និងវាយយកបានកន្លែងសំខាន់ៗជាច្រើន។

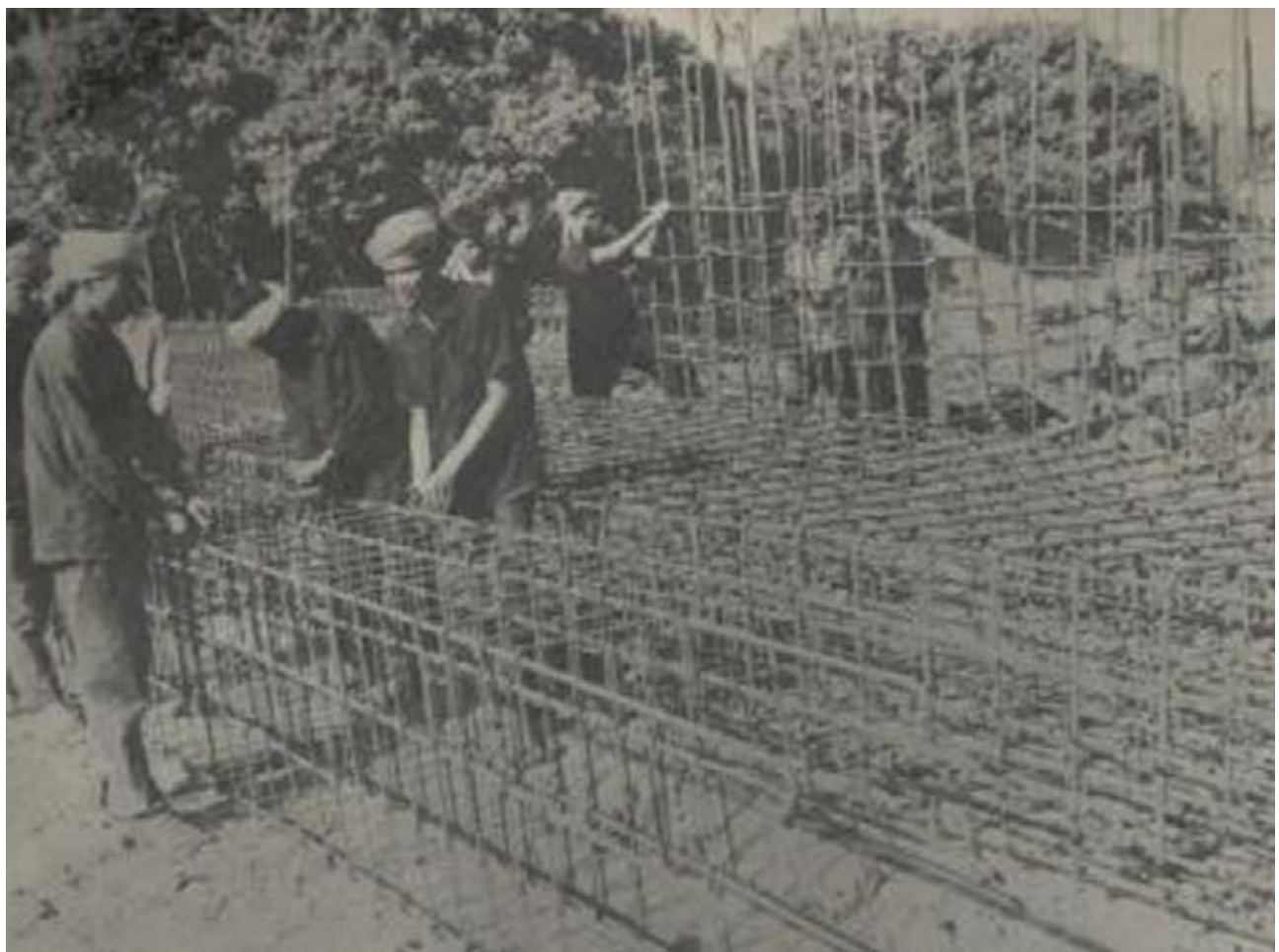
អ៊ុក វ៉ារី បានដាក់ផែនការត្រៀមលក្ខណៈ គឺ ១) បំផុសឲ្យប្រជាជនរត់ទៅសៀម ២) កសាងកម្មវិធីបង្កប់ក្នុងជួរប្រជាជន ៣) ប្រឆាំងរបបកុម្មុយនិស្ត ៤) ប្រឆាំងគ្រប់សកម្មភាពនិងចលនាពេលដែលកុម្មុយនិស្តឈ្នះ ៥) កម្ទេចក្បាលម៉ាស៊ីនជាមេដឹកនាំ ៦) កសាងកម្មវិធីបង្កប់ក្នុងកងទ័ព ក្នុងក្រសួងមន្ទីរពេទ្យចក្រ។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រោយរំដោះ ភ្នាក់ងារក្រុម សេ.អ៊ី.អា ដាច់ការទាក់ទងប្រធាន ហើយភ្នាក់ងារភាគច្រើនក្តាប់មិនបាន។ ខ្ញុំ និង អ៊ុម យ៉ែន បានទាក់ទងជាមួយគ្នាជាប់ៗ យ៉ែន បាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា អ្នកដែលចង់រត់ទៅសៀម មានផ្លូវទៅហើយ។ អ្នករង់ចាំទទួលគឺ មៀង មៀង, អ៊ុន ដែលបាននិយាយថា បើបំផុសអ្នករត់ទៅសៀម បាន គឺយើងគ្រាន់តែបង្ហាញផ្លូវទៅតាមគ្រាម ហើយឲ្យទៅ ទាក់ទងស្នាក់ឈ្នោះ មៀង មៀង។ មៀង បានទាក់ទង ឈ្មោះ ខាំ ឡេង អតីតទាហានស៊ីក្តិព បច្ចុប្បន្ន គឺជាប្រជាជនសហករណ៍ តាមគ្រាម ឃុំតាឆែន គាត់មានទាហានសម្លាប់ធ្លាប់ស្តាប់ផ្លូវ នាំមនុស្សទៅសៀម។ ក្រោយពីខ្ញុំជួប អ៊ុម យ៉ែន គណៈឃុំអូរម៉ាល់ បានហៅខ្ញុំឲ្យមកជួយធ្វើការដើម្បីចែកដី និងរៀបចំប្រជាជនឲ្យមានរបៀបរៀបរយ។ ពេលនោះ ខ្ញុំបានជួបមនុស្សចំនួន១៣នាក់ ដែលជាខ្មែរចាស់របស់ខ្ញុំ ហើយខ្ញុំបានអប់រំមិត្តខ្ញុំទាំងនោះឲ្យទាក់ទងទាហាន អ្នកធ្លាប់មានបណ្តាស៊ីក្តិ អ្នកធ្លាប់ស៊ីថាយ សប្បាយហ៊ីហា ដើម្បីចូលរត់ទៅសៀម។ ចាប់ពីពេលដែលធ្វើការបំផុសបំផុលមនុស្សរត់ទៅសៀម មៀង មៀង បានរាយការណ៍ឲ្យ អ៊ុម យ៉ែន ដឹងថា នៅឆ្នាំ ១៩៧៥ យុវជន និងអតីតទាហាន បានរត់ទៅសៀមចំនួន១៥នាក់។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំបានទៅនៅ សហករណ៍ឃុំអូរម៉ាល់ ស្រុកភ្នំសំពៅវិញ។ គណៈឃុំបានប្រគល់ភារកិច្ចខ្ញុំទទួលខុសត្រូវកងចល័តផ្នែកនារី ដែលទើបចេញពីមន្ទីរពេទ្យ និង កងចល័តថ្មីដែលសហករណ៍ទើបបញ្ជូនមកឲ្យឃុំ។ ខ្ញុំបានទទួលនាម ឈ្មោះ អ៊ុក អ៊ុក ដឹកនាំថ្មី ជាបង្កើតប្រឆាំងបដិវត្តន៍មិត្តខ្ញុំទទួលស្គាល់។ ខ្ញុំបានអប់រំពន្យល់អំពីសកម្មភាព ដែលត្រូវប្រឆាំងចលនា

បដិវត្តន៍បន្តទៅទៀត យើងត្រូវកសាងកម្លាំងឲ្យបាន ច្រើនប្រឆាំងបលពាលបដិវត្តន៍ដើម្បីត្រៀមកម្ទេចក្បាល ម៉ាស៊ីនមេដឹកនាំ យើងខ្ញុំបានឯកភាពគ្នាធ្វើសកម្មភាព ប្រឆាំងពលកម្ម ដើម្បីឲ្យខាតការងារសំខាន់ដល់អ្នក ទទួលខុសត្រូវជាបន្តបន្ទាប់ រំខានដល់អ្នកទទួលខុស ត្រូវ និងយកពេលឈប់សម្រាកធ្វើការបន្តិចឈប់ ហើយឈឺ។ នៅពេលធ្វើពលកម្ម យើងនាំគ្នាកាប់ គាស់បំបាក់ដីចប ដៃចប បោកបោះបង្កើនខូតបាក់ បែក បើបានរែកដីម្តងៗវិញ រែកបំបាក់ដីរែក ពេលធ្វើការចុះក្រោយគេ ដល់ម៉ោង ឆ្នាំមុនគេ។ ពេលឈប់សម្រាកខ្ញុំឈប់ស្រេចតែចិត្ត ដោយយក

លេសថា ឈឺមិនសូវស្រួលខ្លួន ចំណែកអ្នកឯទៀត ក៏ធ្វើការប្រឆាំងដូចខ្ញុំដែរ។ ខ្ញុំបានធ្វើសកម្មភាពរួម ជាមួយមិត្តខ្ញុំរបៀបនេះរហូតដល់ ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៧៧ អង្គការបានចាប់ខ្លួនខ្ញុំតែម្តង។

កំណត់ចំណាំ៖ អត្ថបទខាងលើសរ្ទេបចេញពីចម្លើយ សារភាពឯកសារលេខ J០០៣៤៣។ រាល់ចម្លើយ សារភាពរបស់អ្នកទោសទាំងអស់នៅមន្ទីរសន្តិសុខស- ២១ សុទ្ធតែឆ្លងកាត់ការបង្ខិតបង្ខំ និងធ្វើឲ្យខ្មាចកម្ម ធ្ងន់ធ្ងរពីកងសួរចម្លើយរបស់ខ្មែរក្រហម។ ដូច្នេះយើង មិនអាចសន្និដ្ឋានបានថាចម្លើយសារភាពរបស់អ៊ីវ៉ាណា ពិតឬយ៉ាងណានោះទេ។

កសិករនៅសហករណ៍ភ្នំស្រុកមង្គលបូរី ភូមិភាគពាយ័ព្យ កំពុងចងដែកធ្វើប្រព័ន្ធសំណង់ចាត់ចែងទឹក។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ឯកឧត្តម ដូមីនិក វ៉ាអាប៉េ អញ្ជើញទស្សនកិច្ចមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

សុភ័ក្ត្រ ភាណា

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា មានកិត្តិយសជាអនេក ក្នុងការទទួលស្គាល់ស្ថាប័ននេះ ប្រតិភូរបស់ឯកឧត្តម ដូមីនិក វ៉ាអាប៉េ រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស និងអភិវឌ្ឍន៍នៃចក្រភពអង់គ្លេស មកកាន់ទីស្នាក់ការកណ្តាលរបស់ខ្លួន។ គណៈប្រតិភូបានអញ្ជើញមកដល់នាវេលាម៉ោង ២:៣០នាទី ថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សូមអរគុណដល់គណៈប្រតិភូ ដែលប្រកាន់ខ្ជាប់នូវ ៣កុំ និង៣ការពារ ស្របតាមអនុសាសន៍របស់សម្តេចតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយបានផ្តល់ជាឯកសារបញ្ជាក់លទ្ធផលអវិជ្ជមាននៃតេស្តកូវីដ-១៩ គ្រប់ៗគ្នា។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក៏បាននិងបន្តអនុវត្តយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវវិធានការ ៣កុំ និង៣ការពារដែរ។

ជាកិច្ចចាប់ផ្តើម លោក ឆាំង យូ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបង្ហាញដល់ឯកឧត្តម ដូមីនិក វ៉ាអាប៉េ នូវប្រវត្តិសាស្ត្រការបរទេសរបស់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ដោយមាន ប៉ូល ពត ជាមេដឹកនាំ ព្រមទាំងប្រវត្តិនៃអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតដទៃទៀត ដែលត្រូវកាត់ទោសនៅក្នុងសាលាក្តីខ្មែរក្រហម។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ លោក ឆាំង យូ បានបង្ហាញ និងរៀបរាប់អំពីពិព័រណ៍ស្តីពីអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ជាតំណាងដល់អ្នករស់រានមានជីវិតនៅ ទូទាំងប្រទេសសរុបជាង ៥លាននាក់។

ជាកិច្ចបន្តបន្ទាប់ លោក ឆាំង យូ បានបង្ហាញឯកសារដើម ដែលសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបានប្រើប្រាស់ជាភស្តុតាង ដើម្បីកាត់ទោសមេដឹកនាំនៃខ្ពស់ខ្មែរក្រហម។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានផ្តល់ឯកសារប្រមាណជាងកន្លះលានទៅកាន់សាលាក្តីខ្មែរ

ក្រហម។ បន្ថែមពីនេះ លោក ឆាំង យូ ក៏បានជម្រាបដល់គណៈប្រតិភូអំពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក្នុងការបង្កើតជាមជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវនិងបណ្តាលយឯកសារខ្មែរក្រហមនៅតាមបណ្តាខេត្តនានា ដែលស្របតាមការចង់បានរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៃសាលាក្តីខ្មែរក្រហម។ មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវនិងបណ្តាលយឯកសារខ្មែរក្រហម ទាំងនេះ បម្រើដល់ការផ្សព្វផ្សាយ បន្តការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីប្រធានបទនានាជុំវិញប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងផ្សព្វផ្សាយអំពីលទ្ធផលរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម និងអប់រំដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ ដើម្បីបញ្ចៀសការកកើតឡើងវិញនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងទ្រង់កម្មដទៃទៀតនាពេលអនាគត។

លោក ឆាន់ យុ បានបន្តបង្ហាញផែនការនៃមជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ និងបណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងទីតាំងស្រាវជ្រាវតាមបណ្តាខេត្តរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក៏ដូចជាចែករំលែកនូវផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជូនដល់គណៈប្រតិភូថែមទៀតផងដែរ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សំដៅជំរុញ និងបន្តការងារប្រមូលប្រមូលចងក្រងឯកសារស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម និងផ្តោតលើការថែទាំសុខភាពអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។

នៅមុនពេលបញ្ចប់ ឯកឧត្តម ដូមីនិក វ៉ាអាប៉េ បានផ្តល់ជាបទសម្ភាសដល់ភ្នាក់ងារសារព័ត៌មាន ដំណើរទស្សនកិច្ចបានប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងរលូន។

លោក ឆាន់ យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ទទួលស្វាគមន៍ដ៏មង្គលការបរទេស និងអភិវឌ្ឍន៍នៃចក្រភពអង្គរ ដូមីនិក វ៉ាអាប៉េ នៅការិយាល័យកណ្តាលរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ (សុក្រ កាណា និង តិប សុវណ្ណដានី/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អគ្គនាយកដ្ឋានសាធារណរដ្ឋសន្តិសុខនិងយុត្តិធម៌ រៀបចំការងារស្រាវជ្រាវស្រុក និងការស្រាវជ្រាវ

សុភ័ក្ត្រ ភាណា

ឯកឧត្តម វ៉ូ គីងមិញ អគ្គនាយកដ្ឋានសាធារណរដ្ឋសន្តិសុខនិងយុត្តិធម៌ រៀបចំការងារស្រាវជ្រាវនៅ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានអញ្ជើញទស្សនកិច្ច «បណ្ណាល័យសម្តេចថៃ» នៃវិទ្យាស្ថានស្ថិតិភ្នំពេញរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នារសៀលថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១។

ក្នុងឱកាសទស្សនកិច្ចនេះ លោក ឆាំង យុ ឆាយ កម្មវិធីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងលោកស្រី សូ ហ៊ារីណា នាយិកាផ្នែកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានទទួលស្វាគមន៍ឯកឧត្តមអគ្គនាយកដ្ឋានយ៉ាងកក់ក្តៅ។ ថ្នាក់ដឹកនាំទាំងពីររូបបានបង្ហាញជូនឯកឧត្តមនូវបណ្ណាល័យបរិក្ខារជួរឯកសារ និងឯកសារសំណៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់ទាំងផ្ទាំងគំនូរដោយដៃអំពីសិល្បៈប្រារព្ធរបស់កម្ពុជា និងពិពណ៌នាប្រព័ន្ធនៃការវិទ្យាស្ថានស្ថិតិភ្នំពេញដែលជាទីតាំងអចិន្ត្រៃយ៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។

ឯកឧត្តម វ៉ូ គីងមិញ បានបង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍ជ្រាលជ្រៅចំពោះការងារនិងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងចងក្រងឯកសារស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ គួររំលឹកថា រៀបចំការងារស្រាវជ្រាវរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅសាធារណរដ្ឋសន្តិសុខនិងយុត្តិធម៌ រៀបចំការងារស្រាវជ្រាវ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៧ មកម៉្លេះ។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ ភាគីរៀបចំការងារក៏បានផ្តល់ជាឯកសាររូបថត និងខ្សែវីដេអូ ដែលជាផ្នែកមួយដ៏មានសារៈសំខាន់ក្នុងដំណើរការចងក្រងឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។

បន្ទាប់ពីបានស្តង់ដារលំអំពីបរិក្ខារនៃ «បណ្ណាល័យសម្តេចថៃ» និងការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ភ្ញៀវភ្នំពេញ និងក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបន្តជជែកពិភាក្សា

លោក វ៉ូ គីងមិញ អគ្គនាយកដ្ឋានសាធារណរដ្ឋសន្តិសុខនិងយុត្តិធម៌ រៀបចំការងារស្រាវជ្រាវនៅ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (សុភ័ក្ត្រ ភាណា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ដោះដូរយោបល់គ្នាទៅវិញទៅមកអំពីដំណើរការនិងសារៈប្រយោជន៍នៃការងារចងក្រងឯកសារ។ នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សានេះ លោក ឆាំង យុ បានលើកឡើងអំពីតួនាទីនៃការចងក្រងឯកសារក្នុងដំណើរការកាត់ទោសអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតនៃរបបខ្មែរក្រហម របស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម។

យោងតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃសាលាក្តីខ្មែរក្រហមលើសំណុំរឿង ០០២/០២ ជនជាប់ចោទ លី ឌី ឌី មានពិរុទ្ធពី បទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍លើក្រុមជនជាតិវៀតណាម និងជនជាតិចាម។ ចំណែកជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន មានពិរុទ្ធពី បទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍លើក្រុមជនជាតិវៀតណាម។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក៏បានសម្រេចផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទ លី ឌី ឌី និង ខៀវ សំផន ឲ្យជាប់ពន្ធនាគារមួយជីវិត។

នៅចុងបញ្ចប់ ឯកឧត្តមអគ្គរដ្ឋទូត បានថ្លែងអំណរគុណក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ចំពោះការទទួលស្វាគមន៍យ៉ាងរាក់ទាក់ រួមទាំងបានចារចំណារអនុស្សាវរីយ៍នៅលើសៀវភៅត្រាំងមាសរបស់ «បណ្ណាល័យសម្តេចថៃ» ដែលមានសេចក្តីដូចតទៅ៖

"ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយ ដែលមានឱកាសទស្សនកិច្ច «បណ្ណាល័យសម្តេចថៃ» នាថ្ងៃទី២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១។ ខ្ញុំសូមអរគុណយ៉ាងស្មោះស្ម័គ្រចំពោះ «បណ្ណាល័យសម្តេចថៃ» ដែលបានថែរក្សាឯកសារតាមលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងឯកសារដ៏មានតម្លៃចំពោះប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាសម័យទំនើប ដើម្បីឲ្យយើងយល់បន្ថែមទៀតនូវប្រវត្តិសាស្ត្រ បុរាណវិទ្យាសាស្ត្រ និងប្រវត្តិសាស្ត្រពិតនៃរបបខ្មែរក្រហម។ ដោយសារឯកសារទាំងនេះ គឺជាធនធានប្រវត្តិសាស្ត្រ ដើម្បីទប់ស្កាត់អំពើហិង្សានេះ កុំឱ្យកើតឡើងវិញ និងឱ្យយើងយល់ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងបុរាណវិទ្យាសាស្ត្រ ថែរក្សាដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក៏ដូចជា"

លោក ឆាន់ យូ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ទទួលស្វាគមន៍លោក វ៉ូ គីងមិញ អគ្គរដ្ឋទូតសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាមប្រចាំនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ (សុភ័ក្ត្រ ភាណ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

បណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា ដែលជាផ្នែកមួយ ដើម្បីរកចំណុចមិត្តភាពរវាងកម្ពុជា និងវៀតណាម ឱ្យបានយូរអង្វែង ដើម្បីរក្សាសន្តិភាពនៅក្នុងតំបន់និងសកលលោក។ ខ្ញុំសូមជូនពររលោកនាយក ឆាន់ យូ និងសហការី ឱ្យមានសុខភាពល្អនិងជោគជ័យក្នុងបេសកកម្មរបស់ខ្លួន។

ដោយសេចក្តីគោរព
វ៉ូ គីងមិញ"

កែវ សំអាត ៖ នារីពេទ្យ ៣១០១ ភូមិភាគ២០៣

ការស្នើ

កែវ សំអាត អាយុ៦៥ឆ្នាំ រស់នៅភូមិវាំង ឃុំជីដូច ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ (ផែន ពង្សវិស័យ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅពេលថ្មីៗនេះ ក្រុមការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានចុះទៅធ្វើការសម្ភាសន៍លោកក្រុមអ្នកក្រូ ក្នុងឃុំជីដូច ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ ក្រុមការងារបានជួបសម្ភាសន៍ស្រីឈ្មោះថា កែវ សំអាត ភេទស្រី អាយុ៦៥ឆ្នាំ រស់នៅភូមិវាំង ឃុំជីដូច ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ កែវ សំអាត មានប្តីឈ្មោះ សេង ជិនអេង គឺជា ក្រូពេទ្យផ្នែកវះកាត់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម និងជាប្រធានពេទ្យនៅមន្ទីរ-៣១០១។ នៅក្នុងទឹកមុខព្យាបាលរាក់ទាក់ កែវ សំអាត បាននិយាយរៀបរាប់ពីរឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួនមកកាន់ក្រុមការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដូចខាងក្រោម៖

នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ពេលមានរដ្ឋប្រហារ ទម្លាក់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ប្រជាជននៅឃុំជីដូច បាននាំគ្នារត់ចូលព្រៃម៉ាកឹម ក្នុងសម័យនោះ បងប្អូនរបស់ខ្ញុំ និងខ្ញុំ ប្រមាណជិត១០នាក់បានចូលរួមជាមួយបងជីវិត ដើម្បីបម្រើជាតិ បម្រើប្រជាជន ទោះបីខ្ញុំគឺជាមនុស្សស្រីក៏ដោយ។ ទន្ទឹមនោះ ឪពុក មាររបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ចាប រស់នៅភូមិវាំង ឃុំជីដូច ស្រុកមេសាង បានមកប្រាប់ខ្ញុំ និងជំរុញខ្ញុំឲ្យចូលធ្វើបងជីវិត ថែមទៀត ដោយគាត់បានលើក ឡើងថា អ្នកភូមិទាំង ស្រីប្រុសដែលមានអាយុស្របាល ខ្ញុំ បានស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើជាតិស្ទើរតែទាំងអស់ហើយ។ ខ្ញុំបានចូលធ្វើបងជីវិតដំបូងនៅក្នុងឃុំជីដូច ក្នុងតួនាទីនារីកង ឈ្មួងភូមិ។ នារីកងឈ្មួងមានតួនាទីស្រាវជ្រាវអ្នកជំងឺឬអ្នក រច្ចស ដែលបានវាយជាមួយកងទ័ពវៀតណាមនៅ សមរភូមិស្វាយរៀង ទៅកាន់មន្ទីរពេទ្យដើម្បីព្យាបាល រច្ចស។ បន្ថែមពីនេះទៀត ជារៀងរាល់យប់ចាប់ពី ម៉ោង៧ ដល់ម៉ោង៧យប់ ខ្ញុំបានចូលរៀនអំពីមតិ វិទ្យាបាយ ក្នុងការធ្វើបងជីវិត ជាមួយអង្គការ។ ខ្លឹមសារមេរៀនខ្ញុំចាំបានថា ខាងថ្នាក់ដឹកនាំឲ្យក្រុម របស់ខ្ញុំ «ត្រូវខំពូតដៃគ្នា ក្នុងការកសាងបងជីវិត ដើម្បីរំដោះប្រទេសជាតិ រំដោះប្រជាជន ពេញពីការ គ្រប់គ្រងរបស់ លន់ នល់»។

នៅក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧២ ខ្ញុំឈប់ធ្វើការជា នារីឈ្មួងភូមិ រួចរត់ទៅធ្វើការនៅមន្ទីរ៣១០១ ភូមិ ភាគបូព៌ា២០៣ គឺជាមន្ទីរពេទ្យភូមិភាគសម្រាប់ ព្យាបាលយោធាដែលមានរច្ចសនៅក្នុងសមរភូមិ។ ទីតាំងរបស់មន្ទីរ-៣១០១ ស្ថិតនៅភូមិស្វាយអាគះ ឃុំ ត្រពាំងស្រែ ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ នៅទីនោះ

អង្គការជ្រើសរើសស្រូវស្អាតស្អំ ហើយបន្ទាប់ពីមើលទៅលើដំហូរអត្ថប្រយោជន៍ សុភាពរាបសារដឹងខុស ដឹងត្រូវរបស់ខ្ញុំរួច អង្គការបានបញ្ជូនខ្ញុំទៅធ្វើពេទ្យខាងសណ្តំ វះកាត់ និងព្យាបាលជំងឺទូទៅ។ ថ្ងៃដំបូងពេទ្យនៅមន្ទីរ-៣១០១ បានបង្រៀនក្រុមរបស់ខ្ញុំ ទូទៅសាកល្បងចាក់ដើមចេក ហើយថ្ងៃបន្ទាប់ទៀតក្រុមខ្ញុំទៅព្យាបាល និងលាងរបួសអ្នកជំងឺដោយមានការអនុវត្តផ្ទាល់តែម្តង។

នៅឆ្នាំ១៩៧៣ ខ្ញុំបានចេញទៅរៀនពេទ្យបឋមរយៈពេល៦ខែ នៅឯសេនាធិការភូមិភាគស្ទឹង ខេត្តកំពង់ចាម។ ខ្ញុំបានដឹងថាថ្ងៃមួយនៅពេលខ្ញុំកំពុងរៀនមានឈ្នួលស្លាប់កាត់៦ហោរមក ទម្លាក់ក្រាបចំកន្លែងខ្ញុំកំពុងរៀន។ ប៉ុន្តែសំណាងល្អការទម្លាក់ក្រាបចំកែលំអរពេលនោះមិនមានពេទ្យណាម្នាក់ស្លាប់ទេ ក្រាន់តែត្រូវរបួសដៃ ឬជើងប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំរត់ទៅចូលពូជនៅរណ្តៅ ត្រង់សេក្យរនោះ ដូច្នោះខ្ញុំមិនត្រូវរបួសទេ។ បន្ទាប់ពីការទម្លាក់ក្រាបចំកែ អង្គការបានបញ្ជូនក្រុមគ្រូពេទ្យទាំងអស់ត្រឡប់ទៅរៀនបន្តនៅភាមមន្ទីររៀនខ្លួន ក្នុងនោះខ្ញុំក៏ត្រឡប់មករៀនបន្តនៅមន្ទីរ-៣១០១។ ក្រោយមក ខ្ញុំបានរៀបការជាមួយគ្រូពេទ្យផ្នែក

វះកាត់ ដែលរៀបចំនៅផ្ទះរបស់ខ្ញុំក្នុងភូមិវាំង យុវជនដូចៗ ភ្ញៀវដែលបានចូលរួមមកលើការខ្ញុំមានសេនាធិការភូមិភាគពីរនាក់ឈ្មោះ តាសែ និង តាសា។ ការរៀបការមិនមានព្រះសង្ឃទេ ក៏មានភាពស្រស់ស្អាត ធ្វើពីធុបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ ខ្ញុំបន្តទៅរៀនពេទ្យមធ្យម ផ្នែកខាងវះកាត់រយៈពេល៦ខែទៀត នៅសេនាធិការភូមិភាគដដែល។ ដំហានទីមួយក្នុងការរៀនពេទ្យ ក៏យើងរៀនឈ្មោះបាយជាមុនសិន បន្ទាប់មកបានខាងសេនាធិការបង្រៀនដំណើរពេទ្យ។ បន្ទាប់ពីរៀនចប់ខ្ញុំត្រឡប់មកធ្វើការនៅមន្ទីរ-៣១០១ វិញ ដើម្បីព្យាបាលយោធាខ្មែរក្រហមវាយជាមួយ ទាហានរៀតណាម នៅសមរភូមិស្វាយរៀង។ សមរភូមិនេះមានយោធាត្រូវរបួស និងស្លាប់ ប្រមាណជា៧០នាក់ ក្នុងមួយថ្ងៃ ហើយយោធាមួយចំនួនទៀតស្លាប់នៅក្នុងសមរភូមិ និងមួយចំនួនទៀតស្លាប់បន្ទាប់ពីបញ្ជូនទៅដល់មន្ទីរពេទ្យ។

បន្ទាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ មេកងក្រុមពេទ្យរបស់ខ្ញុំដែលមានឈ្មោះ តាល់ បានប្រាប់យើងទាំងអស់គ្នាថា អង្គការមិនឲ្យយើងនៅព្យាបាល

ក្រុមគ្រូពេទ្យកំពុងដលិតថ្នាំបុរាណនៅក្នុងបបកម្តុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅ ក្នុង តំបន់ ដាច់ គ្រប់ យាយ ល និង លំបាក ដូច មុន ទេ ព្រោះ ពេល នេះ យើង ទទួល បាន ជ័យជម្នះ ទាំង ស្រុង ហើយ លើ ពួក ក្រហម ពេទ្យ ទាំង អស់ ត្រូវ បាន បញ្ជូន ទៅ ក្នុង កង ពល ៧២ ៧៤ ៧ នៅ ក្នុង ស្រុក ពាម រក តំបន់ អ្នក ល្បឿន វិញ ។ អំឡុង ពេល នោះ មិន មែន មាន តែ ពេទ្យ ទេ ដែល ត្រូវ បញ្ជូន ទៅ សូម្បី តែ អ្នក ជំងឺ គ្រប់ ប្រភេទ ក៏ ត្រូវ បញ្ជូន ទៅ ព្យាបាល នៅ អ្នក ល្បឿន ដូច គ្នា ។

នៅ ឆ្នាំ ១៩៧៧ អង្គការ ប្រឆាំង យោធា ជា មក ពី ខាង ភូមិ ភាគ កើត មក គ្រប់ គ្រង នៅ ក្នុង ភូមិ ភាគ តូច ព្រំ ។ ថ្នាក់ ដឹក នាំ មួយ ចំនួន ដែល មាន មុខ គំណែង ជា ប្រធាន ខ ប្រធាន គ ជា ច្រើន នាក់ ត្រូវ បាន អង្គការ យក ទៅ សម្លាប់ ជា បន្ត បន្ទាប់ ។ ក្រុម ពេទ្យ របស់ ខ្ញុំ ក្នុង ពេល នោះ ត្រូវ បាន ផ្លាស់ ប្តូរ ទៅ ព្យាបាល អ្នក ជំងឺ នៅ មូល ដ្ឋាន ពេទ្យ ក្នុង វិទ្យាល័យ ព្រះ អង្គ ខ្នង នៃ ទី មន្ទីរ ពេទ្យ ព្រៃ វែង ។ នៅ ទី នោះ ខ្ញុំ បាន ឃើញ ខ្មែរ ក្រហម យក យោធា ខាង ភូមិ ភាគ តូច ព្រំ ទៅ ឃុំ ឃាំង និង សម្លាប់ អស់ ជា ច្រើន នាក់ ។ យោធា ដែល ត្រូវ បាន យក ទៅ ឃុំ មិន មាន អាហារ ហូប គ្រប់ គ្រាន់ ទេ ដូច្នោះ ហើយ ទើប ធ្វើ ឲ្យ មាន អ្នក ស្លាប់ ក្នុង មួយ យប់ ៗ ចំនួន ប្រមាណ ជា ៧ ៩ នាក់ ។ ខ្ញុំ មាន នា ទី ព្យាបាល អ្នក ជំងឺ ដែល ជា អ្នក ទោស និង យក សាក សព ដែល ស្លាប់ ទៅ កប់ នៅ ខាង កើត ព្រះ វិហារ ក្នុង បរិវេណ វត្ត សំសម័យ ជាង នេះ ទៅ ទៀត យើង ត្រូវ បាន បែង ចែក ជា ក្រុម សម្រាប់ ធ្វើ ម្ហូប អាហារ និង យក បាយ ឲ្យ ប្រជាជន ដែល កំពុង ដក ស្នូល ស្រូវ នៅ វាល ស្រែ ។ ការ រស់ នៅ ទី នោះ ពិបាក ខ្លាំង ណាស់ គឺ មិន មាន អាហារ ហូប ទេ គឺ អង្គការ ព្រះ ព្រះ ពេទ្យ ហូប តែ បបរ រាវ ៗ ជា មួយ សម្ល ម្ហូប ប៉ុណ្ណោះ ។ ពេល ខ្ញុំ ទៅ ដល់ ទឹក យក មក ឲ្យ ក្រុម ចុង ភៅ ប្រើ ប្រាស់ ទុក ដាំ ស្នូល ខ្ញុំ បាន ឃើញ សាក សព របស់ ពេទ្យ ដែល ជា ក្រុម របស់ ខ្ញុំ ជា ច្រើន នាក់ ស្លាប់ នៅ ក្នុង អណ្តូង ទឹក ។ សាក សព ទាំង អស់ នោះ ស្លាប់ ដោយ សារ កម្មា ភិបាល ខ្មែរ ក្រហម យក ទៅ សម្លាប់ ដោយ បាន លួច ហូប អាហារ របស់ អង្គការ ។

នៅ ចុង ឆ្នាំ ១៩៧៨ ដោយ សារ តែ ការ អត់ ឃ្នា និង ឃើញ មាន សាក សព ពេទ្យ ស្លាប់ កាន់ តែ ច្រើន ទៅ ៗ ខ្ញុំ បាន សម្រេច ចិត្ត សុំ ប្រធាន ពេទ្យ ត្រឡប់ មក ភូមិ វិញ ។ នៅ ភាគ ផ្សេង ខ្ញុំ ឃើញ មាន មនុស្ស ស្លាប់ នៅ ក្នុង រណ្តៅ ជា ច្រើន កន្លែង ហូត ដល់ ភូមិ វាំង ។ បន្ទាប់ ពី ខ្ញុំ មក ដល់

ភូមិ បាន រយៈ ពេល ១០ ថ្ងៃ ខ្ញុំ ឃើញ មាន ពេទ្យ ផ្សេង ទៀត រត់ មក ដូច ខ្ញុំ ដែរ ហើយ បាន ប្រាប់ ខ្ញុំ ថា នៅ ទី នោះ លំបាក កាន់ តែ ខ្លាំង និង មាន ការ សម្លាប់ កាន់ តែ ច្រើន ឡើង ៗ ដល់ ឆ្នាំ ១៩៧៧ នៅ ថ្ងៃ ដែល របប ខ្មែរ ក្រហម ដួល រលំ ឈូប បាន មក ប្រមូល ពេទ្យ ទាំង អស់ នៅ ក្នុង ភូមិ ព្រៃ ត្រឡប់ ទៅ មូល ដ្ឋាន ពេទ្យ នៅ ក្នុង ទី មន្ទីរ ពេទ្យ ព្រៃ វែង វិញ ។ អង្គការ ប្រឆាំង យោធា ទាំង អស់ យក កូន ចៅ ទៅ ជា មួយ ហើយ ឲ្យ ចេញ ដំណើរ ទៅ ភាគ ភូមិ ភាគ ផ្សេង ៗ ខ្ញុំ ធ្វើ ដំណើរ មិន ទាន់ ដល់ វត្ត សំរោង ដល់ ស្រាប់ តែ កង ទ័ព វៀត ណាម មក ទាន់ និង ឲ្យ ត្រឡប់ មក ផ្ទះ វៀង ខ្លួន វិញ ។ នៅ យប់ នោះ ប្រសិន បើ ខាង វៀត ណាម មក មិន ទាន់ ពេល ទេ អង្គការ នឹង យក ក្រុម របស់ ខ្ញុំ ទៅ វាយ សម្លាប់ នៅ ក្នុង វត្ត សំរោង ព្រោះ នៅ ទី នោះ មាន ដី កម្រ ណា រួច រាល់ ហើយ ដើម្បី រង់ ចាំ ខ្ញុំ ធ្វើ ដំណើរ ទៅ ដល់ ។

ក្រោយ មក ម្តាយ របស់ ខ្ញុំ បាន ខ្ញុំ រៀប ការ ជា លើក ទី ២ ជា មួយ អតីត គណៈ ស្រុក មេ សាង ។ ក្រោយ មក ប្តី របស់ ខ្ញុំ បាន ស្លាប់ ដោយ សារ ខ្យល់ ករ ។ ខ្ញុំ មាន កូន ចំនួន ៦ នាក់ នៅ រស់ ចំនួន ៣ នាក់ ។ កូន របស់ ខ្ញុំ បាន រៀប ការ និង រស់ នៅ បែក ផ្ទះ ពី ខ្ញុំ ហើយ ។ សព្វ ថ្ងៃ ខ្ញុំ រស់ នៅ តែ ម្នាក់ ឯង ។

មន្ទីរ ពេទ្យ ពេទ្យ ព្រៃ វែង នៅ ពេល បច្ចុប្បន្ន (ការ រស់/មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារ កម្ពុជា)

គង់ ឈៀប ៖ អតីតយោធាខ្មែរក្រហម

ស្នាដៃវិចិត្រ

គង់ ឈៀប ភេទប្រុស អាយុ៥៣ឆ្នាំ មានទឹកដៃនិងកំណើតនៅក្នុងភូមិស្រះកែវ ឃុំកំពង់ព្រះ ស្រុកសង្កែ ខេត្តបាត់ដំបង។ បច្ចុប្បន្ននេះ ឈៀប កំពុងរស់នៅក្នុងភូមិឈើទាលជ្រៃ ឃុំថ្នោត ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ។ ឈៀប បាននិយាយរៀបរាប់ពីជីវិតស៊ីវិលរបស់ខ្លួនកាលនៅយោធាខ្មែរក្រហម ក្នុងកងពល៥១៧ និងក្រោយមកបានពិការភាពដោយសារផ្ទុះគ្រាប់បែកនៅត្រង់ចំណុចភូមិសាស្ត្រខាងកើតភ្នំកូនកំព្រា នៃខេត្តឧត្តរមានជ័យ ដូចខាងក្រោមថា៖

«ខ្ញុំគឺជាកូនទី៣ ក្នុងចំណោមបងប្អូនចំនួន ៥ នាក់នៅក្នុងគ្រួសារកសិករក្នុងខេត្តបាត់ដំបង។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៧៧៥ សមាជិកក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្រាបទៅកាន់ភូមិខ្សោយ ស្រុកសង្កែ ខេត្តបាត់ដំបង ដើម្បីទៅធ្វើការក្នុងអង្គភាព ឡើងភ្នាក់ និងដលិតស្ករភ្នោត។ នៅពេលនោះ បងប្រុស និងបងស្រីរបស់ខ្ញុំមិនបានរួមដំណើរទៅជាមួយឪពុកម្តាយខ្ញុំទេ ដោយសារត្រូវបានខ្មែរក្រហមបញ្ជូនទៅរស់នៅក្នុងកងកុមារ។

ភូមិខ្សោយ គឺជាភូមិចំណាស់មួយរបស់ខ្មែរ ដែលសម្បូរទៅដោយដើមភ្នោត ហើយផ្ទៃក្រឡា ស្ទើរតែទាំងស្រុងរបស់ភូមិ ត្រូវបានគ្របដណ្តប់ទៅដោយផ្ទៃទឹកនារដូវវស្សា លើកលែងទីទួលខ្ពស់ៗតែប៉ុណ្ណោះ។ ភូមិនេះត្រូវបានខ្មែរក្រហមរៀបចំឲ្យក្លាយជាទឹកដៃនិងស្នាក់នៅ សម្រាប់ប្រជាជនដែលធ្វើការនៅក្នុងអង្គភាព ឡើងភ្នាក់ ផ្ទៃដីប្រមាណជា១០០ម៉ែត្រការ៉េ ត្រូវបានបែងចែកឲ្យក្រុមគ្រួសារនីមួយៗរស់នៅដោយឥតគិតថ្លៃ និងត្រូវបានហ៊ុមព័ទ្ធដោយដំណាំច្រើនប្រភេទ និងការចិញ្ចឹមសត្វ ដែលនៅក្នុងនោះ

គង់ ឈៀប សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិឈើទាលជ្រៃ ឃុំថ្នោត ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ។
(ស្នាដៃវិចិត្រ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រជាជនត្រូវផ្តោតសំខាន់ទៅលើការគ្រងទឹកភ្នោត និងដលិតស្ករដែរ។

នៅពេលដែលយើងទៅដល់ដីបូជនីយដ្ឋាន ខ្មែរក្រហម បានប្រកល់ទូកភ្នោតចំនួនមួយគ្រឿងដល់ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ ដើម្បីធ្វើដំណើរក្នុងរដូវវស្សា។ ឪពុករបស់ខ្ញុំ ឈ្មោះ ម៉ាន ដែលកាលណោះកាត់មានវ័យ៥០ឆ្នាំ ត្រូវ

បានខ្មែរក្រហម ដាក់ឱ្យទទួលខុសត្រូវលើការឡើង
 ភ្នាក់ងារ ៨០ ដើមក្នុងមួយថ្ងៃ។ ចំណែកឯម្តាយ
 របស់ខ្ញុំ គឺជាអ្នកដល់តស៊ូរក្នុងភ្នាក់ងារ និងជួយកិច្ចការ
 ផ្សេងៗរបស់ឪពុកខ្ញុំ។ គាត់មានដំបៅនៅលើជើង
 ទាំងពីរ និងដៃទាំងសងខាង ដោយសារស្តុកភ្នាក់ងារ
 ដែលកំពុងពុះបានខ្លាចរលាក។ ឪពុក និងម្តាយរបស់ខ្ញុំ
 មានការឆ្ងល់ ហត់ណាស់ដោយសារកូននៅតូចៗ
 ពេក។ ដោយឡែក ចំពោះការហូបចុកនៅក្នុងអង្គភាព
 ឡើងភ្នាក់ងារ ក៏មិនខុសប្លែកទៅនឹងការហូបចុកក្នុង
 សហករណ៍ប៉ុន្មានដែរ ដោយយើងតែងទទួលបាន
 បឋមជំនួសបាយ។ ជារឿយៗ ខ្មែរក្រហមតែងទប់តម្ក
 ត្រី និងសាច់ដល់យើង។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូន
 ម្តាយ និងប្អូនរបស់ខ្ញុំ ទៅកាន់ភូមិស្រះកែវ ដើម្បី
 ធ្វើការងារបង្កើនដីស្រែ។ នៅពេលនោះ ឪពុក
 របស់ខ្ញុំបានជួបនឹងការលំបាក ដោយសារខ្វះកម្លាំង
 សម្រាលបន្តិក ជាពិសេស គឺត្រូវទទួលរ៉ាប់រងរាល់
 ការងារដែលម្តាយខ្ញុំធ្លាប់ធ្វើពីមុនមក។ ពេលសម្រាក
 ពីឡើងភ្នាក់ងារ គាត់តែងឆ្លៀតពេលនាំខ្ញុំទៅរក
 ខុសនៅក្នុងព្រៃនាម ដើម្បីដុតភ្លើងរម្ងាស់ស្តុកភ្នាក់ងារ
 ជីវិតរបស់យើងនៅពេលនោះ ក៏មានការលំបាក និង
 មាននឹករឭកក្រុមគ្រួសារជាខ្លាំង។

ប្រហែលរយៈពេលបីខែក្រោយមក ខ្ញុំបានសុំ
 ឪពុករបស់ខ្ញុំទៅលេងម្តាយ និងប្អូន។ មុនពេល
 ចេញដំណើរ ខ្ញុំបានយកសាច់មាន់ និងបាយក្រៀម
 ដែលបំពង់ជាមួយស្ករ វេចខ្ចប់ដាក់តាមខ្លួនយកទៅ
 ផ្ញើម្តាយ និងប្អូន។ ខ្ញុំបានចេញដំណើរនៅមេឃភ្លឺ
 ស្រាងៗ ដោយឆ្លងកាត់ព្រៃជ្រៅរាប់សិបគីឡូម៉ែត្រ
 ហើយជួនកាលបានជួបប្រទះនូវទីទួលកប់ខ្មៅរបស់
 អ្នកភូមិទៀតផង។ ទិដ្ឋភាពបែបនេះហើយ បានជំរុញ
 ឱ្យខ្ញុំធ្វើដំណើរទៅមុខបានកាន់តែលឿន ហើយអ្នក
 ដែលខ្ញុំខ្លាចបំផុតនោះ គឺខ្មែរក្រហម។ ខ្ញុំដឹងច្បាស់
 ថា ប្រាកដជាមានរឿងមិនល្អ ប្រសិនបើខ្មែរក្រហម
 បានឃើញខ្ញុំ និងម្តុបអាហារដែលនៅជាប់នឹងខ្លួន
 របស់ខ្ញុំ។ លុះដល់ល្ងាច ឡើង ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរទៅដល់
 សហករណ៍មួយ ដែលខ្ញុំរំពឹងថា ជាទីកន្លែងដែល
 ម្តាយ និងប្អូនរបស់ខ្ញុំរស់នៅ។ នៅទីនោះ ខ្ញុំបានជួប

នឹងប្រជាជនជាច្រើននាក់កំពុងរង់ចាំទទួលរបបអាហារ
 នៅក្នុងរោងឈើដីធំមួយ។ ពេលនោះ មានស្រ្តីចំណាស់
 ម្នាក់ដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រងនៅទីនោះ បានមកសួរនាំ
 ថា «មករកអ្នកណា?»។ ពេលនោះ ខ្ញុំបានប្រាប់គាត់
 ថា ខ្ញុំមករកម្តាយ និងប្អូន។ បន្ទាប់មក គាត់ក៏បាន
 ដឹកដៃរបស់ខ្ញុំសំដៅទៅរកម្តាយ និងប្អូនដែលកំពុង
 រង់ចាំបរិភោគអាហារនៅក្បែរនោះ។ ខ្ញុំមានការ
 ត្រេកអរជាខ្លាំងនៅពេលបានជួបម្តាយ និងប្អូន
 ហើយបានទៅស្ទុះឱបគាត់ពីចម្ងាយ។ គាត់មានការ
 រំភើបខ្លាំងណាស់ ដោយមិននឹកស្មានថា ខ្ញុំហ៊ានធ្វើ
 ដំណើរទៅរកគាត់បែបនេះទេ។ ភ្លាមៗនោះ ខ្ញុំបម្រុង
 នឹងយកអាហារពីបង្កិចយកជូនគាត់ ប៉ុន្តែម្តាយរបស់ខ្ញុំ
 ហាក់សម្តែងការភ័យព្រួយចំពោះសុវត្ថិភាពរបស់
 យើងទៅវិញ ដោយសារគាត់ដឹងច្បាស់ថា ទង្វើទាំង
 អស់នេះ គឺប្រាសចាកទាំងស្រុងទៅនឹងច្បាប់វិន័យរបស់
 ខ្មែរក្រហម។ គាត់យកបានយកអាហារទាំងនោះទៅ
 ទុកលាក់ក្នុងគុម្ពោតព្រៃព្រោះ ខ្លាចប្រធានសហករណ៍
 ខ្មែរក្រហមឃើញ។ មួយសន្ទុះក្រោយមក គាត់បាន
 យកបឋមមួយចានដែលជារបបរបស់គាត់មកឱ្យខ្ញុំ
 ហូប។ ខ្ញុំដឹងថា ម្តាយ និងប្អូនរបស់ខ្ញុំជួបការលំបាក
 និងការអត់ឃ្នានខ្លាំង ដូចនេះហើយ បានប្រគល់របប
 អាហារមួយពេលនោះឱ្យគាត់វិញ។ លុះដល់មេឃ
 ងងឹតព្រាលៗ ខ្ញុំក៏បានលាម្តាយ និងប្អូន។ ទៅកាន់
 អង្គភាព ឡើងភ្នាក់ងារជាមួយឪពុករបស់ខ្ញុំ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៩ នៅពេលដែលកងទ័ពវៀតណាម
 ចូលមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឪពុករបស់ខ្ញុំ បាននាំខ្ញុំ
 ធ្វើដំណើរទៅកាន់ភ្នំគូលែនខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ដើម្បី
 ស្នើសុំពិស្តារភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជននៅតាមព្រំ
 ដែន។ ឪពុករបស់ខ្ញុំទទួលបានដំណឹងថា អង្គការ
 កាកបាទក្រហមអន្តរជាតិបានបែកស្បៀងអាហារ
 សម្រាប់ប្រជាជនភៀសខ្លួននៅទីនោះ។ ក្រោយមក
 ឪពុករបស់ខ្ញុំចូលបម្រើក្នុងអង្គភាពដឹកអង្កររបស់
 ខ្មែរក្រហម។ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំបាន
 ត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញតែម្នាក់ឯង ដើម្បីរក
 ម្តាយ និងប្អូន។ ខណៈដែលឪពុករបស់ខ្ញុំបន្តរស់នៅ
 ក្នុងអង្គភាពដឹកជញ្ជូនស្បៀងនៅតំបន់ភ្នំគូលែន។

កង ឈៀប (រូបខាងស្តាំ) ភ្នាក់ងារសម្លៀកបំពាក់យោធា ខ្មែរក្រហម នៅអំឡុងដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០។ (ស្ថិតិវិចិត្រ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ក្រោយមក ដោយសារជីវភាពរស់នៅក្នុងស្រុក កំណើតជួបការលំបាក ម្តាយរបស់ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្ត នាំកូនៗទាំងអស់របស់ខ្លួន ធ្វើដំណើរទៅកាន់ភ្នំគូត ដើម្បីជួបប្តី និងចូលប្រុសរបស់ខ្លួនដែលបានបែកគ្នា នៅអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម។ នៅតាមផ្លូវ យើងបាន ជួបនឹងទិដ្ឋភាពនៃការរត់ពន្លឺទំនិញរបស់ប្រជាជន នៅតាមទល់ដែន និងអ្នកដំណើរជាច្រើននៅតាមផ្លូវ ឆ្ពោះទៅកាន់ព្រំដែន។

ភ្នំគូត បានក្លាយជាជំរំនៃប្រជាជនភៀសខ្លួន របស់កម្ពុជា ហើយនៅទីនោះអង្គការកាកបាទក្រហម អន្តរជាតិ គឺជាអ្នកទប់តម្កល់ស្បៀងអាហារដល់យើង។ ក្រោយមក អង្គការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ បាន

បញ្ជូនក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ និងប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់ ផ្សេងទៀតចេញពីភ្នំគូត ទៅកាន់ស្រុកម៉ាតៃ ឡើងម្សិ គេចពីគ្រោះថ្នាក់ដោយសារការប៉ះទង្គិចគ្នា រវាង កងទ័ពខ្មែរក្រហម និងកងទ័ពវៀតណាម។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំបានបែកចេញពីក្រុម គ្រួសារចូលទៅបម្រើកងកងវរសេនាតូច៤០២ ដែលគ្រប់គ្រងដោយ វង្ស គឺជាប្រធានអង្គភាព។ មួយឆ្នាំក្រោយមក ខ្ញុំត្រូវបានប្តូរទៅកាន់កងវរសេនា តូច៤០៣ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ ជន គឺជាប្រធានអង្គភាព។ យើងឈរជើងការពារ នៅតាមព្រំដែន ដែលទទួលបាននូវការវាយប្រហារ ពីកងទ័ពវៀតណាម។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំបានចូលធ្វើជានិស្សិត របស់វិទ្យាល័យ ដែលស្ថិតនៅក្នុងកងពល៥១៧ ផ្ទាល់។ ក្រោយមកទៀត ខ្ញុំត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទៅកាន់កង វរសេនាធំ៤០៧ ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ ទឹក ដែល ជាប្រធានអង្គភាព។ នៅពេលនោះ អង្គភាពរបស់ យើងឈរជើងនៅប៉ែកខាងលិចស្ទឹងក្រ ឡាញ ស្រុក ព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ កងកម្លាំង របស់យើងមានគុណទីដើរឃោសនា ឃោសនាបាយ ទាក់ ទាញប្រជាជនឲ្យចូលរួមក្នុងចលនារបស់យើង ដើម្បី តទល់ជាមួយនឹងកងទ័ពវៀតណាមនៅតាមព្រំដែន។ ក្រោយមក អង្គភាពរបស់ខ្ញុំបានបញ្ជូនខ្ញុំទៅកាន់តំបន់ ប្រាសាទតាម៉ាន់ នៃខេត្តឧត្តរមានជ័យ ដើម្បីទប់ទល់ ជាមួយកងទ័ពវៀតណាម។

រហូតដល់ចុងវិចិត្រឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំបានជួបគ្រោះ ថ្នាក់ដោយសារផ្ទះគ្រាប់បែក នៅពេលដែលមិត្ត របស់ខ្ញុំបម្រុងបោះទៅក្នុងទឹកដើម្បីចាប់ត្រី។ ជា អកុសលគ្រាប់បែកនោះបានផ្ទុះនៅលើដៃរបស់គាត់ ដែលបណ្តាលឲ្យមនុស្សប្រហែល៥នាក់ បានទទួល រងរបួស និងស្លាប់បាត់បង់ជីវិត។ ហេតុការណ៍នេះបាន កើតឡើងនៅបឹងមួយកន្លែង ដែលស្ថិតនៅ ខាងកើត ភ្នំកូនកំព្រា ខេត្តឧត្តរមានជ័យ។ ភ្លាមៗនៃហេតុការណ៍ នេះ អង្គភាពរបស់ខ្ញុំបានជួយសង្គ្រោះខ្ញុំ និងមិត្តផ្សេង ទៀតដែលទទួលរងរបួស ដោយបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរ ពេទ្យក្នុងជំរំកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិក្នុងប្រទេសថៃ។ នៅអំឡុងពេលនោះ កងអង្គភាពរបស់ខ្ញុំក៏មិនទទួល

បានដំណឹងអ្វីខ្លះទៀតដែរ ក្រៅតែពីទំនៀមទម្លាប់ការ ឆ្លើយតបរបស់គ្រូពេទ្យផ្តល់ដំណឹងមកវិញ។ ប៉ុន្តែ ន ថ្ងៃក្រោយមក គ្រូពេទ្យនៅ ក្នុងជំរឿនប្រាប់អង្គការ ខ្ញុំថា កងកម្លាំងមួយចំនួនដែលបញ្ជូនមកព្យាបាល បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ហើយ ក្រុមគ្រូពេទ្យជំនាញ បានធ្វើអង្គការតាមមតិរបស់អង្គការរបស់ខ្ញុំ វិញ។ អង្គការរបស់ខ្ញុំបានផ្តោតទៅលើខ្ញុំម្នាក់គត់ ថា បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតដោយសារស្ថានភាពរបស់ របស់ខ្ញុំធ្លាប់ពេក។

ដំណឹងដ៏ក្រៀមក្រាមពីការស្លាប់របស់ខ្ញុំ ត្រូវបាន បញ្ជូនពីអង្គការទៅ ការបងប្រុសរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងស្រុក ម៉ាឡៃ ដែលបងប្រុសនៃភាពស្រណោះស្រណោក និង ការអាឡោះអាឡែយ។ ស្របពេលនោះ បងប្រុស របស់ខ្ញុំបានរៀបចំពិធីបុណ្យសពដល់ខ្ញុំដែលល្ងង់មាត់ ក្តារមឈូសក្រៀងរណ្តាប់ និងសំណែនផ្សេងៗសម្រាប់ ទទួលស្គាល់។

អស់រយៈពេលប្រមាណជិត៦ខែ ដែលខ្ញុំបាន សម្រាកព្យាបាលរួចនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យជំរឿនកំប៉ា ក្រហមអន្តរជាតិ។ នៅពេលដឹងខ្លួន ឆ្លើងវិញ ទើបខ្ញុំ

ពិធីបុណ្យទទួលស្គាល់ កង ឈៀប ដែលត្រូវបានរៀបចំ ឡើង ដោយបងប្រុសរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងស្រុកម៉ាឡៃ កាលពីឆ្នាំ ១៩៨៧។ (ស្លូត វិចិត្រ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ភ្ញាក់ខ្លួនថា ជីវិតរបស់ខ្ញុំបានរលាយសាបសូន្យទាំង ស្រុងដោយសារពិការភាព។ ខ្ញុំបានបាត់បង់ភ្នែកម្ខាង, ដាច់ម្រាមដៃចំនួនពីរ និងជើងមួយចំហៀង បន្ទាប់ពី រ៉ះកាត់រួច។ អង្គការរបស់ខ្ញុំ បានបោះបង់ខ្ញុំចោល ដោយសារការយល់ច្រឡំដ៏ធំនេះ។

ទំនាក់ទំនងរវាងខ្ញុំ និងអង្គការរបស់ខ្ញុំបានកើត ឡើងសាជាថ្មីម្តងទៀត តាមរយៈមិត្តរបស់ខ្ញុំម្នាក់ ដែលបានទៅដល់មន្ទីរពេទ្យដែលខ្ញុំកំពុងសម្រាក ព្យាបាល។ ពេលនោះ កាត់បានឃើញខ្ញុំកំពុងសម្រាក នៅលើគ្រែ ហើយចូលមកជិតខ្ញុំ។ កាត់បានរំពុកនូវ អនុស្សាវរីយ៍ដ៏ជូរចត់ដែលខ្ញុំបានជួយសង្រ្គោះជីវិត របស់កាត់កាលពីឆ្នាំ១៩៨៨។ ខ្ញុំបានអៀវកាត់ ខណៈ ពេលដែលកាត់ត្រូវរួចសេរីដោយសារការវាយប្រយុទ្ធ ជាមួយកងទ័ពវៀតណាមនៅសមរម្យ។ បន្ទាប់ពី រំពុកអនុស្សាវរីយ៍ទាំងអស់នេះហើយ កាត់ក៏បានរាយ ការណ៍ ទៅការងារអង្គការរបស់ខ្ញុំនូវដំណឹងដ៏គួរឲ្យ ភ្ញាក់ផ្អើលនេះ។ ក្រោយមក ខ្ញុំបានចេញពីមន្ទីរពេទ្យ ហើយធ្វើដំណើរតាមអង្គការមកការងារនៃអង្គការវែន ប៊ុតបន្ត ១០០៣ ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ លីត ជឿន ហៅ តាម៉ុក។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩០ ប្រជាជននៅតាមព្រំដែន និងក្នុងជំរឿនធ្វើមាតុភូមិវិវត្តមកការងារស្រុកកំណើត របស់ខ្លួននៅ ខាងក្នុងប្រទេសកម្ពុជាវិញ។

លុះនៅឆ្នាំ១៩៩៨ ខ្មែរក្រហមបានធ្វើសហ ហរណាកម្មចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាវិញ។ ពេលនោះ ខ្ញុំមានឱកាសបានវិលត្រឡប់ទៅជួបជុំម្តាយ និងបងប្អូននៅក្នុងស្រុកកំណើត។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំមាន ការតក់ស្លុតខ្លាំងបន្ទាប់ពីបានជួបខ្ញុំ។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំ មានការអាណិតអាសូរដោយសារឃើញខ្ញុំធ្លាក់ក្នុង ស្ថានភាពលំបាក ហើយកាត់បានធ្លាក់ខ្លួនមានជំងឺ នៅពេលដែលខ្ញុំបានរស់នៅជាមួយកាត់មួយរយៈ។ ក្រោយមក ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តវិលត្រឡប់មកការងារ នៃ តំបន់អង្គការវែន ហើយបន្តរស់នៅជាអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុង សហគមន៍នេះ។

ឈឹម សំអ៊ិន ៖ ខ្ញុំមានមោទកភាពក្នុង ឯកសណ្ឋានជាយោធាខ្មែរក្រហម

ការស្តី

នៅវេលាម៉ោង៨ ព្រឹក ថ្ងៃទី២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០២១ ក្រុមការងារនៃការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង បានភ្ជាប់ បណ្ណាញទំនាក់ទំនងតាមប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណែតដោយ ប្រើប្រាស់កម្មវិធី ហ្គូហ្គល មីត (Google Meet) ជាមួយ លោកក្រុម ឈឹម សំអ៊ិន អាយុ៥៨ឆ្នាំ រស់នៅភូមិដីថ្មយ ឃុំបឹងព្រះ ស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង ដើម្បីស្នើសុំការ សហការណ៍ផ្តល់កិច្ចសម្ភាសន៍ ទាក់ទងទៅនឹងជីវ ប្រវត្តិឆ្លងកាត់របស់ខ្មែរក្រហមពីលោកក្រុម លោក ក្រុម ឈឹម សំអ៊ិនបង្រៀមខ្សែវដ្តរូប-តីមី ដល់សិស្សថ្នាក់ ទី៧ នៅវិទ្យាល័យបឹងព្រះ។ លោកក្រុមមានឪពុក ឈ្មោះ ឈឹម ឆិត ធ្វើជា ទាហានក្នុងរបប លន់ នល់ និង

លោកក្រុម ឈឹម សំអ៊ិន (រូបខាងស្តាំជួរខាងក្រោម) អាយុ ៥៨ឆ្នាំ រស់នៅភូមិដីថ្មយ ឃុំបឹងព្រះ ស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង បានផ្តល់បទសម្ភាសន៍តិចមួយ ទាក់ទងនឹងជីវប្រវត្តិរបស់គាត់ តាមប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណែតដោយប្រើប្រាស់កម្មវិធីហ្គូហ្គលមីត (Google Meet) ដល់បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (ផេង ពង្សរា ស៊ី/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ម្តាយឈ្មោះ មីង យ៉ាត់ រស់នៅភូមិដីថ្មយ ឃុំបឹងព្រះ ស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង។ ដោយសារការរីករាលដាល នៃជំងឺកូវីដ-១៩ នាពេលបច្ចុប្បន្ន លោកក្រុម សំអ៊ិន ក៏ ដូចជាក្រុងទៀត ត្រូវបានទទួលការអន្តោកឲ្យបង្រៀន សិស្សតិចមួយដោយប្រើប្រាស់កម្មវិធីបង្រៀនតាម អនឡាញ។ នៅថ្ងៃនេះ លោកក្រុម ឈឹម សំអ៊ិន បាន ឆ្លៀតយកពេលសម្រាកពីការបង្រៀនសិស្ស ហើយ

បានអនុញ្ញាតឲ្យក្រុមការងារនៃការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្តាញយុវជនសារវិទ្យាប្រកបដោយការសម្របសម្រួលសំខាន់ៗ លោកគ្រូ សំអ៊ិន បានរៀបរាប់ដូចខាងក្រោមថា ៖

នៅពេលខ្ញុំមានអាយុ៦ឆ្នាំ លោកសេនាប្រមុខលំន់នលំបានធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះនរោត្តមសីហនុ ឲ្យចុះចេញពីតំណែងនៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០។ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៣ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមចូលរៀនថ្នាក់ទី១នៅក្រោមផ្ទះ និងនៅក្រោមដើមឈើជាមួយក្មេងៗប្រមាណជាង ២០នាក់នៅក្នុងភូមិ។ ប្រជាជននៅក្នុងភូមិរបស់ខ្ញុំមានការជឿជាក់ ហើយគាំទ្រខាងបដិវត្តន៍ និងស្តាប់ការគ្រប់គ្រងរបស់លំន់នលំ។ យូរៗម្តង ខ្ញុំឃើញមានទាហានលំន់នលំជិះរថក្រោះកាត់តាមភូមិដើម្បីសង្កេតមើលជនបង្កប់ខ្លួនខាងបដិវត្តន៍ ប៉ុន្តែពេលជួបសត្វចិញ្ចឹមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក៏ចាប់យកទៅធ្វើជាអាហារ។ លើសពីនេះទៅទៀត ទាហានលំន់នលំក៏ចាប់កូនក្រមុំរបស់ប្រជាជនយកទៅដែរ។ ហេតុនេះហើយទើបធ្វើឲ្យឪពុកម្តាយដែលមានកូនក្រមុំតែងតែយកផ្សិតមកលាបមុខកូនស្រីនៅពេលមានទាហានចូលក្នុងភូមិម្តងៗ។ ខ្ញុំចាំបានថា មានមីនម្នាក់មកលេងបង្កូនរបស់គាត់ដែលរស់នៅជិតផ្ទះរបស់ខ្ញុំ។ ពេលមកដល់គាត់បានជួបជាមួយទាហានលំន់នលំ។ ទាហាននោះបានសួររកប្តីរបស់គាត់ ប៉ុន្តែដោយសារគាត់អត់មានប្តី និងខ្លាចទាហានចាប់យកទៅជាមួយគាត់ក៏ឆ្លើយថា ពូតាត ដែលនៅជិតនោះគឺជាប្តីរបស់គាត់។ មីននោះបានចង្អុលទៅ ពូតាត ថា ពូតាត គឺជាប្តីរបស់គាត់ ទើប ពូតាត នឹកក្នុងចិត្តថា បើនាងហៅខ្លួនថា ជាប្តីអញ្ចឹងហើយ ពូតាត ក៏សម្រេចចិត្តចូលស្តីដណ្តឹងមីននោះរៀបការ ហើយបានរស់នៅជាមួយគ្នារហូតដល់សព្វថ្ងៃ។ នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៣ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៤ នៅក្នុងភូមិរបស់ខ្ញុំមានកងទ័ពបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហមចូលមករស់នៅ ហេតុនេះហើយទើបធ្វើឲ្យទាហានលំន់នលំ ដែលមានមូលដ្ឋានទ័ពនៅបាភ្នំ ឆ្នោង គ្រាប់ចូលភូមិនៅវេលាម៉ោង៦ ឬ៧ ព្រឹក ស្ទើរជារៀងរាល់ថ្ងៃ។

លោកគ្រូ ឈឹម សំអ៊ិន នៅផ្ទះរបស់គាត់ស្ថិតនៅក្នុងភូមិដីថ្មយុវប័ណ្ណ ព្រះស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង។ (ផែន ពង្សវិស័យ/មជ្ឈមណ្ឌលយុវជនសារវិទ្យា)

នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ យោធាខ្មែរក្រហមទទួលបានជ័យជម្នះក្នុងការវាយយកទីក្រុងភ្នំពេញ។ នៅក្នុងភូមិរបស់ខ្ញុំមានប្រជាជនជម្លៀសពីទីក្រុងភ្នំពេញចូលមករស់នៅ ហើយអង្គការប្រជាជនថ្មីថា ប្រជាជន១៧ មេសា។ ប្រជាជន១៧ មេសា ទាំងអស់ ធ្វើការទៅតាមអង្គការចាត់តាំង បើទោះបីជាមិនចេះ ឬមិនធ្លាប់ធ្វើការងារពីមុនក៏ដោយ ហើយប្រសិនបើធ្វើការមិនហើយតាមដែនការកម្មភិបាលខ្មែរក្រហមនឹងធ្វើការទិញនៅពេលប្រជុំជីវភាពពេលយប់ ឬក៏យកទៅរៀនសូត្រ។ នៅក្នុងស្រុកបាភ្នំ អង្គការបានយកប្រជាជនថ្មីជាច្រើននាក់

ទៅរៀនសូត្រនៅភ្នំកំដុង ទួលក្សេម ឬទួលសំពៅ និង វាលតាប្រញា អង្គការចាប់ផ្តើមប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិ ឯកជនទាំងអស់ធ្វើជារបស់រួម ធ្វើស្រែចម្ការរួម និង ហូបអាហាររួមគ្នា។ មុនដំបូងប្រជាជនហូបអាហារ បានគ្រប់គ្រាន់ ដោយអង្គការបានកាប់ជ្រូក កាប់កោ ធ្វើជាម្ហូបអាហារឲ្យប្រជាជនបរិភោគ។ ប៉ុន្តែមិនយូរ ប៉ុន្មាន អង្គការឲ្យប្រជាជនហូបបបរកោក ហើយ ក្រោយមក ឲ្យហូបបបរលាយជាមួយពោត និង ចុងក្រោយ ឲ្យហូបតែបបររវាងមួយវែកៗជាមួយ សម្បត្តិប៉ុណ្ណោះ។

ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ឆ្នាំ១៩៧៦ អង្គការតម្រូវឲ្យ ខ្ញុំទៅរស់នៅក្នុងមណ្ឌលប្រមូលផ្តុំកុមារ ជាមួយកុមារ ផ្សេងទៀតនៅក្នុងភូមិ។ នៅមណ្ឌលប្រមូលផ្តុំ កុមារ ដែលមានអាយុចាប់ពី១៣ទៅ១៤ឆ្នាំដូចជាខ្ញុំតម្រូវឲ្យ ទៅលើកប្រព័ន្ធភ្លីស្រែ ឲ្យបានពី៧ ទៅ៨ម៉ែត្រនៅ ពេលព្រឹក និង៧ ទៅ៨ម៉ែត្រនៅពេលរសៀល ទៅ តាមដៃនៃការកំណត់របស់អង្គការ។ ក្រៅពីការងារ លើកប្រព័ន្ធភ្លីស្រែ ក្មេងៗត្រូវក្រោកតាំងពីម៉ោង៤ ដើម្បីធ្វើការងារមួយទៀត គឺការងារសង្កមនិយម។ ការងារសង្កមនិយម គឺអង្គការតម្រូវឲ្យក្មេងដូចជាខ្ញុំ ទៅប្រមូលទឹកនោម លាមកយកទៅឲ្យក្រុមបងស្រី ធ្វើជាដីលេខមួយ សម្រាប់ដាំដើមចេក និងត្រកូន។ អង្គការបានឲ្យក្មេងៗទាំងអស់រួមទាំងខ្ញុំទៅរៀននៅ ក្នុងវត្តជាមួយសមមិត្តវប្បធម៌ (ក្រុបគ្រឿង) ពីរនាក់ គឺ សមមិត្តវប្បធម៌ ផេន ហួន និងសមមិត្តវប្បធម៌ យៀប។ ក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ថ្នាក់ទី៤គឺជាថ្នាក់ខ្ពស់ បំផុតនៅក្នុងសាលា ហើយយើងអាចរៀនបានពីរមុខ វិជ្ជាធំៗគឺ គណិតវិទ្យា និងភាសាខ្មែរ។ គណិតវិទ្យា យើងរៀនពីរធីចែកប្រភាគ ហើយភាសាខ្មែរ គឺយើង រៀនអំពី ការតស៊ូរបស់អ្នកស្នេហាជាតិ ឬអ្នកតស៊ូបដិវត្តន៍ និងបង្រៀនឲ្យស្តាប់អាមេរិកកាំង ឬស្តាប់សាសនា។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ពេលខ្ញុំអាយុ១៦ឆ្នាំ ខ្ញុំបានស្ម័គ្រ ចិត្តចូលធ្វើជាយោធាខ្មែរក្រហម បើទោះបីជាឪពុក ម្តាយបងប្អូនរបស់ខ្ញុំមិនចង់ឲ្យខ្ញុំធ្វើក៏ដោយ។ មូលហេតុ

ដែលខ្ញុំចូលធ្វើជាយោធាដោយសារតែពូរបស់ខ្ញុំម្នាក់ បានប្រាប់ខ្ញុំថា ទៅធ្វើជាយោធាបានអាហារ ហូបឆ្អែត ដូចនេះបានជានៅពេលមានក្រុមខ្មែរក្រហមមកជ្រើស រើសយុវជនទៅធ្វើជាយោធា ខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តចូលរួម។ ខ្ញុំបានទៅចូលធ្វើជាយោធាខ្មែរក្រហម និងហ៊ុកហាត់ ក្បួនយោធានៅម្តុំស្នេហ៍ (កន្លែងហ៊ុកហាត់ក្បួនយុទ្ធ សាស្ត្រយោធា) ដែលមានមេដឹកនាំម្នាក់ឈ្មោះ ថាតំ គ្រប់គ្រង។ ក្រោយមក ថាតំ បានប្រើឲ្យខ្ញុំទៅធ្វើការ នៅក្នុងកងដឹកជញ្ជូនស្បៀង និងសម្ភារប្រើប្រាស់ ដូចជា ខោអាវ និងក្រមា ពីមន្ទីរសេដ្ឋកិច្ចយកទៅដាក់ នៅតាមសហករណ៍ មន្ទីរសន្តិសុខ ឬទៅមូលដ្ឋានទ័ព នៅសមរភូមិ។ ពេលខ្ញុំទៅដឹកស្បៀងពីមន្ទីរសន្តិសុខ វាលតាប្រញា ខ្ញុំឃើញកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមធ្វើបាប ប្រជាជនដែលធ្លាប់ធ្វើការក្នុងសម័យ លន់ នល់ ឬអ្នក ដែលអង្គការចោទថា ក្បត់ ដោយឲ្យអ្នកទាំងនោះធ្វើ ការងារធ្ងន់ៗ ដូចជា កាប់ដី វែកដី ធ្វើស្រែចម្ការ និង បង្កតំអាហារ។ នៅក្នុងអំឡុងពេលខ្ញុំនៅអង្គការយោធា ខ្ញុំអាចសុំច្បាប់ប្រធានក្រុមដើម្បីមកលេងដូះបាន រយៈពេលពីរទៅបីថ្ងៃ។ នៅតាមផ្លូវធ្វើដំណើរមកដូះ ខ្ញុំឃើញសមមិត្តនារីដែលធ្លាប់រៀនជាមួយខ្ញុំ ឈរសម្លឹង មើលមកខ្ញុំដោយសេចក្តីកោតសរសើរ ដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំ មានមោទនភាពលើខ្លួនឯងជាខ្លាំង។ ក្នុងពេលនោះ ខ្ញុំ ស្លៀកឯកសណ្ឋានយោធាខ្មែរក្រហមខោខ្មៅ អាវខ្មៅ ស្បែកជើងពុម្ពក្រវ៉ាត់កែង ហើយមានស្ពាយកាំភ្លើង ជាប់ខ្លួននិងទទួលបានការចាប់អារម្មណ៍ពីប្រជាជននៅ ក្នុងភូមិ ទើបធ្វើឲ្យខ្ញុំមានចិត្តរំភើបយ៉ាងខ្លាំង។ ពេល មកដល់ដូះ ខ្ញុំបានទៅជម្រាបប្រធានសហករណ៍ឲ្យ បានដឹង ហើយប្រធានសហករណ៍បានអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំ យកមាត់ ទា ឬដំណាំផ្សេងៗដែលមាននៅដូះដើម្បី ធ្វើម្ហូបអាហារហូបជុំគ្រួសារបានទៀតផង។ នៅពេល ធ្វើជាយោធា ខ្ញុំឃើញមានកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមក ពីខាងភូមិភាគនិរតីជាច្រើននាក់ចូលមកគ្រប់គ្រងក្នុង តំបន់ដែលខ្ញុំរស់នៅ។ ថ្នាក់ដឹកនាំមួយចំនួនត្រូវបាន ផ្លាស់ប្តូរ ជាពីរសេសការគ្រប់គ្រងមន្ទីរសន្តិសុខត្រូវបាន ប្តូរជាកម្មាភិបាលមកពីខាងនិរតី និងតាមដានស្វែង

រកកម្មភាពបាលវិទ្យា ក្រហម ឬក៏ប្រជាជនណាដែលក្បត់ ជាមួយអង្គការដើម្បីយកទៅសម្លាប់។

រហូតដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៨ ឈ្មោះសូ ដែលជា ប្រធានសន្តិសុខស្រុក បានមកប្រកាសឲ្យខ្ញុំនិងមិត្ត របស់ខ្ញុំម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ខូ សំណាង ទៅធ្វើការ នៅ ឡានដ្ឋនៅវត្តភ្នំព្រៃ ខាងកើតជ្រោយចង្វារចេញ ពីអង្គការពលយោធា។ ស្ថានភាពនៅក្នុងតំបន់ដែលខ្ញុំ រស់នៅមានភាពចលាចលយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះកងទ័ព ស្ម័គ្រវៀតណាមបានវាយសម្រុកចូលក្នុងប្រទេស កម្ពុជាកាន់តែខ្លាំង។ នៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពរណសិរសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា សហការ ជាមួយកងទ័ពស្ម័គ្រវៀតណាម បានទទួលជ័យ ជម្នះក្នុងការវាយចូលទីក្រុងភ្នំពេញ និងបានគ្រប់គ្រង ប្រទេសកម្ពុជាស្ទើរតែទាំងស្រុង។ ប្រជាជនទាំងអស់ រួមទាំងខ្ញុំបានរិលត្រឡប់ទៅរស់នៅក្នុងភូមិកំណើត វៀងខ្លួនវិញ។ ក្នុងអំឡុងពេលដែលខ្ញុំបម្រើការងារ ជាយោធាខ្មែរក្រហម ជីវិតរបស់ខ្ញុំមិនបានជួបការអត់ ឃ្នាន ការធ្វើការងារលើសកម្លាំង ការគំរាមសម្លាប់

ពីសំណាក់កម្មភាពបាលវិទ្យា ក្រហម ឬក៏ខ្ញុំទទួលបានការ គាំទ្រពីអង្គការ និងការគោរពសរសើរពីប្រជាជន។

នៅឆ្នាំ១៩៨០ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមចូលរៀនថ្នាក់ទី៤ នៃ អនុវិទ្យាល័យនាគរង្សី ដែលមានទីតាំងនៅឃុំ រោងដំរី ស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង និងបានរៀនជាមួយ អ្នកគ្រូម្នាក់ដែលមានឈ្មោះថា កង់ ចិត្រាច។ ដល់ឆ្នាំ ១៩៨១ ខ្ញុំបានប្រឡងចូលរៀននៅសាលាមិត្តភាពសូវៀត ទី១ នៅបាភ្នំ រហូតដល់រៀនចប់ថ្នាក់ទី៤ ចូលទី៦។ នៅ ក្នុងសាលាក៏មានការប្រឡងរៀនថ្នាក់ចូលរៀនថ្នាក់ ទី៧ ហើយខ្ញុំក៏បានប្រឡងជាប់។ នៅឆ្នាំ១៩៨៥ ខ្ញុំបាន ប្រឡងជាប់ចូលរៀននៅសាលាគុកោសល្យភូមិភាគ ខេត្តព្រៃវែងរយៈពេលពីរឆ្នាំ រួចក៏បានចេញបង្រៀន នៅថ្ងៃទី១១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៨៧។ ខ្ញុំចេញបង្រៀន ដំបូងនៅអនុវិទ្យាល័យជាស៊ីមរក្សជ័យ រហូតដល់ ឆ្នាំ១៩៩១ ទើបខ្ញុំប្តូរទៅបង្រៀននៅវិទ្យាល័យបឹង ព្រះ។ នៅថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៨៧ ខ្ញុំបានរៀបការ ជាមួយប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំដែលមានឈ្មោះថា ឡុងសុដល និងសព្វថ្ងៃខ្ញុំមានកូនប្រុស២នាក់ និងបានរៀបអាពាហ៍ ពិពាហ៍អស់ហើយ។

វិទ្យាល័យបឹងព្រះ ក្នុងស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង (សូ ហាន់ / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ជីវិតក្រុងថ្មី

មេក វិន

ប្អូន សុផាត អាយុ៥៥ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នរស់នៅ ក្នុងភូមិភាគដេវ ឃុំត្រពាំងតាវ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ មានប្រពន្ធនិង ១០ កូនស្រី និង ១ កូនប្រុស មេក វិន អ្នកស្រាវជ្រាវនៃមជ្ឈមណ្ឌល សន្តិភាពអន្លង់វែង (មេក វិន/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្អូន សុផាត ភេទប្រុស អាយុ៥៥ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅឃុំស្រែឈូស ស្រុកវិរិន ខេត្តសៀមរាប។ ប្អូន សុផាត បច្ចុប្បន្នរស់នៅ ក្នុងភូមិភាគដេវ ឃុំត្រពាំងតាវ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ មានប្រពន្ធនិង ១០ កូនស្រី និង ១ កូនប្រុស មេក វិន អ្នកស្រាវជ្រាវនៃមជ្ឈមណ្ឌល សន្តិភាពអន្លង់វែង (មេក វិន/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅ មុនឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំទើបតែមានអាយុ៤ឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំរស់នៅ ក្នុងក្រុមស្រុកមួយដែលមានជីវភាព ក្រីក្រ។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំមិនមានលទ្ធភាពបញ្ជូនខ្ញុំឲ្យ ចូលរៀនទេ។ ក្រោយពីប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ពីព្រះប្រមុខរដ្ឋ នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ខ្មែរក្រហមបានចូលមកដល់ស្រុកវិរិន និងបានជម្លៀសប្រជាជនទាំងអស់ចេញពីផ្ទះ។ ចំណែកឯក្រុមរបស់ខ្ញុំត្រូវបានជម្លៀសឲ្យទៅស្រុក បន្ទាយស្រី។ ខ្ញុំនិងម្តាយបានរស់នៅទីនោះរហូតដល់ ចុងឆ្នាំ១៩៧៥។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ម្តាយរបស់ខ្ញុំបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ដោយសារការហូបចុកមិនបានគ្រប់គ្រាន់ និងការបង្ខំ ឲ្យធ្វើការហួសកម្លាំង។ នៅពេលដែលម្តាយរបស់ខ្ញុំ ស្លាប់ ឪពុករបស់ខ្ញុំមិនបានដឹងទេ ព្រោះខ្មែរក្រហម បានបញ្ជូនឪពុកខ្ញុំទៅយូរ លក្របីនៅទីវាលដាច់ ស្រយាលមួយដែលមានចម្ងាយប្រមាណ ១០គីឡូ ម៉ែត្រពីភូមិ។ បន្ទាប់ពីម្តាយស្លាប់ ខ្ញុំក៏ត្រូវបានបញ្ជូល ទៅក្នុងកងកុមារ។ ការងារដែលខ្ញុំត្រូវធ្វើរួមមាន កាប់ដើមឧស្ម័ន ខ្សែដើម្បីយកទៅធ្វើដី ដកស្មៅ ក្នុងវាលស្រែ និងរើសអាចម៍គោ។ ចំណែកឯការ ហូបចុក ក្នុងមួយថ្ងៃ ខ្ញុំទទួលបានបបរមួយកូនចាន តូចតែប៉ុណ្ណោះ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ប្រធានកងកុមារបានឲ្យខ្ញុំ ធ្វើជាមេក្រុមក្តោបក្តាប់កុមារចំនួន ១០នាក់។ កុមារ ភាគច្រើនគឺជាកូនចៅរបស់ប្រជាជនថ្មីដែលត្រូវបាន ជម្លៀសមកពីតំបន់ផ្សេងៗ កុមារត្រូវបែងចែកជាបួន ក្រុម ដើម្បីកាប់ដី និងលើកភ្នំស្រែ។ នៅក្នុងមួយក្រុម មានសមាជិកចំនួន ១០នាក់។ ក្នុងមួយថ្ងៃ ក្រុមនីមួយៗ

ត្រូវធ្វើការលើកក្នុងស្រែឲ្យបានប្រសើរ ៣ ថ្ងៃ ត្រឹម និង កម្ពស់បួនគីឡូ ប្រសិនបើមានក្រុមណាមួយធ្វើមិនបាន គាមការកំណត់ទេ ប្រធានកងកុមារ និងហៅទៅ ប្រជុំ រាល់ការប្រជុំ ប្រធានតែងតែលើក ឡើងអំពីការ មិនយកចិត្តទុកដាក់ធ្វើការងារ ការខ្ជិលច្រអូស ធ្វើការ មិនអស់ពីកម្លាំងចិត្តកម្លាំងកាយ មុនបញ្ចប់ការប្រជុំ ប្រធានកងកុមារ ក៏បាននិយាយណែនាំឲ្យក្រុមណា ដែលធ្វើការងារមិនគ្រប់ចំនួនកំណត់របស់អង្គការ ឲ្យ កែប្រែខ្លួន និងយកចិត្តទុកដាក់លើការងារ ឡើងវិញ។ នៅពេលទំនេរពីការងារ លោកក្រុមហៅកុមារ ទាំង អស់ឲ្យមកជួបជុំគ្នា ដើម្បីបង្រៀនអក្សរ។ ខ្ញុំមុខទាំង កុមារជាច្រើននាក់ទៀតបាននាំគ្នាទៅអង្គុយរៀននៅ ក្រោមផ្ទះ ចាស់របស់ប្រជាជន ដែលបានបោះបង់ ចោល។ ដោយសារតែពេលវេលាសម្រាប់រៀនមាន តិចទើបខ្ញុំចេះបានត្រឹមតែ ក. កា. កិ តែប៉ុណ្ណោះ។ បន្ទាប់មកខ្ញុំ ក៏បានសម្រេចចិត្តទៅសុំសៀវភៅ លោកក្រុមករៀនដោយខ្លួនឯង។ រយៈពេលត្រឹម តែ១ឆ្នាំកន្លះ ខ្ញុំក៏ចេះអាន និងសរសេរអក្សរ។ លើសពី នេះទៅទៀត អ្វីដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំសប្បាយចិត្តខ្លាំងបំផុត នោះ គឺឪពុករបស់ខ្ញុំបានមកលេងខ្ញុំជារៀងរាល់ខែ។ គាត់តែងតែយកអង្ករមកខ្ញុំផ្លែផ្លែផ្សេងៗ ខ្ញុំបានរស់នៅ ក្នុងកងកុមាររហូតដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៨។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពវៀតណាមក៏បានវាយ ចូលមកដល់ក្នុងស្រុកបន្ទាយស្រី។ ខ្ញុំមុខទាំងកុមារជា ច្រើននាក់ទៀតបានដើរស្វែងរកឪពុកម្តាយរៀងៗខ្លួន ដើម្បីត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញ។ ក្រោយមក ខ្ញុំបាន ជួបជាមួយឪពុករបស់ខ្ញុំដែលកំពុងធ្វើដំណើរត្រឡប់ មកពីកងយោធពលក្របីដែលត្រូវបានរំសាយចោល។ បន្ទាប់ពីបានជួបគ្នាហើយ ឪពុករបស់ខ្ញុំក៏បាននាំខ្ញុំដើរ ត្រឡប់ទៅភូមិកំណើតវិញ។ នៅពេលធ្វើដំណើរមក ដល់ផ្ទះ ខ្ញុំពិតជាមានសេចក្តីត្រេកអរ និងសប្បាយចិត្ត ជាខ្លាំង ព្រោះយើងបានត្រឡប់មករស់នៅជួបជុំជា មួយឪពុក បងប្អូន និងមីនមា វិញ។

ពេលរដូវវស្សាចូលមកដល់ ឪពុករបស់ខ្ញុំបាន នាំខ្ញុំទៅកាប់ចម្ការ ភ្ជួរដីស្រែ ដើម្បីត្រៀមដាំស្រូវ។

បន្ទាប់ពីរៀបចំជួរចហើយ ភ្ញៀវក៏ចាប់ផ្តើមធ្លាក់មក។ ខ្ញុំ និងពួកក៏បានយកគ្រាប់ពូជស្រូវមកដាំក្នុងអន្លូង តូចៗដែលបានកាប់នឹងចប។ ប៉ុន្តែនៅខែកន្លងផុតទៅ គ្រួសារខ្ញុំក៏បានប្រមូលផលស្រូវទុកដាក់ក្នុងផ្ទះ រួចរាល់។ ប៉ុន្តែពេលដល់រដូវធ្វើស្រែចម្ការក្រោយៗ មកទៀត ប្រជាជនមិនអាចបង្កប់ផ្តើមផលបានទេ ដោយសារតែបាត់ភូមិកំណើត។

នៅឆ្នាំ១៩៨៣ ឪពុករបស់ខ្ញុំត្រូវបានកងទ័ព វៀតណាមយកទៅសម្លាប់ចោល ដោយបានចោទ ប្រកាន់ថាជាខ្សែបណ្តាញរបស់ខ្មែរក្រហម។ កាលណោះ ឪពុករបស់ខ្ញុំមិនបានចូលខាងខ្មែរក្រហមនោះទេ។ ឪពុករបស់ខ្ញុំគ្រាន់តែជូនដំណើរកូនស្រីរបស់មិត្តភក្តិ របស់គាត់ចេញពីក្នុងភូមិស្រែណួយតែប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារតែការធ្វើដំណើរត្រូវឆ្លងកាត់ខ្សែទឹក ទើប បណ្តាលឲ្យក្រុមរួមដំណើរជាមួយឪពុកខ្ញុំជួបកងទ័ព វៀតណាម។ ខ្ញុំនៅចាំបានថា អ្នករួមដំណើរទាំងអស់ មានគ្នាចំនួន៧ នាក់។ ក្រោយពីបានជួបជាមួយនឹងកង ទ័ពវៀតណាម អ្នករួមដំណើរទាំង៧ នាក់ ត្រូវបានបញ្ជា ម្នាក់ៗសម្លាប់អស់ចំនួន៧ នាក់។ បំណែកឯអ្នកនៅមានជីវិត របស់កងទ័ពចូលទៅ ខាងខ្មែរក្រហម។ ក្រោយពីឪពុក របស់ខ្ញុំបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ខ្ញុំនិងបងប្អូនកាន់តែជួប ទុក្ខលំបាកខ្លាំងឡើង។ ដោយក្តីអាណិតអាសូរ អ័រស្រី របស់ខ្ញុំក៏បានយកបងប្រុស និងប្អូនខ្ញុំទៅនៅជាមួយ។ រីឯខ្ញុំវិញ អ័រស្រីបានយកទៅធ្វើជាមួយព្រះសង្ឃនៅវត្ត ស្រែណួយ ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកវារិន ខេត្តសៀមរាប។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨៦ ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តប្តូរជាព្រះ សង្ឃដើម្បីបន្តការសិក្សារៀនសូត្រឲ្យបានកាន់តែជ្រៅ ជ្រះ។ ម្សាងទៀត ខ្ញុំគ្មានទីអាស្រ័យ គ្មានឪពុកម្តាយ នៅជាមួយដូចគ្រួសារដទៃ។ រយៈពេលដែលប្តូររៀន នៅវត្តខ្ញុំបានយល់ដឹងច្រើនរួមមានអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ធម៌ ទេសនា វិន័យព្រះសង្ឃ និងការនិយាយស្តីជាដើម។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៩០ ខ្ញុំបានសុំការអនុញ្ញាតព្រះចៅអធិការ វត្ត ដើម្បីលាចាកសិក្ខាបទ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំក៏ត្រឡប់ទៅ នៅភូមិកំណើតជាមួយម្តាយមីនវិញ។ ខ្ញុំបន្តរស់នៅផ្ទះ

ជាមួយម៉ាស៊ីនរបស់ខ្ញុំ រហូតដល់ចុងឆ្នាំ១៩៩៧។ នៅ ក្នុងឆ្នាំដដែល ខ្ញុំក៏បានជួបជាមួយ ការងារ ដែលជាកង ទ័ពខ្មែរក្រហម។ ការងារ បាននិយាយបញ្ចុះបញ្ចូលខ្ញុំ ឲ្យចូលធ្វើជាយោធាខ្មែរក្រហម។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៩៨ ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តចូលធ្វើ ជាយោធាខ្មែរក្រហម។ ក្រោយមក ការងារ ក៏បានមក ទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងកងពលលេខ ២៣ ដែល ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់យីម ពីម្ល៉ោះ បន្ទាប់ពី ទៅដល់ទីនោះ ការងារបានឲ្យខ្ញុំចូលធ្វើការ ខាងហិរញ្ញ វត្ថុ។ ខ្ញុំមើលការខុសត្រូវហិរញ្ញវត្ថុបានចំនួន៧ខែ។ បន្ទាប់មក ថ្នាក់លើក៏ឲ្យខ្ញុំ ឆ្លើយប៉ាន់ស្មាន វិសេសក្នុង កងពលលេខ ២៣។ ខ្ញុំកាន់មុខតំណែង នេះបានត្រឹមតែរយៈពេល ២ខែ ប៉ុណ្ណោះ។ ក្រោយមក

ខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តឈប់ ហើយត្រឡប់ទៅរស់នៅ ស្រុក វិវិតវិញ។ រយៈពេលបួនខែក្រោយមក ខ្ញុំក៏បានទទួល ដំណឹងថា នៅអន្លង់វែងមានការដោះដូរ ភារកិច្ច និងកងកម្លាំងរបស់ខ្មែរក្រហម។

នៅឆ្នាំ១៩៩៩ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចចិត្តធ្វើដំណើរ មកកាន់ស្រុកអន្លង់វែង។ ពេលមកដល់ដំបូង ខ្ញុំបានទៅ រស់នៅក្នុងភូមិកុងប៊ិញ។ ខ្ញុំបានរស់នៅទីនោះបានរយៈ ពេល១ខែ ក៏បានរៀបការនិងបានមករស់នៅក្នុងភូមិ តាដេវដែលជាភូមិកំណើតរបស់ប្រពន្ធខ្ញុំវិញ។ ទីដ្ឋភាព នៅតាមដងផ្លូវក្នុងភូមិតាដេវ សម្បូរទៅដោយព្រៃ ឈើក្រាស់ និងមានសត្វព្រៃគ្រប់ប្រភេទ។ ចាប់តាំងពី ពេលនោះមក ខ្ញុំនិងប្រពន្ធក៏នាំគ្នាត្រូវសម្រាយយកដីធ្លី ដើម្បីធ្វើស្រែ និងចម្ការទ្រទ្រង់ជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ។

ប្អូន សុផាត និងប្រពន្ធ បច្ចុប្បន្នរស់នៅក្នុងភូមិតាដេវ ឃុំត្រពាំងតាវ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។
(មេក វិទ្យា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំរស់នៅតាមបន្ទាយជាមួយឪពុកក្នុង សមរក្ខមិស្រុកស្អាង

សុខ វណ្ណៈ

ព្រាប ស៊ីថាត គឺជាមេភូមិស្វាគីឡូ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិស្វាគីឡូ ឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ ខេត្តក្បួនឃ្មុំ ។
(សុខ វណ្ណៈ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ ព្រាប ស៊ីថាត មានអាយុ៦២ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃគឺជាប្រធានភូមិស្វាគីឡូ ខ្ញុំមានស្រុកកំណើតនៅភូមិស្រែកក្តី ឃុំកណ្តាលជ្រៃ ស្រុកពញ្ញាត្រែក ខេត្តកំពង់ចាម។ ខ្ញុំមានប្រពន្ធឈ្មោះ ស៊ីម ណែយូន និងមានកូនចំនួន៥ នាក់ គឺប្រុសចំនួន១ និងស្រីចំនួន៤។ បច្ចុប្បន្នខ្ញុំរស់នៅឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ ខេត្តក្បួនឃ្មុំ។

ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ ព្រាប ចន់ និងម្តាយឈ្មោះ អេងយៀត។ ឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំគឺជាអ្នកធ្វើបម្រាស់ ដោយ

សារប្រទេសកើតមានសង្គ្រាមឪពុករបស់ខ្ញុំបានចូលធ្វើទាហានលន់ នល់។

នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ប្រទេសកើតមានរដ្ឋប្រហារដឹកនាំលោកសេនាប្រមុខលន់ នល់ ដើម្បីទម្លាក់សម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ដែលធ្វើឲ្យប្រជាជននៅតាមស្រុកស្រែចម្ការមិនសប្បាយចិត្តឡើយ។ អ្នកភូមិបាននាំគ្នាចេញធ្វើបាតុកម្មតវ៉ាប្រឆាំងនឹងរដ្ឋប្រហារ ហើយត្រូវទាហានស្នាក់ដំណើរ ដូច្នេះបាតុកម្មនាំគ្នាត្រឡប់មកភូមិកំណើតវិញ។ កាលនោះសភាពការណ៍ក្នុងភូមិមិនសូវល្អទេ ដូច្នេះឪពុករបស់ខ្ញុំដែលជាទាហានលន់ នល់ ប្រចាំការនៅបន្ទាយនៅក្រុងភ្នំពេញ បានទៅយកម្តាយខ្ញុំនិងក្រុមគ្រួសារពីស្រុកកំណើតមករស់នៅជាមួយគាត់។ ពេលនោះការសិក្សារបស់ខ្ញុំត្រូវបានផ្អាកបណ្តោះអាសន្ននៅអាយុ១១ឆ្នាំ។ ឪពុករបស់ខ្ញុំមានកាតព្វកិច្ចចេញទៅប្រយុទ្ធក្នុងសមរក្ខមិស្រុកស្អាង ហើយខ្ញុំបានទៅរស់នៅជាមួយគាត់ជិតមួយឆ្នាំ។ ខ្ញុំសង្កេតឃើញហេតុការណ៍នៅក្នុងសង្គ្រាមរវាងទាហានលន់ នល់ វាយប្រយុទ្ធក្នាជាមួយកងកម្លាំងខ្មែរក្រហម និងកងទ័ពយៀកកុង។ ខ្ញុំបានរស់នៅក្នុងបន្ទាយនៅស្រុកស្អាង និងបន្ទាយនៅភ្នំតាម៉ៅ។ ថ្វីត្បិតតែបន្ទាយទាហានលន់ នល់ នៅជិតទីប្រជុំជនមែន និងមានការការពាររឹងមាំ ប៉ុន្តែកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមហាក់បីដូចនៅជិតយើងដែរ។ ខ្ញុំពិបាកកំណត់ថា នរណាគឺជាខ្មែរក្រហមពិតប្រាកដ ព្រោះជាខ្មែរដូចគ្នា ហើយខាងខ្មែរក្រហមបានចូលមករស់នៅលាយ ឡឯជាមួយប្រជាជនថែមទៀត។

នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧០ និង១៩៧១ សង្គ្រាមបានកើតមានឡើងនៅតាមសមរក្ខមិស្តេចនៃបណ្តាលឲ្យទាហានលន់ នល់ និងកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមស្លាប់ស្ទើរ

រាល់ថ្ងៃ។ កាលនោះខ្ញុំដឹងថា មានយន្តហោះ ឡើយ ក្រាបបែកដែលភាគច្រើនឡើយនៅក្នុងព្រៃ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧១ ឪពុករបស់ខ្ញុំបានដាំសំបកការពារដុះមេបញ្ជាការឈ្មោះ ម៉ៅ សុខខេននៅម្តុំទួលកោក និងការពារព្រលាយនយន្តហោះពោធិបិណ្ឌនីយ ពេលនោះខ្ញុំបានចូលរៀនបន្តនៅសាលាបាក់ទុក រហូតដល់ថ្នាក់ទី៧។ ពេលខ្ញុំត្រឡប់មករស់នៅភ្នំពេញជាមួយក្រុមគ្រួសារខ្ញុំលែងបានម្តងទៀត គ្រាប់ដោះ និងការវាយប្រយុទ្ធគ្នាទៀតហើយ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំបានរស់នៅដោយសេចក្តីសុខ ខ្ញុំបានទៅព្រលាយនយន្តហោះពោធិបិណ្ឌនីយជាមួយឪពុកខ្ញុំ។ ខ្ញុំបានឃើញទាហានបរទេសនៅទីនោះ ហើយខ្ញុំបានសួរឪពុករបស់ខ្ញុំថា «ពួកគេអ្នកទាំងនោះជនជាតិអ្វី និងមានអ្វី ហើយខ្ពស់?» ដែលមានទាំងស្បែកខ្មៅ និងស្បែកស។ ពេលនោះឪពុករបស់ខ្ញុំបានប្រាប់ថា «ជនជាតិអាមេរិកាំង ដែលជាអ្នកបំប្លែងទេសលើកបរយន្តហោះចម្បាំង»។ ក្រោយមកទៀតខ្ញុំបានដឹងថា កម្លាំងចលនាខ្មែរក្រហមបានចូលវាយឆ្លុះព្រលាយពោធិបិណ្ឌនីយ និងបានបាញ់ត្រូវយន្តហោះធុនមធ្យមនិងអស់ចំនួនពីរគ្រឿង។ នៅឆ្នាំ១៩៧៤ ការវាយប្រយុទ្ធគ្នារវាង ទាហានលន់ នល់ ជាមួយកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមដុះឡើងកាន់តែក្លែកទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយទាហានអាមេរិកាំងពេលនោះក៏លែងសួរឃើញមានវត្តមានដែរ។

នៅថ្ងៃទី១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ យោធាខ្មែរក្រហមបានវាយចូលដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ នៅវេលាម៉ោងប្រហែលជា៧ ព្រឹក។ ពេលនោះឪពុករបស់ខ្ញុំបានត្រឡប់មកដុះវិញនិងបានដោះសម្លៀកបំពាក់និងឯកសណ្ឋានទាហានលន់ នល់ យកទៅលាក់ទុក។ នៅព្រឹកថ្ងៃទី១៨ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំរួមទាំងប្រជាជនដែលរស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញទាំងអស់ ត្រូវបានយោធាខ្មែរក្រហមជម្លៀសចេញទាំងអស់។ ឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តមករស់នៅស្រុកកំណើតវិញ ដោយធ្វើដំណើរមកតាមផ្លូវលេខ ៦ អា។ ពេលនោះខ្ញុំឃើញប្រជាជនខ្លះបណ្តើរកងម៉ូតូ និងក្រុមគ្រួសារខ្លះមានរថយន្ត។ យោធាខ្មែរក្រហមមិនបានឃាត់ដំណើរប្រជាជនទាំងនោះទេ ក៏នៅពេលរថយន្តអស់សាំងនៅត្រង់ណា ក៏ត្រូវទុកម៉ូតូ

ប្តូរថយន្តចោលនៅត្រង់កន្លែងនោះតែម្តង។ គ្រួសាររបស់ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរមកដល់ជ្រាវព្រៃទី១ ត្រង់ផ្លូវបំបែកទៅស្រុកកងមាសខេត្តកំពង់ចាម។ នៅទីកន្លែងនោះមានយោធាខ្មែរក្រហមស្នាក់សួរនាំប្រជាជនជម្លៀសថា «បងប្អូនធ្វើការងារអ្វីខ្លះ សូមប្រាប់តាមត្រង់អង្គការមិនយកទោសព្រៃទេ»។ ឪពុករបស់ខ្ញុំបានជឿ និងបានឆ្លើយដោយស្មោះត្រង់ដោយមិនបានលាក់ប្រវត្តិរូបជាទាហានលន់ នល់ ឡើយ។ ពេលនោះយោធាខ្មែរក្រហម បានយកគ្រួសារខ្ញុំទៅដាក់មួយកន្លែងផ្សេងពីគេ។ អ្នកខ្លះក៏បានធ្វើដំណើរទៅមុខបន្តទៀត លើកលែងក្រុមគ្រួសារខ្ញុំបានរង់ចាំដំណឹងពីអង្គការព្រោះត្រូវបញ្ជូនទៅកន្លែងផ្សេង។ ឪពុករបស់ខ្ញុំហាក់បីដូចជាគ្មានប្តី និងភ័យខ្លាចទេ ខ្មែរក្រហមបានយកក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ និងប្រជាជនជម្លៀសមួយចំនួនទៀតទៅរស់នៅភូមិព្រៃក្រចោរ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានស្រាវជ្រាវ និងធ្វើការលត់ដំសតិអារម្មណ៍របស់យើង ហើយគ្រួសារមួយចំនួនទៀតត្រូវបានខ្មែរក្រហមហៅទៅរៀនសូត្របណ្តើរៗ។ ឪពុក

ផ្លូវលំក្នុងភូមិស្វាគីឡូ ឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។ (សុខ វណ្ណៈ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

របស់ខ្ញុំមានឈ្មោះទៅរៀនសូត្រ ប៉ុន្តែសំណាងល្អ ឪពុកខ្ញុំជួបមិត្តភក្តិ គឺជាអ្នកមូលដ្ឋាន មិត្តភក្តិឪពុកខ្ញុំ បានយកដំណឹងនេះទៅប្រាប់បងប្អូនបង្កើតឪពុករបស់ខ្ញុំ នៅស្រុកកំណើតដែលជាប្រជាជនមូលដ្ឋាន មិត្តភក្តិ ឪពុករបស់ខ្ញុំបានសរសេរសំបុត្រក្លែងក្លាយបង្ហាញ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដើម្បីយកក្រុមគ្រួសារខ្ញុំទៅ នៅភូមិស្បែកកី ស្ថិតនៅតំបន់២០១ នៅពេលមកដល់ ស្រុកកំណើត អង្គការបាត់ដំណើរឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំ ទៅធ្វើការនៅតាមសហករណ៍ គ្រួសាររបស់ខ្ញុំត្រូវ បានបងប្អូនខាងឪពុករបស់ខ្ញុំរើសអើង និងមិនហ៊ាន រាប់អានទេ ឪពុករបស់ខ្ញុំត្រូវបានកម្មាភិបាលខ្មែរ ក្រហមនៅមូលដ្ឋានបញ្ជូនកូនស្រីនៅតាមការងារ ហើយឪពុករបស់ខ្ញុំមិនហ៊ានប្រកែកឡើយ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំមានអាយុ១៦ឆ្នាំ ខ្មែរក្រហម បានបាត់ដំណើរខ្ញុំចូលក្នុងចល័តស្រុកពញាក្រែក ខ្ញុំបានចេញទៅលើកទំនប់ និងជីកប្រឡាយជាមួយ កងកម្លាំងយុវជនយុវនារីរាប់រយនាក់ទៀត។ កាល នោះ ការងារសម្រុកខ្នង និងចល័តទៅធ្វើនៅស្រុក ផ្សេងៗ គណៈភូមិភាគឈ្មោះ សោភ័យ គណៈស្រុក ឈ្មោះ តាសាឡាត់។ កាលនោះតាសាឡាត់បានចុះទៅ មើលតាមការងារលើកទំនប់ប្រឡាយនៅអូរកំបោរ។ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៧ តាសាឡាត់ត្រូវបានខ្មែរ ក្រហមជ្រើសតាំងឲ្យឈរឈ្មោះធ្វើជាគណៈតំបន់២០ និងមានការបោះឆ្នោតទៀតផង។ ក្រោយមក គាត់បាន ឡើងជាគណៈតំបន់២០។ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៨ មាន ព្រឹត្តិការណ៍មួយបានកើតឡើង ដោយខ្ញុំបានឃើញ យោធាខ្មែរក្រហមមកពីមជ្ឈិម និងនិរតីបានយកសាក សព សោភ័យ ដាក់លើរថយន្តហើយបានដើរប្រកាស ប្រាប់ប្រជាជននៅតាមភូមិស្រុកថា សោភ័យ ប្រធាន ភូមិភាគបូព៌ា ក្បត់អង្គការ និងចូលជាមួយយួន។

បន្ទាប់មកទៀតមានយោធាមកពីមជ្ឈិមរួមជាមួយ យោធាមកពីភូមិភាគនិរតី បានមកបាញ់បង្រ្កាប យោធានៅភូមិភាគបូព៌ាដែលធ្វើឲ្យមានការជ្រុលប្របល់ យ៉ាងខ្លាំង។ នៅក្នុងហេតុការណ៍នោះ គណៈឃុំ, ប្រធាន សន្តិសុខតំបន់ឈ្មោះ យិន សុភី រួមជាមួយយោធានៅ ខាងបូព៌ាមួយចំនួនត្រូវបានចាប់ខ្លួន ចំណែកអ្នកដែល សេសសល់បានតែចេញចូលព្រៃ អ្នកខ្លះដោះសម្លៀក

ចំពាក់ចោល រួចចូលបង្ខំធ្វើជាកងចល័តវិញ។ នៅក្នុង ចំណោមសមាជិកគណៈតំបន់២០ខ្លះ និងគណៈស្រុក មួយចំនួនក៏ត្រូវបានចាប់ខ្លួន។ ដោយឡែក តាសាឡាត់ បានរត់ចូលព្រៃ ហើយបានឆ្លងចូលទៅប្រទេសវៀត ណាម។ នៅពេលនោះយោធាខ្មែរក្រហមបានវាយ ប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ពវៀតណាមទ្រង់ទ្រាយធំ ដោយ មជ្ឈិមបានកេណ្ឌកម្លាំងយុវជនភូមិភាគបូព៌ាចូល ធ្វើជាយោធាបន្ថែម។

នៅអំឡុងខែកក្កដា ឆ្នាំ៧៧ ឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំ មិនចង់ឲ្យខ្ញុំចូលធ្វើជាយោធាខ្មែរក្រហម ឡើយ ដូច្នេះ គាត់បានហៅខ្ញុំមករៀបការប្រពន្ធជាមួយកូនអ្នក ភូមិជាមួយគ្នា ដើម្បីគេចពីការកេណ្ឌឲ្យធ្វើជាយោធា។ ពិធីរៀបការខ្ញុំពេលនោះគឺគ្រាន់តែមានការសែនព្រួន និងមានចាស់ទុំប៉ុន្មាននាក់ដឹងពីតែប៉ុណ្ណោះ។ នៅដើម ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ពេលកងទ័ពវៀតណាមវាយ ចូលដល់ទឹកដីកម្ពុជា ឪពុកម្តាយ និងបងប្អូនរបស់ខ្ញុំ ត្រូវបានរំដោះ និងបានរស់រានមានជីវិតសារជាថ្មីម្តង ទៀត។ នៅក្រោយឆ្នាំ១៩៧៧ ទើបខ្ញុំបានដឹងច្បាស់ថា នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមានមនុស្សស្លាប់ច្រើនណាស់ មានកន្លែងកប់សាកសពជាច្រើននៅក្នុងភូមិកណ្តាល ជ្រំបូហៅ ថា មន្ទីរសន្តិសុខយិន សុភី។ សព្វថ្ងៃ កន្លែង កប់សាកសពទាំងនោះត្រូវបានប្រជាជនសាងសង់ ផ្ទះរស់នៅពីលើ។

នៅឆ្នាំ១៩៨០ កងទ័ពវៀតណាមបានមករស់នៅ តាមជនបទនិងភូមិយុវរបស់ខ្ញុំ ដើម្បីប្រឆាំងនឹងក្រុម ខ្មែរក្រហមដែលបានចូលមកក្នុងភូមិធ្វើសកម្មភាព យោសនា ប៉ុន្តែក្រុមខ្មែរក្រហមទាំងនោះមិនបង្ក គ្រោះថ្នាក់ដល់ប្រជាជនបូកប្រកបមុខរបរធ្វើស្រែ ចម្ការរបស់ប្រជាជនឡើយ។ យុវវ័យម្នាក់ម្នាក់ខ្មែរក្រហម បានឡើងមកវាយប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ពវៀតណាម និងកងទ័ពរដ្ឋាភិបាល។ នៅឆ្នាំ១៩៨៧ កងទ័ពវៀត ណាមបានដកទៅប្រទេសវៀតណាមវិញ នៅសល់តែ កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមវាយប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ពខាង រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា។ មកដល់ ឆ្នាំ១៩៩៨ រាជរដ្ឋាភិបាលមានយុទ្ធសាស្ត្រឈ្នះឈ្នះ និងបង្រួបបង្រួមជាតិ ទើបប្រទេសជាតិមានសុខ សន្តិភាពមកដល់សព្វថ្ងៃ។

ជីវិតកសិករជាមួយខ្មែរក្រហម

ហ៊ាន ពិសី

ម៉ៅ ម៉ែន និង ប្រពន្ធ, កូន ព្រមទាំងចៅរបស់គាត់ ៥នាក់ ៥នាក់ ៥នាក់ ជាមួយ ហ៊ាន ពិសី និងក្រុមការងារនៃមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង (ហ៊ាន ពិសី/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ម៉ៅ ម៉ែន ភេទប្រុស អាយុ៥៥ឆ្នាំ មានទីកន្លែងកំណើតនៅ ស្រុកសង្កែ ខេត្តបាត់ដំបង។ ម៉ែន បច្ចុប្បន្នរស់នៅ ភូមិថ្មី ឃុំត្រពាំងតាវ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ បាននិយាយរៀបរាប់ដូចខាងក្រោម ៖

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ព្រឹត្តិការណ៍រដ្ឋប្រហារ ទម្លាក់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ដោយសេនាប្រមុខ លន់ នល់ ក៏ចាប់កើតមាន ឡើង។ ព្រឹត្តិការណ៍នេះបានបង្កឲ្យកើតមានសង្គ្រាម ដែលជាដើមហេតុតែមួយគត់ដែលបានធ្វើឲ្យខ្ញុំត្រូវសម្រេចចិត្តបោះបង់ចោលការសិក្សានៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ គឺជាថ្ងៃដែលខ្មែរ

ក្រហម ទទួលបានជ័យជម្នះ និងគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជា។ ប្រជាជននៅភ្នំពេញ និងទីប្រជុំជននានាត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅនៅតាមទីជនបទ ចំណែកគ្រួសារខ្ញុំ និងអ្នកភូមិផ្សេងទៀតនៅក្នុងស្រុកសង្កែ ពុំត្រូវបានជម្លៀសចេញទេ ក្រោយមកខ្មែរក្រហមបានចាប់ផ្តើមរៀបចំបង្កើតឲ្យមានសហករណ៍ហើយគ្រួសាររបស់ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់តាំងឲ្យធ្វើការនៅ ផ្នែកផ្សេងៗគ្នា ខ្ញុំនៅចាំបានថា ខ្មែរក្រហមបានខ្ញុំទៅធ្វើការនៅក្នុងកងកុមារដែលមានគ្នាប្រហែល ៥០នាក់នៅក្នុងកងកុមារដែលខ្ញុំត្រូវធ្វើតិ យូរលកោ

កើតអាចម៍កោ ដាក់ស្រែ និងកាប់ ទ្រុននៃខ្រែសម្រាប់ ធ្វើដី។ ភាគច្រើនខ្ញុំ និងក្រុមកុមារផ្សេងទៀតត្រូវបាន បញ្ជូនទៅហូលកោនៅក្បែរវត្តវាល ដែលស្ថិតនៅ ឆ្ងាយពីសហករណ៍។ យើងមិនសូវជួបប្រទះនូវការ លំបាកនោះទេ យើងទទួលបានបាយ ឬបបររបីពេល ជារៀងរាល់ថ្ងៃ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ កងទ័ពវៀតណាមបានវាយ ចូលមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ជីវិតប្រជាជននៅក្នុងខ្ញុំ ក៏កាន់តែជួបការលំបាកបន្ថែមទៀត ដោយសារកង ទ័ពវៀតណាមបានចាប់បង្ខំ ក៏ដូចជាធ្វើបាបប្រជាជន ដោយគ្មានមូលហេតុ។ ដូច្នោះហើយ ទើបធ្វើឲ្យប្រជាជន ជាច្រើនបានរត់គ្រឿងស្ទុនចូលទៅរស់នៅក្នុងព្រៃ។

ក្រោយមកឆ្នាំ១៩៧៨ ពេលខ្ញុំធំពេញវ័យ ខ្ញុំក៏ សម្រេចចិត្តចូលរួមតស៊ូជាមួយនឹងកងកម្លាំងរបស់ខ្មែរ ក្រហម ហើយបានឈរជើងនៅសមរម្យទន្លេសាប ក្នុងខេត្តបាត់ដំបង។ ពេលនោះខ្ញុំគិតក្នុងចិត្តថា «ប្រទេស កម្ពុជា កើតមានសង្គ្រាម ប៉ុន្តែមិនមែនខ្មែរអ្នកបង្កនោះ ទេ គឺវៀតណាមដែលជាអ្នកបង្កឲ្យមានសង្គ្រាម នេះ។ ប្រសិនបើ ខ្ញុំចូលរួមតស៊ូជាមួយវៀតណាម ដូចជាខ្ញុំព្រមប្រកល់ ទឹកដីខ្មែរទៅវៀតណាមដែរ»។ ដូចនេះ ខ្ញុំសម្រេចចិត្តនៅតស៊ូជាមួយខ្មែរក្រហម។ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូនខ្ញុំទៅសមរម្យនៅភ្នំខៀវក្នុង ខេត្តប៉ៃលិន។ ខណៈពេលដែលខ្ញុំធ្វើដំណើរដល់ពាក់ កណ្តាលដួរ ខ្ញុំបានឮសូរសំឡេងស្រែកអំពាវនាវឲ្យ ប្រជាជនទាំងអស់វិលត្រឡប់ចូលមកក្នុងវិញ្ញា។ ដោយ សារសំឡេងអំពាវនោះហើយ ទើបកម្លាំងរបស់យើង ចាប់ផ្តើមបែកខ្ញែកជាពីរ និងមានភាពចលាចលកាន់ តែខ្លាំងឡើង។ ប្រជាជនមួយចំនួនបានសម្រេចចិត្ត ត្រឡប់ក្រោយតាមការអំពាវនាវរបស់រដ្ឋអំណាច។ ប៉ុន្តែខ្ញុំនិងប្រជាជនមួយចំនួនទៀតគឺនៅតែបន្តដំណើរ ទៅមុខរហូតទៅដល់ភ្នំខៀវ និងរស់នៅក្នុងស្នាក់ការ មួយហៅថា «កាប៊ីន» នៅជិតប៉ៃលិន។

នៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៧ ក៏មានការដុះអារុធ ឡើង រវាងយោធាខ្មែរក្រហម និងកងទ័ពវៀតណាម។ ស្ថាន ភាពណែនាំនេះ ខ្មែរក្រហមក៏បានចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យមកនៅ

ការពារប្រជាជននៅសមរម្យក្រោយដោយលែងបញ្ជូន ខ្ញុំទៅសមរម្យមុខទៀតហើយ។ នៅក្នុងឆ្នាំដដែលខ្ញុំ ក៏បានរៀបការ។ ការរៀបការរបស់ខ្ញុំពេលនោះមិនមាន ពិធីអ្វីច្រើនទេ ត្រាន់តែមានចាស់ទុំជួយដឹងពុំ និងរៀប ចំពិធីបន្តិចបន្តួចទៅតាមប្រពៃណីខ្មែរប៉ុណ្ណោះ។ ក្រោយ ពីរៀបការរួច ខ្ញុំនិងគ្រួសារបានសម្រេចចិត្តភៀសខ្លួន ចេញពីក្នុងព្រៃ រួចធ្វើដំណើរទៅដល់កក្រីដែលស្ថិត នៅក្បែរនឹងព្រំដែនថៃក្នុងកងពល៥១៧។ យើងបាន រស់នៅក្នុងកងពល៥១៧ដែលមានខុល សារៀនជាអ្នក គ្រប់គ្រង។ ខណៈពេលដែលយើងរស់នៅទីនោះ ជីវិត ប្រជាជនទាំងអស់មិនសូវជួបការលំបាកប៉ុន្មានទេដោយ យើងទទួលបានស្បៀងអាហារ ដូចជា អង្ករ ត្រី ខ អំបិល និងគ្រឿងប្រើប្រាស់ផ្សេងៗទៀត ហូបគ្រប់ គ្រាន់។ ក្រៅពីនោះប្រជាជនក៏អាចយកអង្ករប្តូរជា រូបិយប័ណ្ណថៃត្រឡប់មកវិញ សម្រាប់ទុកចាយវាយ ឬបំពេញតម្រូវការផ្សេងៗទៀតរបស់ខ្លួនជាមួយនឹង ប្រជាជនថៃ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ប្រជាជនខ្មែរមួយចំនួន ទៀតក៏អាចធ្វើការ និងប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតដូចជា ក្រសួររូលកំ និងស៊ីឈ្នួលដកដំ ឡូរឲ្យជនជាតិថៃ។

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូនខ្ញុំទៅឈរ ជើងនៅខាងមុខខ្សែត្រៀម។ ប៉ុន្តែ អ្វីដែលជារឿង អកុសល គឺខ្ញុំបានដើរខុសដួរជាន់គ្រាប់មិនរហូតរួចស ពិការជើង។ ខ្ញុំត្រូវបានកម្លាំងខ្មែរក្រហមបញ្ជូនទៅ ព្យាបាលនៅជំរំខាវអ៊ីដាវនៃប្រទេសថៃ។ ខណៈពេល ដែលខ្ញុំសម្រាកព្យាបាលរួចនៅជំរំខាវអ៊ីដាវ ខ្ញុំក៏ ទទួលបាននូវការមើលថែយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ពីអង្គការ សហប្រជាជាតិដែលហៅកាត់ថា «UN» ដោយគ្មាន ការរើសអើងឡើយ។

លុះឆ្នាំ១៩៧៣ នៅពេលដែល អ៊ុន តាក់ ចូល មកដល់ប្រទេសកម្ពុជា ខ្មែរក្រហមបានសម្រេចបញ្ជូន ប្រជាជនឲ្យទៅរស់នៅក្នុងជំរំនៃប្រទេសថៃមួយរយៈ ពេលសិន ប៉ុន្តែត្រូវបានថែបដិសេធមិនព្រមទទួល សំណើរបស់ខ្មែរក្រហមឡើយ។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាង នោះក្តីប្រជាជននៅក្នុងកងពល៥១៧ទាំងអស់ក៏ត្រូវ បានតាមកុំ បានបញ្ជូនកម្លាំងឲ្យមកដឹកយកទៅរស់នៅ

ក្បែរព្រៃសាទតាម៉ា ដែលស្ថិតនៅក្រោមការដាក់ដុតដុត
របស់ តាម៉ុក ផ្ទាល់។ តាម៉ុក បានអនុញ្ញាតឲ្យស្រ្តីដែល
មានគ្រួសារនៅមើលថែកូនចៅ និងបិតាចម្រូងនៅ
សមរម្យក្រោយ។ ចំណែកកងទ័ពណាដែលពិការ
តាម៉ុក បានផ្តល់ជំនួយទេសសម្រាប់ដឹកជញ្ជូនចម្រូង និង
គ្រាប់មីនទៅឲ្យកងទ័ពនៅសមរម្យមុខ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមបាន
ធ្វើសហហរណកម្មចុះចូលជាមួយនឹងរាជរដ្ឋាភិបាល
កម្ពុជា។ ខ្ញុំ និងប្រជាជនជាច្រើននាក់ផ្សេងទៀត
បានធ្វើដំណើរចុះពីលើភ្នំ ហើយមករស់នៅតំបន់
អន្លង់វែង។ មុនដំបូង ខ្ញុំបានមករស់នៅក្នុងភូមិថ្នាក់ក្នុង
ស្រុកអន្លង់វែង។ ប៉ុន្តែដោយសារតែនៅទីនោះគ្មាន
ដីសម្រាប់សង់ផ្ទះរស់នៅ និងមិនអាចប្រកបរបរ
ធ្វើស្រែចម្ការបាន ខ្ញុំក៏ប្តូរមករស់នៅភូមិថ្មីនៃស្រុក

អន្លង់វែងនេះវិញ។ ស្ថានភាពដែលយើងមកដល់ភូមិ
ថ្មីនេះ ដំបូងគឺពោរពេញទៅដោយព្រៃឈើតូចធំ
ជាពិសេសសម្បូរទៅដោយសត្វព្រៃជាច្រើនប្រភេទ។
ប្រជាជនចំនួន៥គ្រួសាររួមទាំងគ្រួសារខ្ញុំផងបានមក
រស់នៅក្នុងភូមិថ្មីនេះមុនគេ ហើយបានបន្តជីវិតរស់នៅ
ដោយកាប់ឆ្ការព្រៃយកដីសម្រាប់ធ្វើស្រែចម្ការ
និងបរិបូណ៌សត្វសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិត។ ព្រៃឈើ គឺជា
ធនធានធម្មជាតិយ៉ាងសំខាន់មួយរបស់សត្វព្រៃ និង
មនុស្ស។ បច្ចុប្បន្នព្រៃឈើ និងសត្វព្រៃមួយចំនួនត្រូវ
បានបាត់បង់ឬស្ទើរតែផុតពូជទៅហើយ។ ទោះបីយ៉ាង
ណាក៏យុតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ អន្លង់វែងបានក្លាយទៅជា
តំបន់មួយដែលមានការរីកចម្រើនដូចជា មានផ្លូវថ្នល់
សាលារៀនមន្ទីរពេទ្យហើយជាពិសេសប្រជាជនក៏បាន
រស់នៅសុខស្រួល ដោយគ្មានសង្គ្រាមដូចពីមុនទៀត។

ផ្លូវលំក្នុងភូមិយាង ខាងត្បូង ឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ (ស្ថិត វិចិត្រ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វិញ នី ៖ អតីតកងទ័ពកងពលទី១ ភូមិភាគ បូព៌ា ត្រូវប្រយុទ្ធនៅលើកោះតាង

វី លក្ខិណា

វិញ នី អាយុ៦៤ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅឃុំត្រមូង ស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ (វី លក្ខិណា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅ ពាក់កណ្តាល ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៥ បានចងក្រង ប្រធានកងពលទី១នៃភូមិភាគបូព៌ាបានបញ្ជូនកងទ័ព របស់ខ្លួនចំនួនប្រមាណ ៦០០នាក់ ទៅកំពង់សោម ក្នុង កោះលំប៉ែនជួយអន្តរាគមន៍កងពលទី ៣ នៃភូមិ ភាគនិរតី ដែលកំពុងវាយប្រយុទ្ធគ្នាជាមួយ ទាហាន សហរដ្ឋអាមេរិកនៅកោះតាង ទាក់ទងនឹងការចាប់កំបាំង ម៉ាយ៉ាហ្គេសរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក។ ប៉ុន្តែ នៅពេល ដែលកងកម្លាំងភូមិភាគបូព៌ាទៅដល់កំពង់សោម ខ្មែរ ក្រហមបានដោះលែងកំបាំងម៉ាយ៉ាហ្គេសរួចហើយ។ បន្ទាប់ពីស្នាក់នៅកំពង់សោមរយៈពេលប្រហែលមួយ ខែកងទ័ពកងពលទី១នៃភូមិភាគបូព៌ា ទាំងអស់ត្រូវ បានផ្លាស់មកធ្វើជាកម្មករកំពង់ដែរវិញ។ វិញ នីបានរៀប រាប់ពីបទពិសោធន៍ដែលបានឆ្លងកាត់នៅក្នុងសម័យ សង្គ្រាម និងក្នុងរបបខ្មែរក្រហមដូចខាងក្រោម៖

បច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំមានអាយុ៦៤ឆ្នាំ រស់នៅឃុំត្រមូង ស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ វិញ ណាំ

និងម្តាយឈ្មោះ សេន ថា នខ្ញុំគឺជាកូនច្បងក្នុងចំណោម បងប្អូនចំនួន១១នាក់។ ឪពុកម្តាយ និងប្អូនរបស់ខ្ញុំ ទាំង១០នាក់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមសម្លាប់នៅក្នុងរបប ខ្មែរក្រហមទាំងអស់។ កាលពីមុនសង្គ្រាមក្រសារខ្ញុំ មានជីវិតជាតាមធ្យម នៅពេលនោះឪពុករបស់ខ្ញុំបាន ធ្វើជាគ្រូបង្រៀននៅសាលាបឋមសិក្សាខ្នងក្រែពី ក្នុងស្រុកមេមត់ ហើយកាត់មានដុះរបបគ្រូបង្រៀន នៅក្នុងចម្ការកៅស៊ូបារាំងក្បែរសាលាបឋមសិក្សា ខ្នងក្រែពីនេះដែរ។

ខ្ញុំបានចូលរៀននៅសាលាបឋមសិក្សាខ្នងក្រែពី នៅឆ្នាំ១៩៦៤ និងបានឈប់រៀននៅពេលដែលមាន រដ្ឋប្រហារឆ្នាំ១៩៧០។ បន្ទាប់ពីរដ្ឋប្រហារប្រទេស ជាតិមានសង្គ្រាម ឪពុកខ្ញុំបានដឹកលេណដ្ឋាននៅក្នុង ចម្ការកៅស៊ូហើយនៅពេលពួកយន្តហោះមកម្តងៗ ខ្ញុំបាននាំប្អូន ឪពុកអង្គុយលើរទេះ រួចខ្ញុំអូសយកទៅ ចម្ការកៅស៊ូ ដើម្បីជូននៅក្នុងលេណដ្ឋាន។

ចាប់តាំងពីមានរដ្ឋប្រហារ ទម្លាក់ សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ជនជាតិបារាំងបានតែស្រុកស្រី បន្ទូលទុកចម្ការកៅស៊ូ ដែលគ្មានអ្នកណាគ្រប់គ្រង។ ចំណែកកម្មករជំនាញដែលជាជនជាតិវៀតណាម ក៏ ត្រូវទៅប្រទេសវៀតណាមវិញអស់ដែរ។ នៅឆ្នាំ ១៩៧២ ខ្ញុំ និងអ្នកភូមិបានចាប់ផ្តើមចៀវដីកៅស៊ូ របស់បារាំង ដើម្បីយកទៅលក់ឲ្យខ្មែរក្រហម ដោយដី កៅស៊ូមួយក៏ ត្រូវលក់ក្នុងតម្លៃ ២រៀល។ នៅឆ្នាំ ១៩៧៣ ខ្ញុំឈប់ចៀវដីកៅស៊ូ ខ្ញុំទៅធ្វើចម្ការដាំស្រូវ នៅឃុំជាំ ដើម្បីជួយផ្គត់ផ្គង់ជីវិតភាពគ្រួសារ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ ស្រុកមេមត់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហម បែងចែកជាស្រុកពីរ គឺស្រុកត្រមូង និងស្រុកមេមត់ នៃ តំបន់២១ ភូមិភាគបូព៌ា។ នៅឆ្នាំ១៩៧៤ ដែលនោះ ខ្ញុំបានចូលធ្វើជាយោធាស្រុកត្រមូង បន្ទាប់ពីខ្ញុំចូល យោធាស្រុកត្រមូងបានរយៈពេលពីរខែ ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូន

ទៅភូមិភាគបូព៌ាដើម្បីហាត់រៀនក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រនៅសាលាស-២០០១ សាលាស-២០ មានទីតាំងនៅក្នុងស្រុកអូររាំងខេត្តកំពង់ចាម និងស្រុកស្ទឹងឆ្មារកណ្តាល ក្នុងខេត្តព្រៃវែង។ នៅក្នុងសាលាស-២០០ ខ្ញុំត្រូវបានបង្គាប់ឱ្យយុទ្ធសាស្ត្រយោធាដូចជា ក្រាប លូន ដឹកលេណដ្ឋាននៃទ្រព្យកំភ្លើងគប់គ្រាប់បែករបៀបវាយបន្ទាយតូច បន្ទាយធំ។ ទីតាំងហ្វឹកហាត់យុទ្ធសាស្ត្រយោធានោះ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិស្វាយសាក់ ឃុំពោធិ៍ទ្រុកស្ទឹងឆ្មារកណ្តាល។ ខ្ញុំស្ថិតនៅក្នុងកងអនុសេនាធំលេខ១២ មានប្រធានយោធាឈ្មោះ ភឿន និងប្រធានយោធាឈ្មោះ សី ។ បន្ទាប់ពីហាត់រៀនអស់រយៈពេលបីខែ ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនទៅក្នុងកងពលទី១ នៃភូមិភាគបូព៌ា ដែលមានប្រធានកងពលឈ្មោះ ចាន់ ចក្រី អង្គការរបស់ខ្ញុំត្រូវបញ្ជូនមកវាយទល់នឹង ទាហានលន់ នល់ នៅសមរម្យនាគ្នាភូមិសាស្ត្រខេត្តព្រៃវែង សមរម្យនាគ្នាភូមិសាស្ត្រខេត្តព្រៃវែង សមរម្យនាគ្នាភូមិសាស្ត្រខេត្តព្រៃវែង។ ពេលឆ្លងទន្លេមេគង្គ ម្តងម្តង អង្គការរបស់ខ្ញុំត្រូវឆ្លងពេលយប់ និងគ្មានទូកឆ្លងទេ ខ្ញុំបានកាប់ដើមចេកដើម្បីហែលឆ្លងទៅត្រើយខាងលិច។ អង្គការរបស់ខ្ញុំបានធ្វើប្រតិបត្តិការនាគ្នាភូមិសាស្ត្រខេត្តព្រៃវែង និងនាគ្នាភូមិសាស្ត្រខេត្តព្រៃវែង។ ពេលកន្លះ ខែ ខ្ញុំបានចូលមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ។

នៅពេលដែលខ្មែរក្រហម ទទួលបានជ័យជម្នះនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ កងពលទី១ នៃភូមិភាគបូព៌ាបានមកស្នាក់នៅច្បារអំពៅ។ ខ្ញុំឃើញទិដ្ឋភាពដ៏ម្តងម្តងសប្បាយដ៏ចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ក៏ប្រជាជនមានកកកុញ ខ្លះមានឡាន ខ្លះមានម៉ូតូ និងកងបណ្តើរនាគ្នាភូមិសាស្ត្រខេត្តព្រៃវែង។ រយៈពេល ៤ ទៅ ៥ ថ្ងៃបន្ទាប់មកក៏នៅតែមានការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីភ្នំពេញដដែល។ ខ្ញុំបានឈរជើងនៅច្បារអំពៅរយៈពេលប្រហែលកន្លះខែ គឺចូលដល់ខែឧសភា ទើបកងអនុសេនាតូចរបស់ខ្ញុំ ត្រូវផ្លាស់ប្តូរទៅឈរជើងនៅមុខព្រះបរមរាជវាំងវិញ។ ពេលទៅដល់មុខព្រះបរមរាជវាំង ប្រធានអង្គការបានប្រជុំប្រាប់មិនឲ្យដើរទៅណាផ្ដេសផ្ដាសឡើយ។ នៅពាក់កណ្តាលខែឧសភា ចាន់ ចក្រី ប្រធានកងពលទី ១ បានបញ្ជូនអង្គការរបស់ខ្ញុំ និងអង្គការដទៃទៀត ដែលមានកងទ័ពចំនួនប្រមាណ ៦០០នាក់ ធ្វើដំណើរទៅកំពង់សោម ទាំងយប់ ដើម្បីត្រៀមកម្លាំងជួយអន្តរាគមន៍

កងពលទី៣ នៃភូមិភាគនិរតី ដែលកំពុងវាយប្រយុទ្ធគ្នាជាមួយ ទាហានសហរដ្ឋអាមេរិកនៅកោះតាង ទាក់ទងនឹងយោធាខ្មែរក្រហមចាប់កម្លាំងម៉ាយ៉ាហ្គេសរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកមកទុកនៅកោះតាង ប៉ុន្តែនៅពេលដែលកងកម្លាំងភូមិភាគបូព៌ាទៅដល់កំពង់សោមខ្មែរក្រហមបានដោះលែងកម្លាំងម៉ាយ៉ាហ្គេសហើយ កងកម្លាំងមកពីភូមិភាគបូព៌ា ទាំងអស់មិនទាន់ចូលរួមវាយជាមួយ ទាហានសហរដ្ឋអាមេរិកទាក់ទងនឹងកម្លាំងម៉ាយ៉ាហ្គេសទេ ហើយក៏មិនទាន់ឃើញកម្លាំងម៉ាយ៉ាហ្គេសដែរ។ ពេលមកដល់កំពង់សោមភ្លាម កម្លាំងភូមិភាគបូព៌ា ត្រូវស្នាក់នៅពេលច្រកស្រាបៀររយៈពេលប្រហែលមួយខែ ក៏មានកម្លាំងចូលមកកំពង់សោម ទីពេញទាំង ៦០០នាក់ ត្រូវបានផ្លាស់មកធ្វើជាកម្មករកំពង់សែនវិញ។

នៅពេលមានកម្លាំងចូលមកម្តងៗ ខ្ញុំត្រូវនៅស្នាក់នៅសេតកំពង់សោម ហើយពេលដែលមិនមានកម្លាំងចូលមកកំពង់សែន អង្គការរបស់ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនទៅសាងសង់យ៉ាន់នៅដៃថ្មី។ ខ្ញុំនៅចង់ចាំថាយ៉ាន់ ទីមួយសាងសង់នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ដោយមានបណ្តោយ១២០ម៉ែត្រ និងទទឹង៥០ម៉ែត្រ។ យ៉ាន់ទីពីរធ្វើនៅឆ្នាំ១៩៧៧ មានទទឹង និងបណ្តោយ ដូចយ៉ាន់ទីមួយដែរ ប៉ុន្តែយ៉ាន់ទីបី ធ្វើនៅឆ្នាំ១៩៧៨ មានទំហំគុណនឹងពីរ ក៏បណ្តោយ២៤០ម៉ែត្រ និងទទឹង៥០ម៉ែត្រ។ កម្លាំងសល់ពីសាងសង់យ៉ាន់ ត្រូវដាំបន្លែសម្រាប់ហូបចុក។ យ៉ាន់ ទាំងបីត្រូវបានសាងសង់បណ្តោយថ្ងៃ និងបណ្តោយដៃថ្មី។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ប្រធានកំពង់សែនកំពង់សោមមានឈ្មោះ ភាគ្រិន ហើយអនុបស្ថិតឈ្មោះ តាសោម គឺជាវិស្វករ ដែលបានដឹកនាំខ្ញុំសាងសង់យ៉ាន់ទី១។ ប្រធានវរសេនាធំ ឈ្មោះ តាហាម, ប្រធានវរសេនាតូច ឈ្មោះ មិត្តសេ និងមិត្តញ៉ា។ តាសោម បានបង្រៀនខ្ញុំឲ្យចេះវាស់វែង រៀបឥដ្ឋចេះ លាយស៊ីម៉ង់ត៍ រៀបប្រព័ន្ធលូនៅកំពង់សោម។ តាសោម បង្រៀនបានរយៈពេលមួយឆ្នាំ ខ្មែរក្រហមបានហៅ តាសោម ទៅរៀនសូត្រ និងបានបាត់ខ្លួនតាំងពេលនោះ។ ខណៈពេលអង្គការហៅ តាសោម ទៅរៀនសូត្រ គឺខ្ញុំកំពុងសាងសង់យ៉ាន់ទី១។ ខ្ញុំមិនទាន់ចេះជំនាញច្បាស់លាស់នៅឡើយ ក៏ចូលរៀននៅមិនទាន់បានស្មើល្អ ខ្ពស់ ទាប ដូចទឹករលក។ ចំណែកសម្ភារសម្រាប់សាងសង់យ៉ាន់ ដូចជា

ឥដ្ឋ ដៃក ស៊ីម៉ង់ត៍ ស៊ីត៍ ស៊ីវិល ត្រូវបានដឹកតាម រថភ្លើងមកកំពង់សោម ។

នៅពេលដែលកម្ពុជា ពាណិជ្ជកម្ម ធំៗ ចូលមក កំពង់ដៃម្តងៗ ខ្ញុំត្រូវបានគាំទ្រស្តាប់អំពីកម្ពុជា ដាក់ចូលក្នុងយូធីស៍ ទើបស្តាប់បន្តដាក់ក្នុងប្រទេស ដឹកមកភ្នំពេញ។ ចំពោះការងារស្តាប់លើកដាក់អំពី គឺមិនមានអ្នកជំនាញការណាមកបង្រៀន ឡើយ។ កម្ពុជាដែលចូលមកកំពង់ដៃកំពង់សោម ច្រើនជាងគេ គឺកម្ពុជាចិន ក្រៅពីកម្ពុជាចិន ក៏មានកម្ពុជារបស់ កូរ៉េខាងជើង, កម្ពុជាយូហ្គោស្លាវី, កម្ពុជាហ្វីលីពីន ចូល មកកំពង់ដៃកំពង់សោមដែរ។ កម្ពុជាហ្វីលីពីន ដឹកសម្ភាររោងចក្រ ប្រហែល១០ជើងក្នុងមួយឆ្នាំ។ កម្ពុជាយូហ្គោស្លាវី, កម្ពុជាហ្វីលីពីន ប្រហែលមួយ ទៅពីរជើងក្នុងមួយឆ្នាំ។ កម្ពុជាចិនដឹកគ្រឿងអារុយ យូធីស៍, ដឹកគ្រាប់, ដឹកគ្រឿងយន្តហោះមករៀប តម្រើងនៅស្រុកខ្មែរ។ ចំណែកកម្ពុជាហ្វីលីពីន និង យូហ្គោស្លាវី ដឹកសម្ភារគ្រឿងចក្រ ត្រាក់ទ័រ។ កម្ពុជា ហ្វីលីពីន ច្រើនតែដឹកដៃកសិស្ថ គ្រឿងសំណង់។ កម្ពុជាចិនពេលត្រឡប់ទៅវិញមានដឹកកសិដលមួយ ចំនួនមិនដូចជា៖ អគ្គី, កាហ្វេ, ដំឡើងស្លឹកក្រប, គ្រាប់ ឈូក, ឈើហ៊ុបជាដើម។ ចំណែកកម្ពុជាប្រទេសផ្សេងៗ គឺត្រឡប់ទៅវិញទេ។

នៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំត្រូវខ្មែរ ក្រហមជម្លៀសទៅនៅរោងចក្រប្រេងកាតរមុនពេល ជម្លៀសខ្ញុំបានឃើញរថក្រោះរបស់កងទ័ពវៀតណាម ចូលមកដល់ដីភ្នំរាមទេ ភ្លើងកំពង់សោម ហើយត្រូវ យោធាខ្មែរក្រហមបាញ់រថក្រោះនៅទីនោះ។ ខ្ញុំ បានស្នាក់នៅរោងចក្រប្រេងកាតរ ហូតដល់ថ្ងៃទី៧ ទើបជិះកម្ពុជាចេញពីដៃកំពង់សោមទៅថ្មស និង ឆ្នើង កោកបន្តទៅថ្មបាំងទៀត។ ខ្ញុំស្នាក់នៅស្រុកថ្មបាំង រហូតដល់ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៧ ទើបបន្តដំណើរ ហូត ព្រំដៃនកម្ពុជា-ថៃ ម្តុំថ្មជាខេត្តកោះកុង (បច្ចុប្បន្ន ថ្មដាស្ថិតនៅក្នុង ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិសាត់)។ ពេលនៅក្នុងព្រៃតំបន់ថ្មដា ខ្ញុំមិនបានស្គាល់ភូមិសាស្ត្រ ច្បាស់លាស់ក៏ត្រូវបានកងទ័ពវៀតណាមចាប់ខ្លួនចំនួន ៤ នាក់។ យើងខ្ញុំចំនួន៤ នាក់ត្រូវបានកងទ័ពវៀតណាម បញ្ជូនមកខេត្តកោះកុង ដោយធ្វើដំណើរកាត់ព្រៃរយៈ ពេល១៧ថ្ងៃ ទើបមកដល់ទីរួមខេត្តកោះកុង។ នៅក្នុង ខេត្តកោះកុង ខ្ញុំត្រូវជាប់គុករយៈពេលមួយខែ ៧ ថ្ងៃ។

បន្ទាប់ពីជាប់គុកហើយ ខ្ញុំក៏ត្រូវបានបញ្ជូនតាមយួប កម្ពុជាមកកំពង់សោម។ នៅក្នុងយួបកម្ពុជា អាច ត្រឹមតែអង្គុយ មិនអាចដេកបានទេ ព្រោះមានគ្នាច្រើន ប្រមាណជាជាន់ ២០០ នាក់។ កងទ័ពវៀតណាមមិន ហ៊ានឲ្យយើងខ្ញុំស្នាក់នៅផ្នែកខាងលើកម្ពុជា ព្រោះខ្លាច យើងខ្ញុំលោតចូលទឹក។ ពេលមកដល់កំពង់សោម យើងខ្ញុំ ៤ នាក់ត្រូវបញ្ជូនទៅយុវយាននៅអតីតអូតែល៧ ជាន់ (បច្ចុប្បន្នជាអូតែលសុខា) ដែលមានរបស់ពីទ្វេជុំវិញ និងមានកងទ័ពនៅយាមជុំវិញអស់រយៈពេល២ខែ ទើបចៅហ្វាយខេត្តកំពង់សោមចុះហត្ថលេខាលើ លិខិតឲ្យយើងខ្ញុំ ៤ នាក់ធ្វើដំណើរមកស្រុកកំណើត។ ខ្ញុំនៅចងចាំថាចៅហ្វាយខេត្តកំពង់សោមពេលនោះ ឈ្មោះ កុយ លួន។ នៅលើលិខិតអនុញ្ញាតឲ្យត្រឡប់ ទៅស្រុកកំណើតវិញនោះមានម្ចាស់អក្សរខ្មែរ និង ម្ចាស់ទៀតមានអក្សរវៀតណាម។ ផ្នែកអក្សរខ្មែរបាន សរសេរស្នើសុំឲ្យមានការជួយទប់ទល់ស្បៀងអាហារ ដល់យើងខ្ញុំ ៤ នាក់ ពេលធ្វើដំណើរបានជួបស្នាក់ការ របស់កងទ័ពដែលប្រចាំការនៅតាមផ្លូវ។ ពេលធ្វើដំណើរ ទៅដល់ស្នាក់ការកងទ័ពមួយកន្លែង យើងខ្ញុំបានហុច ក្រដាសឲ្យកងទ័ពមើល និងបានអគ្គីរា-៤ កំប៉ុងមក ដាំបាយហូប។ ពេលធ្វើដំណើរដោយថ្លើរជើងពីកំពង់ សោមមកដល់ផ្លូវរំបំបែកខេត្តកំពតក្នុងខ្ញុំម្នាក់បានបែក ទៅស្រុកកំណើតរបស់គេនៅខេត្តកំពត។ ចំណែកយើង ខ្ញុំ៣នាក់បានបន្តដំណើរមកភ្នំពេញទៀត ពេលមក ដល់ស្ថានច្បារអំពៅក្នុងខ្ញុំម្នាក់ទៀតក៏បែកទៅស្រុក កំណើតគេនៅខេត្តព្រៃវែង។ យើងនៅសល់២នាក់បាន ដើររហូតដល់ស្រុកកំណើតនៅស្រុកមេមត់ខេត្តកំពង់ ចាម គឺមានរយៈពេល២៧ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃចេញ ដំណើរ។ ពេលទៅដល់ស្រុកកំណើតទើបខ្ញុំបានដឹងថា ឪពុកម្តាយ និងប្តីនារបស់ខ្ញុំ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយក ទៅសម្លាប់ចោលទាំងអស់។ អ្នកភូមិបានប្រាប់ខ្ញុំពី រឿងរ៉ាវដែលក្រុមគ្រួសារខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមយក ទៅសម្លាប់ ព្រោះតែឪពុករបស់ខ្ញុំគឺជាមួយនឹងខ្មែរ ក្រហម អំពីការហូបចុកមិនគ្រប់គ្រាន់។ ដោយសារ គ្មានសាច់ញាតិបងប្អូន ខ្ញុំក៏បានសុំចាស់ៗនៅក្នុងភូមិ ដែលស្គាល់ឪពុកម្តាយខ្ញុំស្នាក់នៅ។ ខ្ញុំខិតខំធ្វើការ រយៈពេលមួយឆ្នាំ ទើបខ្ញុំរៀបការ និងកសាងជីវភាព គ្រួសារ។ សព្វថ្ងៃខ្ញុំមានកូនចំនួនប្រាំមួយនាក់ ស្រីចំនួន ពីរនាក់ និងប្រុសចំនួនបួននាក់។

ខ្ញុំរត់គេចពីការសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម

សាន់ ស្រីអូន

សាន់ ថា សព្វថ្ងៃគឺកសិករដាំស្វាយ នៅភូមិមហាសៀក ឃុំមហាខ្នង ស្រុកកោះសុទ្ធិន ខេត្តកំពង់ចាម ហើយឆ្លៀតពេលទំនេរគាត់បានដើរលេងភ្នំភ្នំបុរាណខ្មែរក្នុងកម្មវិធីផ្សេងៗ យកប្រាក់មកដាក់ផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពគ្រួសារ។
(សាន់ ស្រីអូន/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ សាន់ ថា គឺជាកសិករ និងសិល្បករភ្នំភ្នំបុរាណខ្មែរ ជំនាញខ្លះករណ៍បុរាណទ្រសោ ដែលបានរស់រានមា នជីវិតភ្នំភ្នំបុរាណខ្មែរក្រហម។ សព្វថ្ងៃ ខ្ញុំនៅបន្តលេងខ្លះករណ៍បុរាណទ្រសោ ប្រចាំភូមិមហាសៀក ឃុំមហាខ្នង ស្រុកកោះសុទ្ធិន ខេត្តកំពង់ចាម។ ខ្ញុំកើតនៅភ្នំភ្នំ គ្រួសារកសិករ នៅឆ្នាំ១៩៦០ នៅភូមិចំការក្លាយ ឃុំដំរីពួន ស្រុកស្វាយអន្ទរ ខេត្តព្រៃវែង។ ខ្ញុំគឺជាកូនច្បងភ្នំភ្នំបុរាណ បងប្អូនប្រុសស្រីទាំងអស់ចំនួន ៦ នាក់ ប៉ុន្តែបានស្លាប់ ២ នាក់ភ្នំភ្នំបុរាណខ្មែរក្រហម។ ខ្ញុំបានសិក្សារៀនសូត្រ ដល់ថ្នាក់ទី៤ ចាស់នៅសាលា

បឋមសិក្សាចំការក្លាយ ដែលស្ថិតនៅភ្នំភ្នំភូមិកំណើតរបស់ខ្ញុំ។ ដោយសារតែមានជីវភាពក្រីក្រ ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តឈប់រៀនត្រឹមថ្នាក់ទី៤ នៅអាយុ ១០ឆ្នាំ និងបានចាប់ផ្តើមរៀនលេងភ្នំភ្នំបុរាណខ្មែរ និងប្រកបរបរលក់ទឹកភ្លោក។ ខ្ញុំបានទៅលេងទ្រសោនៅទីរួមខេត្តភ្នំភ្នំ ពីដំបូង ដើម្បីសម្រេចបាននូវព្រះវិហារទើបសាងសង់ថ្មី ពីដំបូង ទាន បូកម្មវិធីផ្សេងៗ។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានទៅលេងភ្នំភ្នំបុរាណជាមួយក្រុមភ្នំភ្នំ ប្រចាំភូមិ ភ្នំភ្នំ ពីដំបូងមួយនៅទីរួមខេត្តព្រៃវែង។ បន្ទាប់ពីកម្មវិធីបានបញ្ចប់ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើររិលត្រឡប់មកផ្ទះវិញ។ នៅតាមផ្លូវ ខ្ញុំបានឃើញសិស្ស និងពលរដ្ឋធ្វើបាតុកម្មនៅទីរួមខេត្តព្រៃវែង។ នៅពេលមកដល់ផ្ទះវិញ ខ្ញុំបាននិយាយប្រាប់ឪពុកម្តាយ ទាំងអារម្មណ៍ភិតភ័យ និងតក់ស្លុតចំពោះព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានឃើញនោះ។ ពីរខែក្រោយមក គឺនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ រដ្ឋប្រហារ លន់ នល់ បានកើតឡើង សង្គ្រាមរវាង ទាហានលន់ នល់ និងយោធាខ្មែរក្រហមបានផ្ទុះឡើង។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្ញុំនៅតែបន្តលេងភ្នំភ្នំតាមកម្មវិធីបុរាណ ទាន និងលក់ទឹកភ្លោកជាធម្មតានៅតាមផ្សារដើម្បីទទួលបានកម្រៃចិញ្ចឹមគ្រួសារ។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៣ ចលនាស៊ុនខ្មែរក្រហមបានចូលមកដល់ភូមិ។ ខ្ញុំនឹងគ្រួសារត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសចេញពីផ្ទះយកទៅភូមិវាលតូចស្ថិតនៅភ្នំភ្នំតំបន់រំដោះខ្មែរក្រហម។ បន្ទាប់ពីបានមកដល់មូលដ្ឋានតំបន់រំដោះខ្មែរក្រហម ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនទៅធ្វើស្រែចម្ការ និងដាំដំណាំកសិកម្មផ្សេងៗ ក្នុងពេលនោះ គឺពុំមានការបែងចែកជាកងចល័តនៅឡើយទេ។ សង្គ្រាមរវាង ទាហានលន់ នល់ និងយោធា

ខ្មែរក្រហម កាន់តែខ្លាំង ឡើងៗនៅតាមផ្លូវគោក ក្នុង ខ្ញុំ បានឃើញរថក្រះរបស់ ពលរដ្ឋ លន់ នល់ បានបើក ចេញពីភ្នំឈើកាប់ ស្រុកបាភ្នំ ទៅកាន់ស្រុកស្វាយអន្ទូរ ក្នុងពេលនោះដែរ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបានបើកការវាយ ឆ្លុះទៅលើកងទ័ពក្រោះ ពលរដ្ឋ លន់ នល់ ជាញឹកញាប់ នៅម្ដុំវត្តព្រះដី បន្ទាប់ពីទទួលបានការវាយប្រហារពី យោធាខ្មែរក្រហម យន្តហោះ ដឹក ពលរដ្ឋ លន់ នល់ ចំនួន ១២ គ្រឿង ត្រូវបានបញ្ជូនមកធ្វើការ អន្តរាគមន៍ ការវាយប្រយុទ្ធជាមួយ ពលរដ្ឋ លន់ នល់ និងយោធាខ្មែរក្រហម បានបណ្តាលឲ្យមាន ការស្លាប់ និងរងរបួស ទាំងសងខាង រួមទាំងប្រជា ពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងភូមិក្បែរនោះដែរ។

នៅពេលដែល កងទ័ពខ្មែរក្រហម ទទួលបាន ជ័យជម្នះលើ ពលរដ្ឋ លន់ នល់ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ភូមិដំរីពួន ដើម្បី ធ្វើការនៅក្នុងកងចល័តដឹកព្រែកមា បណ្តោយ ប្រហែល ២០០០ម៉ែត្រ ។ ខ្ញុំបានឆ្លងកាត់ការលំបាក យ៉ាងខ្លាំងពេលដឹកព្រែក និងមិនបានជួបមុខឪពុក ម្តាយ បងប្អូន ព្រមទាំងមិនបានហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ ទៀតផង។ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំត្រូវបានអង្គការ ចល័តទៅលើកភ្នំស្រែនៅសហករណ៍ផ្សេង និងបាន ចូលធ្វើ ឈ្នួបបានរយៈពេល៣ខែ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ដដែល ខ្ញុំបានចូលក្នុងកងសិល្បៈខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែ មិនដែលបានទៅលេងភ្នំទេ ទេ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំត្រូវ បានបញ្ជូនទៅធ្វើជាកងទ័ពខ្មែរក្រហម និងបានហ្វឹក ហ្វឺននៅវត្តព្រែកជ្រាំងបានរយៈពេល១សប្តាហ៍។ ខ្ញុំត្រូវ បានបញ្ជូនទៅសមរភូមិត្រពាំងដូងដើម្បីប្រយុទ្ធជា មួយកងទ័ពវៀតណាម និងបានទទួលជ័យជម្នះ។ នៅ ឆ្នាំ១៩៧៨ គោលនយោបាយដកហូតអាវុធ និង ប្រមូលផ្តុំកងទ័ពភូមិភាគបូព៌ាដើម្បីយកទៅធ្វើព្រលាន យន្តហោះ ថ្មីនៅខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ត្រូវបានចាប់ផ្តើម អនុវត្ត។ ខ្ញុំត្រូវបានចាប់បញ្ជូនទៅខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ នៅ ពេលទៅដល់ព្រលានយន្តហោះកំពង់ឆ្នាំង ខ្ញុំបានឃើញ មេការបិទ (ដំនាញការបិទ) មកការដ្ឋាន ប៉ុន្តែខ្ញុំ មិនដឹងថាមកធ្វើអ្វីនោះទេ ខ្ញុំត្រូវធ្វើការទាំងថ្ងៃទាំង យប់ នៅការដ្ឋានព្រលានយន្តហោះ គ្មានពេលសម្រាក

និងគ្មានអាហារហូបគ្រប់គ្រាន់ មនុស្សជាច្រើននៅ ក្នុងការដ្ឋានបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ដោយសារតែការ ធ្វើការហួសកម្លាំង ការបង្កតំអាហារ និងយកទៅ សម្លាប់។ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំត្រូវបានចាប់ខ្លួនយក ទៅដាក់នៅវត្តភ្នំវិសាស ស្ថិតនៅខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ ដោយសារតែដឹងខ្លួនមុន ខ្ញុំបានរត់ភៀសខ្លួនទៅភ្នំ ទឹរាល់ដើម្បីគេចពីការកាប់សម្លាប់។ ខ្ញុំបានសម្រួលសំនៅ ក្នុងព្រៃលើភ្នំ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨០ ទើបខ្ញុំបានរត់ចុះពី ភ្នំមកយុំកករិញ។ ខ្ញុំបានដាច់ឃុំអស់រយៈពេល៣ខែ ពីព្រោះតែមានការចោទប្រកាន់ថា ខ្ញុំគឺជាយោធាខ្មែរ ក្រហម។ នៅឆ្នាំ១៩៨៥ ខ្ញុំបានរៀបការជាមួយប្រពន្ធ ឈ្មោះ សិន សៀន និងមានកូនចំនួន៤នាក់។ ខ្ញុំបាន ប្រកបរបរធ្វើស្រែចម្ការ និងលេងភ្នំបុណ្យខ្មែរក្នុង កម្មវិធីផ្សេងៗ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

ផ្លូវលំក្នុងភូមិមហាសៀក ឃុំមហាខ្នង ស្រុកកោះស្ងួន ខេត្ត កំពង់ចាម។ (សាន់ ស្រីអូន/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ទូកនេសាទរបស់ប្រជាជននៅដងទន្លេមេគង្គក្នុងស្រុក កោះស្ងួន ខេត្តកំពង់ចាម។ (សិន ចិន្តា/មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា)

ហ៊ាន ស៊ីមហាន់ រំលោភអំពីការដាំដុះក្នុង ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

ស៊ាន ចិន្តា

ហ៊ាន ស៊ីមហាន់ អាយុ៦៧ រស់នៅក្នុងភូមិកោះថ្មី ឃុំកោះស្នួន ស្រុកកោះស្នួន ខេត្តកំពង់ចាម។ (ស៊ាន ចិន្តា/ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ ហ៊ាន ស៊ីមហាន់ កើតនៅឆ្នាំ១៩៥៤ ក្នុងគ្រួសារកសិករនៅភូមិកោះថ្មី ឃុំកោះស្នួន ស្រុកកោះស្នួន ខេត្តកំពង់ចាម។ ខ្ញុំគឺជាកូនទី៤ក្នុងចំណោមបងប្អូនប្រុសស្រីចំនួន១១នាក់ ប៉ុន្តែបានបាត់បងប្អូនម្នាក់ៗ នៅពេលខ្ញុំមានអាយុ៨ឆ្នាំ ខ្ញុំបានចាកចេញ

ពីភូមិកំណើតទៅរស់នៅជាមួយបងប្អូននៅស្រុកចំការលើ។ ខ្ញុំបានរៀនដល់ថ្នាក់ទី៧ ចាស់នៅសាលាបឋមសិក្សាស្វាយទាប ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកចំការលើ។ ខ្ញុំអាចអាន និងសរសេរភាសាបារាំងបាន ប៉ុន្តែឥឡូវនេះខ្ញុំភ្លេចអស់ហើយ។ ដោយសារតែជីវភាពក្រីក្រ ខ្ញុំបានឈប់រៀន និងបានមកជួយធ្វើចម្ការជាមួយឪពុកម្តាយនៅស្រុកកំណើតវិញ។

ត្រឡប់មកស្រុកកំណើតវិញ ខ្ញុំបានដាំដំណាំកសិកម្ម មានដូចជា ចេក ដំឡូង និងបន្លែរយៈពេល២ឆ្នាំ រហូតដល់ថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ រដ្ឋប្រហាររបស់ លន់ នល់ បានកើតឡើង។ ខ្ញុំបានប្តូរស្ថានភាពនឹងមានការប្រែប្រួលស្ថានភាពរណីនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយខ្ញុំបន្តធ្វើចម្ការនៅផ្ទះដូចធម្មតា។ នៅឆ្នាំ១៩៧១ យោ ធានៃខ្មែរក្រហមបានមកដល់កៀកភូមិកោះថ្មី។ ខ្ញុំនិងគ្រួសារបានភៀសខ្លួនទៅទីរួមខេត្តកំពង់ចាមមួយរយៈពេលនៅពេលនោះ កងទ័ពលន់ នល់ជាច្រើននាក់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅប្រយុទ្ធជាមួយយោ ធានៃខ្មែរក្រហម។

នៅពេលយោ ធានៃខ្មែរក្រហមបានថយខ្ញុំនិងគ្រួសារបានវិលត្រឡប់ចូលក្នុងភូមិវិញ។ ខ្ញុំទើបតែបានដឹងច្បាស់ថានេះគឺជាការដុះឡើងសង្គ្រាមស៊ីវិលរវាងកងទ័ព លន់ នល់ និង យោ ធានៃខ្មែរក្រហម។

ភូមិកោះថ្មី គឺជាសមរម្យប្រទេសប្រទេសរវាងកងទ័ព លន់ នល់ និងយោ ធានៃខ្មែរក្រហម។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៣ យោ ធានៃខ្មែរក្រហមបានវាយផ្តាច់យកភូមិរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំនិងអ្នកភូមិកោះថ្មីត្រូវបានយោ ធានៃខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅកាន់តំបន់ដោះគ្រប់គ្រងដោយខ្មែរក្រហម គឺពាមកោះស្នួន។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំមាន

ការលើកដីជាន់ដាំដំណាំ បន្ទាប់ពីការភ្ជួររាស់ដីរួច នៅភូមិកោះថ្មី ឃុំកោះថ្មី ស្រុកកោះសូទិន ខេត្តកំពង់ចាម នៅថ្ងៃទី៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២១ (ស៊ាង ចិន្តា/ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អាយុ១៧ឆ្នាំ ខ្មែរក្រហមបានចាត់តាំងខ្ញុំទៅកាន់ ចល័តនារី ដើម្បីយាមកាណូតដឹកដីរកៅស៊ូទៅមកពី ភ្នំពេញ និងតំបន់ដោះពាមកោះស្នាម បន្ទាប់ពីយោធា ខ្មែរក្រហមចូលកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំនិងគ្រួសារត្រូវបានបញ្ជូនមក ភូមិកំណើតវិញ។ ខ្ញុំត្រូវបានប្តូរមកធ្វើការនៅក្នុងកង ចល័តនារីដើម្បីទៅធ្វើការដាំដំណាំ និងថ្នាំជក់។

ការដាំថ្នាំជក់ គឺត្រូវការដីមានជីជាតិល្អជាពិសេស ដីតាមដងទន្លេ។ ខ្ញុំបានក្រោកនៅវេលាម៉ោង៥ព្រឹក ដើម្បីភ្ជួររាស់ដី និងហាលថ្ងៃឲ្យស្ងួត ហើយប្រែទៅ ជាពណ៌សនិងស្រួយ។ រយៈពេលប៉ុន្មានម៉ោងក្រោយ មក ខ្ញុំបានបន្តភ្ជួររាស់ដីឲ្យហ្មត់ល្អដើម្បីលើកដីទៅ ជាន់។ វេលាម៉ោង១២ គឺជាពេលសម្រាកហូបបាយ ថ្ងៃ ខ្ញុំបានហូបតែបបររាវមួយចាន និងបានសម្រាក បន្តិច។ នៅវេលាម៉ោង១ ខ្ញុំបានបន្តធ្វើការជាន់ បន្ទាប់ពី បានលើកដីជាន់ដែលមានទទឹងប្រហែល៨តិក និង កម្ពស់ប្រហែល២តិក ខ្ញុំបានយកកូនថ្នាំជក់ដែលបាន បណ្តុះនៅលើថ្នាល និងលូតលាស់បានកម្ពស់ប្រហែល ២តិកមកដាំ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបានស្រោចទឹក និងមើលថែ

កូនថ្នាំជក់ ដោយបានជម្រះស្មៅ និងឆាយដីនៅជុំវិញ ដើម្បីឲ្យដើមថ្នាំជក់លូតលាស់បានល្អ។ រយៈពេល ប្រហែល៣០ថ្ងៃ ឬ៤០ថ្ងៃក្រោយមក ទើបខ្ញុំបានកាត់ ស្លឹកថ្នាំជក់ជាបន្តបន្ទាប់ រហូតស្លឹកថ្នាំជក់ក្រោយ។ ស្លឹកថ្នាំជក់ដែលប្រមូលបានមួយលើកៗ ត្រូវបានរៀប លើក្តារជាច្រើនសន្លឹកនិងបត់ជាពីរ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបានយក ស្លឹកថ្នាំជក់ដែលបានបត់ជាពីរ ទៅសម្ងួត និងបន្លំទៅ ជាពណ៌លឿង។ បន្ទាប់ពីស្លឹកថ្នាំប្រែទៅជាពណ៌លឿង ខ្ញុំបានយកវាមកហាន់សម្រាប់ទុកប្រើប្រាស់។ ខ្ញុំនៅចាំ បានថា ថ្នាំជក់មួយចំនួនបានដឹកទៅសហករណ៍ដើម្បី ចែកឲ្យសមមិត្តជក់ ប៉ុន្តែថ្នាំជក់មួយចំនួនធំត្រូវបានដឹក ចេញទៅបាត់ ដោយមិនដឹងថាដឹកទៅណាឡើយ។

នៅដើមឆ្នាំ១៧៦ ខ្ញុំបានរៀបការក្រោមការរៀប ចំរបស់ខ្មែរក្រហម។ បន្ទាប់ពីរៀបការរួចហើយ ខ្ញុំ និង គ្រួសារត្រូវបានផ្លាស់ទៅធ្វើការនៅសហករណ៍នៅខាង ត្បូងស្រុកអូររាំងឌី។ ខ្ញុំនិងគ្រួសារត្រូវបានខ្មែរក្រហម ដាក់ឲ្យធ្វើការក្នុងកងចល័តដេងពីភ្នំ។ ខ្ញុំបានទៅធ្វើ ស្រែ ខណៈពេលដែលប្តីរបស់ខ្ញុំបានទៅលើកទំនប់ដឹក ប្រឡាយពីម៉ោង៥ព្រឹក រហូតដល់ម៉ោង៦ល្ងាចដោយ គ្មានអាហារហូប និងពេលសម្រាកគ្រប់គ្រាន់។

ទិដ្ឋភាពកសិករដាំបន្លែ នៅភូមិកោះថ្មី ឃុំកោះថ្មី ស្រុកកោះសូទិន ខេត្តកំពង់ចាម នៅថ្ងៃទី៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២១។
(ស៊ាង ចិន្តា/ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅរយៈពេល៦ខែក្រោយមក ខ្ញុំនឹងគ្រួសារ ត្រូវបានបញ្ជូនមកភូមិកោះថ្មីវិញ។ រហូតដល់ចុងឆ្នាំ ១៩៧៦ ខ្ញុំក៏បានកូនប្រុសម្នាក់ និងបានសម្រាកនៅផ្ទះរយៈពេល៤ខែ។ ក្នុងអំឡុងពេលនេះ ខ្ញុំក៏ត្រូវធ្វើការឈូសពេតដើម្បីយកមកដាំហូប។ នៅក្នុងភូមិរបស់ខ្ញុំ របបអាហារត្រូវបានបែងចែក គឺចាប់ពីខែមករា ដល់ ខែមិថុនា ប្រជាជនហូបបបររាវ និងចាប់ពីខែកក្កដាដល់ខែធ្នូប្រជាជនដាំពោតហូប។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនទៅធ្វើការដាំដំណាំរួមមាន ដំឡូង បន្លែ និងស្រូវ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំបានឃើញយោធា និងកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតី បានចូលមកក្នុងភូមិរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំគឺជាប្រជាជនមូលដ្ឋានម្នាក់ និងមិនដឹងថា មូលហេតុអ្វីបានជាមានវត្តមានកងទ័ព និងកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីនៅក្នុងភូមិបែបនេះទេ។ បន្ទាប់មក កម្មាភិបាលភូមិភាគបូព៌ា ត្រូវបានចាប់ខ្លួនយកទៅបាត់ជាបន្តបន្ទាប់។ ខ្ញុំមានតែបន្តធ្វើការដាំដំណាំក្នុង សភាពភ័យខ្លាចពីការចាប់ទាំងគ្រួសារយកទៅសម្លាប់ចោល។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧ យោធាខ្មែរក្រហមដែលមានអាយុប្រហែលពី១៤ឆ្នាំទៅ១៥ឆ្នាំបានដើរអូសកាំភ្លើងលើដីមកសុំបាយហូប។ ខ្ញុំបានដាំបាយឲ្យយោធាហូប និងបានដឹងថាយោធាវ័យក្មេងទាំងនេះ គឺបានបាក់ទ័ពពីសមរម្យជាមួយកងទ័ពវៀតណាម ហើយបានបន្តរត់ទៅទិសខាងលិច។ ខ្ញុំ និងគ្រួសារ បានរួចផុតជីវិតពីសេចក្តីស្លាប់ បន្ទាប់ពីការចូលមកដល់របស់កងទ័ពវៀតណាម នៅឆ្នាំ១៩៧៧។ ខ្ញុំក៏បានកូនប្រុសម្នាក់ទៀតនៅឆ្នាំ១៩៨០ និងបន្តមុខរបរធ្វើចម្ការ និងលក់ដូរបន្លិចបន្លួច។ បច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំមិនអាចធ្វើការងារធ្ងន់បានទេ។ ខ្ញុំតែងតែរំលឹកការចងចាំអំពីដំណើរជីវិតរបស់ខ្ញុំ ដើម្បីជាការចែករំលែកដល់កូនចៅ និងក្មេងជំនាន់ក្រោយឲ្យដឹងអំពីប្រវត្តិដ៏លំបាក និងបទពិសោធន៍ឆ្នងកាត់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។

អុច ទូច៖ ខ្ញុំភ្ញាក់ស្រងូនទៅប្រទេស ស្រ្តីគណាម ដើម្បីគេចពីសង្គ្រាម

ភាគ ស្រីវ័យ

អុច ទូច និងប្រពន្ធរបស់គាត់ នៅភូមិចង្កីកណ្តាល ឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ ខេត្តកំពង់ចាម។ (សុខ វណ្ណៈ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ អុច ទូច បានភៀសខ្លួនទៅ
ប្រទេសវៀតណាមក្នុងគោលបំណងគេចចេញពី
សង្គ្រាមនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ប៉ុន្តែការរត់គេច
របស់គាត់មិនបានសម្រេចដូចបំណងឡើយ ពីព្រោះ
នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ ឬដើមឆ្នាំ១៩៧៨ ទូច ត្រូវបាន
អាជ្ញាធរប្រទេសវៀតណាមចាប់បង្ខំឲ្យធ្វើកងទ័ព
វៀតណាមដើម្បីវាយប្រយុទ្ធជាមួយយោធាខ្មែរ
ក្រហមនៅក្នុងទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា។ អុច ទូច បាន
រៀបរាប់អំពីបទពិសោធន៍ជីវិតដែលបានឆ្លងកាត់
សង្គ្រាមដូចខាងក្រោម ៖

ខ្ញុំមានអាយុ៦៣ឆ្នាំ គឺជាជនជាតិដើមភាគតិច
ស្ងៀង និងមានស្រុកកំណើតនៅភូមិចង្កីកណ្តាល ឃុំ
ទន្លេស្រុកមេមត់ ខេត្តកំពង់ចាម។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ
អុច និងម្តាយឈ្មោះ អំ ដែលជាជនជាតិដើមភាគតិច
ស្ងៀង។ ខ្ញុំមានបងប្អូនចំនួន២នាក់។ សព្វថ្ងៃខ្ញុំរស់នៅ
ភូមិចង្កីកណ្តាល ឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ ខេត្តកំពង់ចាម។
ខ្ញុំមានប្រពន្ធឈ្មោះ សា វណ្ណ អាយុ៦៦ឆ្នាំ ហើយ
យើងមានកូន ៤នាក់ (ស្រី១ ប្រុស៣) ។

កាលនៅក្មេងៗខ្ញុំបានរៀនសូត្របុរាណបន្តិចបន្តួច
តែប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំមិនចេះអាន និងសរសេរអក្សរខ្មែរ

ឆ្លើយ។ កាលពីសម័យមុនសង្គ្រាមនៅភូមិរបស់ខ្ញុំមិន
មានសាលារៀនទេ ក្មេងៗត្រូវរៀននៅតាមផ្ទះជាមួយ
ឪពុកម្តាយ ឬអ្នកដែលចេះអក្សរនៅក្នុងភូមិ។ ខ្ញុំបាន
ទៅរៀននៅតាមផ្ទះជាមួយក្មេងៗដទៃទៀតនៅក្នុង
ភូមិ។ ក្រៅពីរៀនសូត្រខ្ញុំត្រូវជួយការងារឪពុកម្តាយ
ដូចជាធ្វើស្រែចម្ការ និងចូលព្រៃកម្រៃប្រមាណ។

ម្តាយឪពុករបស់ខ្ញុំគឺជាជនជាតិដើមភាគតិច
ស្បៀង ប៉ុន្តែភាគីមិនសូវនិយាយភាសាស្បៀងជាមួយ
កូន។ ឆ្លើយ។ ឪពុករបស់ខ្ញុំបានស្លាប់ដោយសារជំងឺនៅ
អំឡុងឆ្នាំ១៩៧០ គឺតាំងពីខ្ញុំមានអាយុ៧ឆ្នាំ។ ក្រោយ
ពេលឪពុករបស់ខ្ញុំស្លាប់បានប្រមាណ២ឆ្នាំ ម្តាយ
របស់ខ្ញុំក៏បានស្លាប់ចោលខ្ញុំទៀត។ បន្ទាប់ពីឪពុកម្តាយ
របស់ខ្ញុំបានស្លាប់ទៅ ខ្ញុំបានរស់នៅជាមួយបងស្រីរបស់
ខ្ញុំដែលមានឈ្មោះ ឆាត។ ខ្ញុំបានជួយការងារបងស្រី
ដូចជា ធ្វើស្រែ ចម្ការ និងដាំដំណាំផ្សេងៗ។

ចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ១៩៦០ នៅក្នុងភូមិរបស់ខ្ញុំ និង
ភូមិដទៃទៀតបានកើតមានសង្គ្រាម និងមានការទម្លាក់
គ្រាប់បែក។ ពេលមានការទម្លាក់គ្រាប់បែកម្តងៗខ្ញុំត្រូវ
រត់ចូលលេណង្គាន ដោយខ្ញុំរត់ដឹងនិងស្រែកដង្ហែង
ជិតខាងជួយ។ ចំណែកឯភូមិមួយទៀតដែលនៅជាប់ភូមិ
របស់ខ្ញុំគឺ ភូមិលើ មានប្រជាជនស្លាប់ និងរបួសជា
ច្រើន ព្រោះមានពេលមួយប្រហែលជាម៉ោង ១២យប់
មានទម្លាក់គ្រាប់បែកមកលើភូមិលើនោះ។

នៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានឃើញទាហានសហរដ្ឋ
អាមេរិក និងកងទ័ពវៀតកុងបានវាយប្រយុទ្ធគ្នា ប៉ុន្តែ
កាលនោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់កងទ័ពវៀតកុងច្បាស់លាស់
ទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំបានឮថាសំឡេងនៅក្នុងភូមិនិយាយគ្នាអំពី
កងទ័ពវៀតកុងទើបខ្ញុំបានដឹង។ កាលនោះខ្ញុំតែងតែ
ឃើញទាហានវៀតណាមខាងត្បូង (ធីវីតី) និងទាហាន
សហរដ្ឋអាមេរិកដើរតាមផ្លូវនៅភូមិកោះថ្ម។ ចំណែក
កងទ័ពយៀកកុង (វៀតណាមខាងជើង) ស្ថិតនៅក្នុង
ព្រៃក្បែរភូមិ។ ទាហានសហរដ្ឋអាមេរិក និងធីវីតី
តែងតែប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ពវៀតកុងពេលជួបគ្នាម្តងៗ
ហើយកងទ័ពវៀតកុងតែងតែរត់គេចពីទាហានសហរដ្ឋ
អាមេរិក។ នៅពេលនោះប្រជាជននៅក្នុងភូមិតែងតែ
ជួយលាក់កងទ័ពវៀតកុង ដើម្បីកុំឲ្យទាហានសហរដ្ឋ

អាមេរិកឃើញ។ នៅពេលខ្ញុំឃើញទាហានសហរដ្ឋ
អាមេរិក និងកងទ័ពវៀតកុងបាញ់ប្រហារគ្នាម្តងៗ ខ្ញុំ
មានការភិតភ័យខ្លាំងណាស់។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំបានចូលរួមជាយុវជននៅ
ក្នុងចលនាខ្មែរក្រហម បន្ទាប់មកខ្ញុំបានរត់គេចខ្លួនទៅ
ប្រទេសវៀតណាម ព្រោះនៅក្នុងភូមិត្រូវបានយន្ត
ហោះ ទម្លាក់គ្រាប់បែកបំផ្លាញផ្ទះសំបែក។ នៅពេល
គេចខ្លួនទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម ខ្ញុំបានបររទេះ
គោដែលពេលនោះមានតែក្រុមគ្រួសារខ្ញុំប៉ុណ្ណោះ។
ខ្ញុំអាចធ្វើដំណើរទៅនៅប្រទេសវៀតណាមដោយ
ឆ្ងាយស្រួល គឺមិនមានការហាមឃាត់ឡើយ។ នៅទី
នោះ ខ្ញុំបានរៀបការជាមួយនឹងប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ
សារ៉ាណ្ណុ។ ប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំគឺជាអ្នកភូមិភ្នំស្រុក ឡូក
នីញ ខេត្តសុដប៊ែរ ប្រទេសវៀតណាម។ អ្នកភូមិភ្នំស្រុក
ភាគច្រើនលើសលប់គឺជាជនជាតិខ្មែរដែលបានទៅ
រស់នៅទីនោះតាំងពីយូរណាស់មកហើយ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំត្រូវបានអាជ្ញាធរវៀតណាម
ជ្រើសរើសឲ្យចូលធ្វើកងទ័ព ដើម្បីវាយជាមួយខ្មែរ
ក្រហម។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំបានចូលធ្វើកងទ័ពវៀតណាម
ខ្ញុំត្រូវបានវៀតណាមបញ្ជូនទៅរៀននយោបាយ និង
យុទ្ធសាស្ត្រកងទ័ពរយៈពេលបីខែ។ ក្រោយពេលរៀន
ចប់ ខ្ញុំត្រូវបានវៀតណាមបញ្ជូនឲ្យមកធ្វើសង្គ្រាមនៅ
លើសមរភូមិក្នុងខេត្តស្វាយរៀង និងខេត្តតាកែវប្រទេស
កម្ពុជា។ ពេលនោះខ្ញុំពិតជាខ្លាចខ្លាំងណាស់។ ពេលខ្លះ
ខ្ញុំភិតភ័យ និងយំ ពីព្រោះជាលើកទីមួយដែលខ្ញុំត្រូវ
បានបញ្ជូនចូលវាយក្នុងសមរភូមិ។ នៅក្នុងអង្គភាព
កងទ័ពវៀតណាមក៏មានអ្នកបកប្រែភាសាវៀតណាម
និងភាសាខ្មែរដែរ ចំណែករូបខ្ញុំចេះនិយាយភាសា
ខ្មែរ ប៉ុន្តែមិនចេះនិយាយភាសាវៀតណាមច្បាស់លាស់
ឡើយ។ បន្ទាប់ពីអង្គភាពរបស់ខ្ញុំធ្វើប្រតិបត្តិការណ៍
នៅសមរភូមិក្នុងខេត្តស្វាយរៀង និងខេត្តតាកែវរួច
អង្គភាពក៏បានផ្លាស់ខ្ញុំមកខាងនៅស្រុកមេមត់ ខេត្ត
កំពង់ចាមវិញ។ ពេលធ្វើប្រតិបត្តិការណ៍នៅលើ
សមរភូមិម្តងៗ ខ្ញុំគឺជាយុទ្ធជនដើរអមរថក្រោះ។
គួរនាំទ័របស់ខ្ញុំពិតជាមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងណាស់ ព្រោះ
ពេលយោធាខ្មែរក្រហមឃើញមានរថក្រោះរបស់

កងទ័ពវៀតណាម ឆ្លើយមក គឺយោធាខ្មែរក្រហមបាន បាញ់ស្រោចសំដៅមកករក្រែងតែម្តង។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨ សង្គ្រាមរវាងកងទ័ពវៀតណាម និងយោធាខ្មែរក្រហមបានដុះឆ្លើងកាន់តែខ្លាំង។ កងទ័ពរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា ដែលសហការជាមួយកងទ័ពវៀតណាមបានវាយសម្រុកយ៉ាងខ្លាំងចូលក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ អង្គការរបស់ខ្ញុំបានចូលមកធ្វើប្រតិបត្តិការណ៍នៅស្រុកស្នួល និងស្រុកសំបូរ ក្នុងខេត្តក្រចេះ។ នៅពេលនោះខ្ញុំបានឆ្លើយជាប្រធានក្រុម ដោយមានយុទ្ធជនចំនួន១៥នាក់នៅក្នុងក្រុមរបស់ខ្ញុំ។ ពេលយោធាខ្មែរក្រហម និងកងទ័ពវៀតណាមប្រយុទ្ធក្នាម្តងៗមានកងទ័ពទាំងសងខាងបានស្លាប់ និងរងរបួស។ ខ្ញុំបានសង្កេតឃើញ យោធាខ្មែរក្រហមភាគច្រើនគឺជាកងទ័ពវៀតណាមដែលបានស្លាប់នៅលើសមរក្សម។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា និងកងទ័ពវៀតណាមបានចូលកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញ។ ខ្ញុំបានបន្តធ្វើជាកងទ័ព

វៀតណាមបានរយៈពេល៣ឆ្នាំ។ នៅឆ្នាំ១៩៨០ ខ្ញុំ និងកងទ័ពមួយចំនួនទៀតត្រូវបានរំសាយ និងធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវៀតណាមវិញ។

បន្ទាប់ពីឈប់ធ្វើកងទ័ពវៀតណាម ខ្ញុំបាននាំប្រពន្ធនិងកូន២នាក់ត្រឡប់មករស់នៅក្នុងស្រុកកំណើតនៅភូមិបង្កំកណ្តាល ឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ ខេត្តកំពង់ចាមវិញ។ ពេលខ្ញុំ និងក្រុមគ្រួសារមកដល់ស្រុកកំណើតវិញ គឺមិនសូវមានមនុស្សរស់នៅច្រើនទេ។ នៅក្នុងភូមិមានសភាពស្ងាត់ជ្រងំ និងសុទ្ធតែព្រៃហើយមានប្រជាជនប្រហែល ៤ ទៅ ៥ គ្រួសារប៉ុណ្ណោះ។ នៅពេលនោះខ្ញុំមានបំណងចង់ត្រឡប់ទៅរស់នៅខាងម្តាយក្មេកនៅឯភូមិឆ្នោត ស្រុកឡូកនីញ ប្រទេសវៀតណាមវិញ ព្រោះថានៅក្នុងភូមិបង្កំកណ្តាលមានសភាពស្ងាត់ ប៉ុន្តែមួយរយៈក្រោយមកក៏មានប្រជាជនមករស់នៅជាបន្តបន្ទាប់ ទើបខ្ញុំសម្រេចចិត្តបន្តរស់នៅក្នុងភូមិនេះដោយប្រកបរបរធ្វើស្រែចម្ការ និងដាំដំណាំ ហូបផ្លែ ហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

ចម្ការម្រេចនៅក្នុងស្រុកមេមត់ ខេត្តក្រចេះ (ឡូក ជាវីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ការិយាល័យ

ព័ត៌មានសាធារណៈ

«ការិយាល័យ ព័ត៌មាន សាធារណៈ» របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាបានលើកបម្រើជូន និងស្រុត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិករាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គល ទាំង ឡាយដែលមាន ចំណាប់អារម្មណ៍ពីការវិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការនិងជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម។

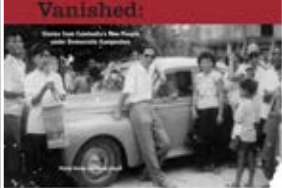
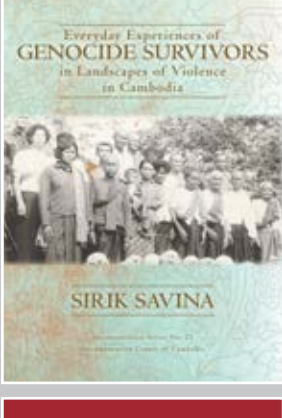
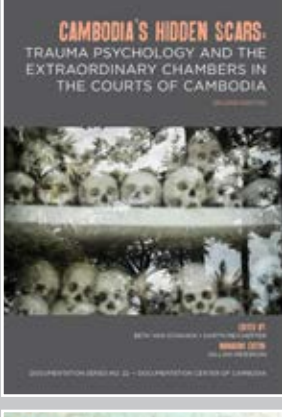
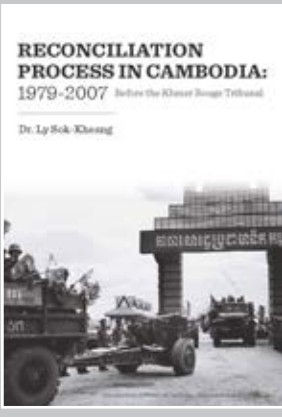
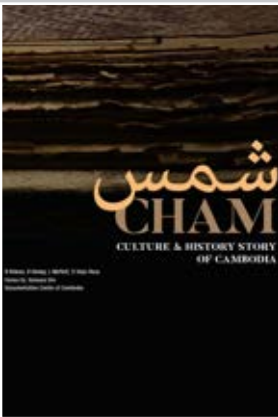
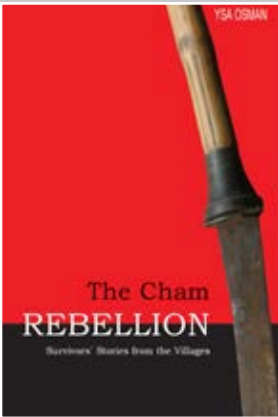
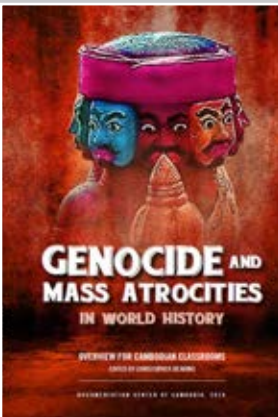
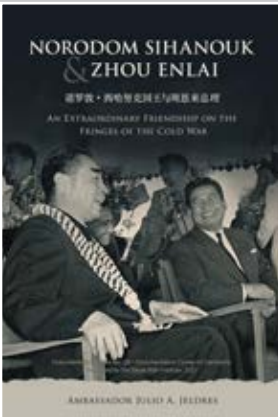
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារ អំពីរបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត។ ឯកសារនៅ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រាំប្រភេទ៖ ប្រភេទឯកសារទីមួយ គឺឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនដិតមួយលានទំព័រ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរ គឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយជនរងគ្រោះ និងអតីត កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជាសៀវភៅទំនាក់ទំនង ទៅនឹងសម័យខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារ ទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើដៃនៃទីវង្សាសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់ របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារ ដែលបានដលិតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងសម័យក្រោយមក ទៀត។

តាមរយៈ ការិយាល័យ ព័ត៌មាន សាធារណៈ សាធារណជនអាចនឹង ស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន ប្រវត្តិរូប កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាពកំណត់ហេតុរបស់ក្រុម ទូរលេខឆ្លើយឆ្លងព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីត កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យគន្លងទិសបង្ហាញពីរណ្តៅសាក សព ទីតាំងកុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍។

ការិយាល័យ ព័ត៌មាន សាធារណៈ មានទីតាំងនៅ អគារលេខ ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណ ជនចាប់ពីថ្ងៃចន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង ៨:០០ ដល់ម៉ោង ១២:០០ និងពេលរសៀលពីម៉ោង ២:០០ ដល់ ម៉ោង ៥:០០។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានបម្រើ ឬចង់រៀបចំ ព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ស៊ាវ ស៊ីវ ចិត្ត អ្នកសម្របសម្រួល តាមរយៈ ទូរសព្ទលេខ ១៖ ០១២ ៦៦៣ ៦១១ ឬ អ៊ីម៉ែល ៖

truthchenda.s@dccam.org

សូមអរគុណ!

សាលក្រមសំណុំរឿង០០២/០២

ជម្រកស្រង់ចេញពីឯកសារដែលបានផ្សព្វផ្សាយថា សាធារណៈរបស់សាលាក្រឹមខ្មែរក្រហម

ជាវរដ្ឋ មេត្តា

(កពីលេខ២៥៨)

៧.២ ឋានៈ និងក្លានិយមន្ត ថា នៅក្នុងបក្ស

៥៣០. ចាប់តាំងពីសន្និបាតបក្សលើកទីមួយ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៦០ មក ខ្លួនជា គឺជាអនុលេខបក្ស ដែលនៅពេលនោះមានឈ្មោះថា បក្សពលករកម្ពុជា។ គាត់បានរក្សាតំណែងនេះ ក្នុងអំឡុងសន្និបាតបក្សក្រោយៗទៀត ព្រមទាំងក្នុងអំឡុងពេលពេញមួយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ បន្ទាប់ពី ទូ សាមុត បាត់ខ្លួន ប៉ុល ពត ត្រូវបានតែងតាំងជាលេខបក្សនៅឆ្នាំ១៩៦៣។ ខ្លួន ជាត្រូវបានគេសង្ស័យដោយសារតែពង្រឹងរបបកាន់កាប់ស៊ីវិល ហេង ប៊ុន ច័ន ចូលជាមួយ លន់ នល់ នៅក្នុងរបបសង្គមរាស្ត្រនិយមពេលនោះ។ នៅពេលនោះ ស៊ីវិល ហេង គឺជាលេខបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជា ទទួលបន្ទុកខាងសមាជិកបក្សនៅជនបទ។ ហេតុដូច្នោះ ខ្លួន ជាបានកាន់កាប់ចំពោះការជ្រើសរើស ប៉ុល ពត ជាលេខបក្សទោះបីជាគាត់នៅតែជាអនុលេខបក្សក៏ដោយ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះ ក្តី គាត់បានព្រមព្រៀងជាមួយ ប៉ុល ពត ថា ពួកគាត់នឹងធ្វើការងារជាមួយគ្នា។

៥៣១. សាក្សី ប៊ិត ហ្វឺន, ស្ទីវ ហ្វឺន និង ឌុប ក្នុង ចុះណាមអ្នកផ្សេងទៀត ព្រមទាំង ខៀវ សំផន បានបញ្ជាក់ថា ខ្លួន ជា ពិតជា កាន់កាប់នេះ មែន។

៥៣២. ខ្លួន ជា គឺជា សមាជិកពេញសិទ្ធិមួយរូបទាំងនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ប.ក.ក.។ សមាជិកភាពរបស់គាត់នៅក្នុងគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នេះ ត្រូវបានសាក្សី និងអ្នកជំនាញជាច្រើនដែលបានផ្តល់សក្ខីកម្មនៅ ចំពោះ មុខអង្គជំនុំជម្រះបញ្ជាក់ថា

ពិតជនដៃវា។

៥៣៣. ភ័ស្តុតាងនៃការតែងតាំងទាំងនេះ មានសរសេរនៅក្នុងឯកសារនានានៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ កំណត់ហេតុកិច្ចប្រជុំជាច្រើនរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ប.ក.ក. ដែលបានសេសសល់ពីរបបនោះ បានបង្ហាញថា ខ្លួន ជា មានមុខតំណែងជាអនុលេខបក្សប្រជាធិបតេយ្យ ខ្លួន ជា ត្រូវបានកំណត់ជាជំនួយការ ថាជាអនុលេខនៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម ប.ក.ក. នៅក្នុងសុន្ទរកថាដែលគាត់បានថ្ងែងទៅកាន់ភ្នំវិភិតភ្នំស និងគណៈប្រតិភូបរទេសនិងនៅក្នុងរបាយការណ៍សារព័ត៌មានកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ទាក់ទងនឹងការធ្វើដំណើរទៅកាន់បរទេស និងកិច្ចប្រជុំនានា។

៧.៣ កន្លែងស្នាក់នៅកន្លែងធ្វើការងារនិងទីតាំងធ្វើដំណើរ ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

៥៣៤. នៅពេលត្រឡប់មកភ្នំពេញវិញ ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្លួន ជា បានស្នាក់នៅជាអចិន្ត្រៃយ៍នៅមន្ទីរក-៣ ដែលជាកន្លែងកាន់សំនេរ និងធ្វើការងារជាមួយមេដឹកនាំ ប.ក.ក. ផ្សេងៗទៀតរួមមាន ប៉ុល ពត, អៀង សារី, សុន សេន, វ៉ន វ៉ែត និង ខៀវ សំផន។ ជា រឿយៗ ខ្លួន ជា ធ្វើដំណើរពីមន្ទីរក-៣ ទៅមន្ទីរក-១ ដែលជាកន្លែងស្នាក់នៅរបស់ ប៉ុល ពត នៅមាត់ទន្លេ ដែលកន្លែងនេះ ក៏ជាកន្លែងរៀបចំកិច្ចប្រជុំសំខាន់ៗរបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម បក្សផងដែរ។ ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្លួន ជា បានបន្តធ្វើដំណើរទៅកាន់ជនបទ ដើម្បីពិនិត្យ

មើលគម្រោងសាងសង់និងគម្រោងកសិកម្ម ជួបប្រជុំជាមួយមេដឹកនាំភូមិភាគ និងបើកកិច្ចប្រជុំអប់រំនិងយោសាសនា យ៉ាងហោចណាស់ក៏ម្តងដែរ នួន ជាបានធ្វើដំណើរទៅទស្សនកិច្ចជាដូរការនៅប្រទេសចិន និងប្រទេសកូរ៉េខាងជើង។

៧.៤ ក្នុងនាមអង្គការបឋមកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

៥៣៥. បន្ថែមទៅលើតួនាទីរបស់គាត់នៅក្នុងបក្ស នួន ជាកាន់តួនាទីជាដូរការផ្សេងៗទៀត ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ យោងតាមដីកាដំណោះស្រាយនួន គឺជាប្រធានគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃសភាតំណាងប្រជាជន ហើយនៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ គាត់ត្រូវបានតែងតាំងជាដូរការនាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក្រោយពេលដែលប៉ុលពត ឈប់សម្រាកបណ្តោះអាសន្នមួយរយៈដោយសារតែមានបញ្ហាសុខភាព។

៧.៤.១. ប្រធានសភាតំណាងប្រជាជន

៥៣៦. នួន ជា ប្រធានសភាតំណាងប្រជាជននៅក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចមួយរបស់គណៈកម្មាធិការរដ្ឋប្បវេណី ប.ក.ក. កាលពីថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ គាត់ត្រូវបានតែងតាំងជាប្រធានគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃសភាតំណាងប្រជាជន ជាមុខតំណែងដែលគាត់បន្តកាន់រហូតដល់ក្រោយពេលដែលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានដួលរលំ។ ឯកសារផ្សេងៗទៀតពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលរួមទាំងសុទ្ធតែជាផ្សេងៗដែលគាត់ថ្លែងនៅក្នុងមុខតំណែងទៅកាន់ភ្ញៀវកិត្តិយស និងគណៈប្រតិភូបរទេសបណ្តាញថា នួន ជា ប្រធានគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍សភាតំណាងប្រជាជន។

៥៣៧. នួន ជា ប្រធានលើកឡើងថា តួនាទីនេះគឺជាតួនាទីមួយក្នុងចំណោមតួនាទីផ្សេងៗទៀតដែលគាត់មានក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលដួលរលំការកិច្ចការកាន់អាចដានថា ប្រាប់នា ត្រូវបានអនុម័ត។ គាត់អះអាងថា ដោយសារស្ថានភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាពិសេស ពាក់ព័ន្ធនឹងជម្លោះ ដែលកំពុងបន្ត

កើតឡើងជាមួយប្រទេសវៀតណាម មិនមានពេលវេលា «គ្រប់គ្រាន់» សម្រាប់ធ្វើច្បាប់នោះទេ ហើយ «ការងារនេះពុំមែនជាការងារអាទិភាពនោះឡើយ»។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី កំណត់ហេតុកិច្ចប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ដែលបានប្រជុំនៅក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ក្រោយវត្តមាននួន ជា បណ្តាញថា សភាតំណាងប្រជាជនគ្រាន់តែជាសំបកខាងក្រៅដែលបានបង្កើតឡើងដើម្បីបន្តដាក់ស្របទៅតាមលក្ខន្តិកៈបក្សប៉ុណ្ណោះ។ ហេតុដូច្នោះ អង្គជំនុំជម្រះរកឃើញថា សភាកម្រដូរជាដំណាស់ ហើយប្រហែលជាបានជួបប្រជុំតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហើយក៏មិនទាន់អនុម័តច្បាប់ណាមួយឡើយ។

៧.៤.២. នាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទី

៥៣៨. នួន ជា ប្រធានបដិសេធ ថាគាត់មិនដែលត្រូវបានតែងតាំងជានាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនោះទេ។ ទោះបីជាគាត់បានទទួលស្គាល់ថា ប៉ុលពត បានឈប់សម្រាកមួយរយៈនៅឆ្នាំ១៩៧៦ ក៏ដោយ ក៏គាត់បានបញ្ជាក់ថា សុទ្ធសេនគឺជាអ្នកដែលត្រូវបានតែងតាំងឲ្យជំនួស ប៉ុលពត។

៥៣៩. ភ័ស្តុតាងផ្សេងៗទៀតនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះបណ្តាញដុយនិងសក្ខីកម្មនេះ។ ឯកសារជាច្រើនបានរាយការណ៍អំពីការតែងតាំង នួន ជា ដូរការឲ្យធ្វើជានាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅក្នុងអំឡុងពេលអវត្តមានរបស់ ប៉ុលពត ឬសម្រាប់ពេលដែល ប៉ុលពត នឹងអវត្តមាននាពេលណាមួយខាងមុខ។ ឯកសារពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គិតមកចុងឆ្នាំ១៩៧៧ ដែលក្នុងនោះ មានរបាយការណ៍ពីតីមានជាតិ និងអន្តរជាតិស្តីពីកិច្ចប្រជុំនៅកម្រិតអ្នកការទូតក៏បានបញ្ជាក់ការតែងតាំងនេះដែរ។ ឯកសារទាំងនេះ ស្តីបញ្ជាក់ផងដែរ ជាមួយនឹងសក្ខីកម្មសាក្សី ខុច ដែលបានឮពីតីមានពីវិទ្យុដែលបានប្រកាសអំពីការឈប់សម្រាករបស់ ប៉ុលពត និងការតែងតាំង នួន ជា ឲ្យកាន់តួនាទីជានាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទី។ លើសពីនេះទៀតនៅក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ STEVEN HEDER នៅឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានថ្លែងថា នួន ជា ប្រធានជំនួស ប៉ុលពត ដែលជានាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅឆ្នាំ១៩៧៦។

នួន ជាប្រធានសភាតំណាងប្រជាជន កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជាអនុលេខាបក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា (រូបខាងមុខ) , ទៀវ សំផន ប្រធានគណៈប្រធានរដ្ឋកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (រូបកណ្តាល) និង អៀង សារីទូបនាយករដ្ឋមន្ត្រីរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស (រូបខាងក្រោយ) ។

លើសពីនេះទៀត មានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងមុខតំណែងរបស់គាត់ជា នាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទី នួន ជា បានថ្លែងសុំទូរកថាមួយនៅក្នុងទិកាសខួបលើកទី៧ នៃកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជាកាលពីខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧។ របាយការណ៍ចុងក្រោយដែលបានធ្វើជូន នួន ជា ក្នុងនាមជានាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យចុះកាលបរិច្ឆេទខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៧ ក្នុងទិកាសទស្សនកិច្ចរបស់គណៈប្រតិភូភូមា និងក្នុងទិវាខួបអនុស្សាវរីយ៍នៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតប្រជាធិបតេយ្យកូរ៉េ។

៥៤០. ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះជឿជាក់ថា ចាប់ពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ នួន ជា បានបំពេញតួនាទីរដ្ឋការនាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរហូតដល់ពេលដែល ប៉ុល ពត ត្រឡប់មកបំពេញភារកិច្ចរបស់គាត់វិញ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧។

៧.៥ តួនាទីក្នុងការយោសាសនា និងចេញពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត

៥៤១. ក្នុងទិកាសជាច្រើន នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនួន ជា បានបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងមជ្ឈមបក្សនិងក្នុងអំឡុងពេលនៃអត្ថិភាពមជ្ឈមបក្ស គាត់ទទួលខុសត្រូវសំខាន់

លើបញ្ហាផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងការយោសាសនា និងការអប់រំកសិករ និងសមាជិកបក្សផ្សេងទៀត ដោយផ្តោតជាពិសេសលើគោលការណ៍សំខាន់ៗ និងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចរបស់បក្ស។

៥៤២. សាក្សីជាច្រើនបានផ្តល់សក្ខីកម្មថា ពួកគាត់បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំវត្តបំពាក់បំប៉នប្តូរវត្តរៀនសូត្រដែល នួន ជា ធ្វើជាអធិបតី ជាគ្រូបណ្តុះបណ្តាលជំនាញអ្នកទទួលសេវាម្នាក់ៗ វត្តទាំងអស់នេះត្រូវបានរៀបចំឡើងនៅមុន និងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នៅតាមស្រុក តំបន់ភូមិភាគបួន នៅកម្រិតមជ្ឈមនៅទូទាំងប្រទេសនិងនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ជាពិសេសនៅស្ថាតអូ ឡាំងពិកនិងនៅប៊ុរកី ឡា។ នៅក្នុងវត្តទាំងនោះគោលនយោបាយបដិវត្តន៍ត្រូវបានយកមកកសិកររួមទាំងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសហការណ៍ការកេណ្ឌកម្លាំងនៅទូទាំងតំបន់រំដោះខ្លួនទីពីរខ្លួននិងភាពម្នាក់ៗការ ព្រមទាំងការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះខ្លាំងខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ និងវត្តទីភៀនសុយ័តទីភៀន។ នួន ជា ក៏ជាបុគ្គលម្នាក់ផ្សេងទៀត ដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើការបក្សមកពីទឹកនៃផ្សេងៗ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ទូរលេខទាំងនេះរៀបរាប់អំពីបញ្ហាផ្សេងៗ មិនមែនត្រឹមតែដំណើរការនៃការ

អនុវត្តកោលនយោបាយកសិកម្មនិងការបណ្តុះបណ្តាលកម្មាភិបាលប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏រៀបរាប់អំពីបញ្ហាវិន័យនិងការដាក់ទណ្ឌកម្មលើបុគ្គលនានាផងដែរ។

៥៤៣. នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍កាលពីថ្ងៃទី០៧ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ នួន ជា ត្រូវបានគ្រប់គ្រងការកិច្ចទទួលខុសត្រូវខាង «ការងារបក្សសង្គមកិច្ចវប្បធម៌ យោសនាការ និងសិក្សាធិការ»។ នួន ជា បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ដែលមានការសិក្សាអំពីបញ្ហាយោសនាការ និងសិក្សាធិការ។ ក្នុងកិច្ចប្រជុំមួយដែលធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី០១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងការយោសនា នួន ជា ដែលជាអនុលោមនៃគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ បាន ឡើងមានមតិជាច្រើនអំពីដំណើរការរបស់ក្រសួងយោសនាការ និងព័ត៌មាន ដោយបានកត់សម្គាល់អំពីការរីកចម្រើនតែគាត់ក៏សបញ្ជាក់ពីចំណុចដែលត្រូវកែលម្អផងដែរ។ ជាពិសេស នួន ជា បានលើកឡើងនូវការប្រមូលអំពី«បញ្ហាវិន័យ» ដែលធ្វើការជាអ្នកនិពន្ធនៅតាមក្រសួងហើយគាត់បានបញ្ជាក់ថា គួរជ្រើសរើសបុគ្គលិកពីមូលដ្ឋានដើម្បីមកបំពេញការងារនេះវិញ។

៥៤៤. សាក្សី ខៀវ អេន ដែលជាអ្នកបច្ចេកទេសបម្រើការនៅក្រសួងយោសនាការ និងព័ត៌មានបានបញ្ជាក់ថា នួន ជា បានចុះទស្សនកិច្ចនៅក្រសួងនេះ និងបានកាន់តួនាទីជំនួសឲ្យ យុន យ៉ាត នៅក្រសួងនេះ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៨។

៥៤៥. ការទទួលខុសត្រូវរបស់នួន ជា ខាងយោសនាការ និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងសិក្សាធិការរួមបញ្ចូលទាំងការទទួលខុសត្រូវលើទស្សនាវដ្តីអប់រំវិទ្យុក្នុងរបស់ប.ក.ក. ពោកគី ទស្សនាវដ្តីទ័តបដិវត្ត។ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង០០២/០២ នួន ជា បានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍មិនស៊ីបង្វាក់គ្នា ពាក់ព័ន្ធនឹងការចូលរួមរបស់គាត់ក្នុងការបោះពុម្ពផ្សាយទស្សនាវដ្តីទ័តបដិវត្ត ដោយពឹងផ្អែកលើការបដិសេធថាគាត់បានលើកឡើងថា គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បានបង្កើតទស្សនាវដ្តីទ័តបដិវត្ត ហើយបានទទួលស្គាល់ថា ប៉ុល ពត និងគាត់ជាអ្នកសរសេរទស្សនាវដ្តីនេះ ហើយបន្ទាប់មក

បានបដិសេធថា គាត់មិនបាននិពន្ធអត្ថបទទាំងឡាយនៅក្នុងទស្សនាវដ្តីប្តូរអាចសម្រេចចុងក្រោយលើការបោះពុម្ពផ្សាយទស្សនាវដ្តីនេះឡើយ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តីក្រោយពីពិចារណាលើការចូលរួមរបស់នួន ជា ក្នុងដំណាក់កាលមុនៗនៅក្នុងការបោះពុម្ពផ្សាយការសែតមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបក្សព្រមទាំងការពិពណ៌នារបស់គាត់នាពេលក្រោយ អំពីការបោះពុម្ពផ្សាយទស្សនាវដ្តីទ័តបដិវត្តនោះ ការបដិសេធជាបន្តបន្ទាប់ មិនអាចឲ្យជឿជាក់បាននោះឡើយ។

៥៤៦. យោងតាមដីកាដោះស្រាយ នៅក្នុងផ្នែកមួយនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់គាត់ខាងកិច្ចការបក្សយោសនាការ និងសិក្សាធិការ នួន ជា ទទួលខុសត្រូវខាងគណៈបាត់តាំងមជ្ឈមបក្សដែលទទួលបន្ទុកខាងការងារបាត់តាំងរួមទាំងការត្រួតពិនិត្យសមាជិកបក្ស និងការតែងតាំងបុគ្គលិកថ្មីនៅក្នុងមន្ទីរ និងក្រសួងនានា។ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកឃើញថា ទោះបីជាពុំមានភស្តុតាងផ្ទាល់ណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងការតែងតាំងគាត់ជាអ្នករក្សាការងារនៃទីនេះក៏ដោយ ក៏ការទទួលខុសត្រូវផ្លូវការរបស់នួន ជា លើកិច្ចការយោសនា និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងសិក្សាធិការ បានគ្របដណ្តប់រហូតដល់កិច្ចការវិន័យកម្មាភិបាលនិងបញ្ហាសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងផងដែរ។ អង្គជំនុំជម្រះបានផ្អែកការរកឃើញនេះលើ (១) ភស្តុតាងដែលផ្តល់ជូនដោយសាក្សី សា ឡុត បានជាក្លាយប្រសប់ប៉ុល ពតដែលធ្លាប់ធ្វើការនៅក្រសួងការបរទេសនិងបានដឹងច្បាស់អំពីតួនាទីរបស់ ប៉ុល ពត និង នួន ជា និងទំនាក់ទំនងរបស់អ្នកទាំងពីរបានផ្តល់សក្ខីកម្មថា នួន ជា ទទួលខុសត្រូវខាងបាត់តាំងនិងវិន័យរបស់សមាជិកបក្ស (២) ភស្តុតាងដែលបានផ្តល់ជូនដោយសាក្សីនិងស្តីដឹងបានបញ្ជាក់ថា ទូរលេខពាក់ព័ន្ធនឹងសភាពការណ៍សន្តិសុខផ្ទៃក្នុង និងការបំពានក្រមសីលធម៌របស់កម្មាភិបាល ត្រូវបញ្ជូនផ្ទាល់ទៅ នួន ជា និង (៣) ចំពោះការទទួលខុសត្រូវខាង «កិច្ចការបក្ស សង្គមកិច្ចវប្បធម៌ យោសនាការ និងសិក្សាធិការ» ភស្តុតាងដែលបានផ្តល់ដោយ ខុច បានបញ្ជាក់ថា «កិច្ចការបក្ស» សំដៅលើការជ្រើសរើសសមាជិកថ្មី ការត្រួតពិនិត្យនិងដាក់វិន័យលើសមាជិក

បក្ស។ ទោះបីជាយ៉ាងណា អង្គជំនុំជម្រះតុលាការ កំពូលបានរកឃើញថា ភ័ស្តុតាងនេះពុំគ្រប់គ្រាន់ក្នុង ការបញ្ជាក់ថា នួន ជា មានទទួលបានការលើកិច្ចការ ទាំងនេះទេ។ យ៉ាងណាមិញ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការ កំពូលបានសន្និដ្ឋានថា «ភ័ស្តុតាងនេះ បញ្ជាក់ថា លាស់នៅ ចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងថា នួន ជា ពិតជាមានក្នុងទីទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហានេះ មែន បើទោះបីជាផ្នែកជាក់លាក់នៃការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់ គាត់ពុំត្រូវបានដឹងច្បាស់ក៏ដោយ។

៥៤៧. ហេតុដូច្នោះ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការ ទទួលខុសត្រូវជាផ្លូវការរបស់ នួន ជា ខាងលើសនា ការ និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងសិក្សាធុការយ៉ាងហោចណាស់ តាមលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការ ក៏រួមបញ្ចូលទាំងបញ្ហាវិធី របស់កម្មាភិបាល និងបញ្ហាសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងផ្សេងទៀត ផងដែរ។

៧.៦ នាទីក្នុងក្បាលនាស៊ីនេម៉ា និងសន្តិសុខ

៥៤៨. នួន ជា បានបដិសេធថាគាត់មិនដែលមានក្នុងទី បួកា ទទួលខុសត្រូវអ្វីពាក់ព័ន្ធនឹងការឈរសន្តិសុខ ទាំងកិច្ចការយោធា និងសន្តិសុខផ្ទៃក្នុង ក្នុងអំឡុង របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងអំឡុង ប.ក.ក. ទេ។ ដូច្នោះទើបនឹងសក្តិកម្មនេះ អង្គជំនុំជម្រះបានពិចារណា លើភ័ស្តុតាងយ៉ាងច្រើនដែលបញ្ជាក់ថា នួន ជា បាន ជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងកិច្ចការយោធា និងសន្តិសុខ ទាំងនៅ មុននិងក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

៧.៦.១. សមាជិកភាពក្នុងគណៈកម្មាធិការយោធានៃ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា

៥៤៩. យោងតាមដីការដំណោះស្រាយ នៅក្នុងអំឡុង របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នួន ជា ជាសមាជិកមួយរូប របស់គណៈកម្មាធិការយោធានៃគណៈកម្មាធិការ មជ្ឈិមប.ក.ក. និងទទួលខុសត្រូវខាងសង្គម និងកិច្ចការ យោធា។ នួន ជា បានបញ្ជាក់ពីអត្តិភាពនៃគណៈកម្មា ធិការយោធា ប៉ុន្តែគាត់បានបដិសេធថា គាត់មិនមែន ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការនេះទេ។

៥៥០. ភ័ស្តុតាងត្រង់ចំណុចនេះនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ មានលក្ខណៈមិនស៊ីជម្រក់គ្នា។ នៅក្នុង

កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ Steven HEDER អៀង សារីបាន បញ្ជាក់ថាគណៈកម្មាធិការយោធាពិតជាមានមែនហើយ នួន ជា ចូលរួមក្នុងគណៈកម្មាធិការនេះ រួមជាមួយនឹង ប៉ូល ពត និង សុន សេន និងអ្នកផ្សេងទៀតផងដែរ។ ខុច បានជម្រាបជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ នៅក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៦ ថា នួន ជា គឺជាសមាជិក របស់គណៈកម្មាធិការយោធា។ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះ លើសំណុំរឿង០០២/០១ សាក្សីស្មីស្មី ឡើងបានបញ្ជាក់ បំភ្លឺលើចម្លើយដែលគាត់បានផ្តល់នៅចំពោះមុខសហ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតថាគាត់បានឮនៅក្រោយឆ្នាំ ១៩៧៩ តែប៉ុណ្ណោះថា នួន ជា ជាសមាជិករបស់គណៈ កម្មាធិការយោធាតាមរយៈអត្ថបទ និងសៀវភៅផ្សេងៗ ដែលគាត់បានអាន ហើយគាត់មិនបានដឹងដោយផ្ទាល់ ថាតើ នួន ជា ធ្លាប់ជាសមាជិករបស់គណៈកម្មាធិការ យោធានៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស ក្នុងអំឡុងរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដែរឬយ៉ាងណានោះទេ។ អ្នកជំនាញ Philip SHORT មិនជឿថា នួន ជា ធ្លាប់ជា សមាជិករបស់គណៈកម្មាធិការយោធានោះទេ ទោះ បីជាគាត់បានបញ្ជាក់ថាតាមរយៈការដឹកនាំនយោបាយ របស់គាត់ក្នុងមជ្ឈិមបក្ស នួន ជា មានអំណាចគ្រួតគ្រា យោធាក៏ដោយ។ ដូចគ្នានេះដែរ នៅពេលពិភាក្សា អំពីក្នុងទីរបស់ នួន ជា ពាក់ព័ន្ធនឹងគណៈកម្មាធិការ យោធា អ្នកជំនាញ David CHANDLER ជឿជាក់ថា ដោយសារតំណែងរបស់គាត់ក្នុងមជ្ឈិមបក្សនោះ នួន ជា មានក្នុងទីសំខាន់មួយក្នុងគោលនយោបាយ បក្សនិងដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេច រួមទាំងបញ្ហា ពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចការយោធាទាំងអស់នោះផងដែរ។ នៅក្នុងអំឡុងពេលសវនាការលើអង្គសេចក្តីក្នុងសំណុំ ០០២/០២ បញ្ជាក់ថាតើ នួន ជា គឺជាសមាជិកគណៈ កម្មាធិការយោធាដែរឬទេនោះ ពុំត្រូវបានលើកយក មកពិនិត្យមើលឡើយ។

៥៥១. ដោយផ្អែកលើការបដិសេធរបស់ជនជាប់ចោទ ថា គាត់មិនមែនជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការយោធា របស់ ប.ក.ក. និងដោយសារភាពមិនស៊ីជម្រក់គ្នា នៃភ័ស្តុតាងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ អង្គជំនុំជម្រះមិនអាចសន្និដ្ឋានឲ្យហួសពី វិមតិសង្ស័យថា នួន ជា ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការ

៧.៦.២. ការថែទាំពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាសុខភាព និង សន្តិសុខផ្សេងៗទៀត

៥៥២. នួន ជា ជាប់ពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងការ ធ្វើសេចក្តីសម្រេច រួមទាំងការរៀបចំឲ្យមានគោល នយោបាយបក្សបែបហ៊ីដ្រូ និងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦៨ បានផ្តួចផ្តើមឲ្យមានការតស៊ូប្រដាប់អាវុធ។ មាន ភស្តុតាងបញ្ជាក់ដល់ថា នៅក្នុងអំឡុងរាជរដ្ឋាភិបាល បង្រួបបង្រួមជាតិកម្ពុជា នួន ជា ត្រូវបានតែងតាំង ធ្វើជាអនុមេបញ្ជាការយោធានៃខ្ពស់នៃកងកម្លាំង ប្រដាប់អាវុធប្រជាជននៃដោះជាតិកម្ពុជា និងជាប្រធាន ផ្នែកនយោបាយកងទ័ព ទោះបីជាការតែងតាំងដែល ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងបរិបទនេះពិតជាមិនឆ្លុះបញ្ចាំង អំពីអំណាចជាក់ស្តែងក៏ដោយ។

៥៥៣. នួន ជា ក៏ជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើលទ្ធកម្មទិញ អាវុធនិងគ្រាប់រំសេវ ដើម្បីឲ្យចលនាតស៊ូយកមក ប្រើប្រាស់ ជាពិសេសអាវុធនិងគ្រាប់រំសេវបានមកពី ប្រទេសចិនដែលឆ្លងកាត់តាមប្រទេសវៀតណាម។ នៅឆ្នាំ១៩៧៣ នួន ជា ក៏ត្រូវបានប៉ុល ពតឲ្យទទួលខុស ត្រូវក្នុងការធានាសន្តិសុខសម្រាប់ព្រះរាជទស្សកិច្ច

របស់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ទៅកាន់តំបន់ដោះ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដងដែរ។ ចុងក្រោយ នួន ជា ក៏បានបញ្ជាក់ថា គាត់បានចូលរួមក្នុងការរៀបចំផែន ការនិងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចពាក់ព័ន្ធនឹងការវាយ ផ្តាច់ព្រំត្រួចចូលទីក្រុងភ្នំពេញ និងបានចូលរួមក្នុងកិច្ច ប្រជុំជាច្រើនដែលក្នុងកិច្ចប្រជុំទាំងនេះមានលើកផែន ការអំពីចលនារុលទៅមុខរបស់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ប្រជាជននៃដោះជាតិកម្ពុជា និងផែនការដោះ ទីក្រុង ភ្នំពេញនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ និងការរំកិលមូលដ្ឋាន ប-សម្រាប់វាយផ្តាច់ព្រំត្រួចចូលទីក្រុងភ្នំពេញ។

៥៥៤. ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ការពាក់ ព័ន្ធរបស់ នួន ជា ក្នុងបញ្ហាសន្តិសុខខាងក្រៅជា សំខាន់ គឺពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើហ៊ីដ្រូដែលកាន់តែខ្លាំង ឡើងវាងប្រទេសកម្ពុជា និងវៀតណាម។ នៅក្នុងកិច្ច ប្រជុំរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៅក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះ ប៉ុល ពត ពុំមាន វត្តមាន នួន ជា បានបញ្ចេញមតិជាច្រើននិងបានផ្តល់ ការណែនាំពាក់ព័ន្ធនឹងសភាពការណ៍ព្រំដែនជាប់ ប្រទេសវៀតណាម។ គាត់បានលើកឡើងថា ត្រូវមាន វិធានការទាំងតាមផ្លូវនយោបាយការទូត ព្រមទាំង កម្លាំងយោធាដងដែរ។ នួន ជា ក៏មានវត្តមាន និង បាន

រូបខាងឆ្វេង៖ នួន ជា ប្រធានសភាតំណាងប្រជាជន កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជាអនុលេខបក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជា ឈរនៅលើប្រាំដំបូងដែលសង់អំពីបេតុង។ (ប័ណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមលេខ១ នៅ ខេត្តមេមត់
សភាគណនីប្រជាជន កម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

បញ្ហាព្រមទាំងនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំផ្សេងៗទៀតរបស់គណៈ
កម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ដែលពិភាក្សាអំពីសភាពការណ៍
នៅព្រំដែនកម្ពុជាវៀតណាម។

៥៥៥. ទូរលេខជាច្រើនដែលនៅសេសសល់ពាក់ព័ន្ធ
នឹងសភាពការណ៍នៅសមរម្យ និងនៅព្រំដែនជាប់
ប្រទេសវៀតណាម ត្រូវបានចម្លងជូនទៅ នួន ជា ។ មាន
ភ័ស្តុតាងបញ្ជាក់ផងដែរថា នៅក្នុងកាលៈទេសៈមួយ
ចំនួន នួន ជា បានផ្តល់មតិ និងការណែនាំលើបញ្ហា
ទាំងអស់នេះ។

៥៥៦. ក្រៅពីបញ្ហាដើម្បីជាមួយប្រទេសវៀតណាម
នួន ជា ក៏បានចូលរួមក្នុងកិច្ចការពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាព
យោធាផងដែរ។ គាត់មានវត្តមាននៅក្នុងកិច្ចប្រជុំ
របស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៅក្នុងខែឧសភា
ឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះ មានការ
ពិភាក្សាអំពីការសង់រោងចក្រសម្រាប់ដលិតអាវុធ និង
ការសាងសង់ព្រលាយយន្តហោះយោធាកំពង់ឆ្នាំង។
គាត់ក៏បានចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំមួយទៀតរបស់
គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ដែលបានធ្វើឡើងនៅខែ
កុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលពិភាក្សាលើបញ្ហាជាច្រើន
ពាក់ព័ន្ធនឹងការពារជាតិ។ ដូចគ្នានេះដែរ នួន ជា ក៏មាន
វត្តមានក្នុងកិច្ចប្រជុំមួយទៀតរបស់គណៈកម្មាធិការ
អចិន្ត្រៃយ៍ដែលធ្វើឡើងនៅក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦
ដែលពិភាក្សាអំពីកិច្ចការយោធាក្នុងការពារប្រទេស
និងកសាងប្រទេសនិងការចូលរួមរបស់យោធានៅ

ក្នុងការបង្កើនផលកសិកម្ម។ ចុងក្រោយ ក្រៅពីទូរ
លេខពាក់ព័ន្ធនឹងសមរម្យនិងប្រទេសវៀតណាម
ដូចខាងលើ នួន ជា ជាអ្នកទទួលលេខដទៃទៀតពាក់
ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពយោធា ជាពិសេស កងពល១៦៤
របស់កងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជាផងដែរ។

៥៥៧. ទស្សនាវដ្តីទង់បដិវត្ត លេខពិសេសសម្រាប់
ខែធ្នូឆ្នាំ១៩៧៦ មកដល់ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ បានចុះ
ផ្សាយឡើងវិញអំពីសន្ទុកជាមួយក្នុងទិសបុណ្យ
ខួបទី៧ នៃកំណើតកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា។ នៅក្នុង
សវនាការក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ នួន ជា បានបដិសេធ
ដោយលើកឡើងថាគាត់មិនបានឃើញសុន្ទរកថានោះ
ទេ ហើយថាអ្នកដែលឃើញសុន្ទរកថានៅពេលនោះ គឺ
សុន សេន ។ ក៏ប៉ុន្តែ សេចក្តីរាយការណ៍ព័ត៌មាននៅ
ពេលនោះដែលបានស្រង់សុន្ទរកថាដែលនេះ បាន
បញ្ជាក់ដូចគ្នាថា នួន ជា គឺជាអ្នកឃើញសុន្ទរកថា
នៅថ្ងៃទី១៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ក្នុងឋានៈ គាត់ជា
នាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

៥៥៨. នួន ជា ក៏ជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការបោសសម្អាត
កម្មាភិបាលនិងយោធា ជាពិសេសអ្នកដែលមកពី
ភូមិភាគបូព៌ា។ នៅឆ្នាំ១៩៧៨ គាត់បានចូលរួម
ក្នុងកិច្ចប្រជុំមួយជាមួយមេដឹកនាំដទៃទៀតរបស់
បក្ស រួមមាន ប៉ុល ពត, សុន សេន និង តាម៉ុក
ព្រមទាំងមេបញ្ជាការយោធាជាច្រើនរូបទៀត ដោយ
នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះ សមាជិករបស់ភូមិភាគបូព៌ា
ជាពិសេស សោ ភឹម ត្រូវបានប្រកាសថាជាខ្លាំងដៃ
ក្នុងរបស់បក្សដែលត្រូវបានសម្អាត។ នៅក្នុងកិច្ច
ប្រជុំនោះ នួន ជា បាននិយាយអំពីការចាប់ខ្លួន
សមាជិកជាច្រើនរបស់ភូមិភាគបូព៌ា។

៥៥៩. សមាជិកភាពពិតប្រាកដនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការ
យោធា មិនសូវជាសំខាន់ប៉ុន្មានទេ ដោយសារតែ
នួនជាមានមុខតំណែងជាន់ខ្ពស់នៅក្នុងគណៈកម្មាធិការ
មជ្ឈឹមបក្ស។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នួន ជា
បានទទួលព័ត៌មានលម្អិតនិងមានទ្វេពលយ៉ាង
ខ្លាំងទៅលើកោលនយោបាយយោធារបស់កម្ពុជា
ប្រជាធិបតេយ្យ និងការអនុវត្តកោលនយោបាយនេះ។

(តន្ត្រីស្រាវជ្រាវ)

បង្រៀមបណ្ណាល័យសន្តិភាពអន្តរជាតិដល់វេទនៃបង្រៀមបណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា សូមសម្រេចនូវសមាណុក្ខដ៏ក្រៃបេក្រៃ និងចូលរួមរំលែកទុក្ខជាមួយក្រុមគ្រួសារសព ចំពោះមរណភាពរបស់

បង្រៀមបណ្ណាល័យសន្តិភាពអន្តរជាតិ ដល់វេទ នៃបង្រៀមបណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា
សូមសម្រេចនូវសមាណុក្ខដ៏ក្រៃបេក្រៃ និងចូលរួមរំលែកទុក្ខជាមួយក្រុមគ្រួសារសព
ចំពោះមរណភាពរបស់

កវីនិពន្ធ ស៊ី សារឿន

កាលពីព្រឹក ថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២១

មរណភាពរបស់លោក គឺជាការបាត់បង់នូវកវីនិពន្ធចម្រៀងជើងចាស់ ប្រកបដោយទេពកោសល្យ និងសមត្ថភាពខ្ពស់។ ក្នុងចំណោមបទចម្រៀងជាច្រើនដែលលោកបាននិពន្ធលោកក៏បាននិពន្ធចម្រៀង ចំនួនពីរបទសម្រាប់ស្រុកអន្លង់វែងដែរ រួមមាន៖ បទ «អន្លង់វែងស្នេហា» និង បទ «ក្បាលក្បួនស្នេហា» ដែលបង្កប់នូវអត្ថន័យដ៏ជ្រាលជ្រៅ ទាក់ទងនឹងការធ្វើសមារហណកម្មចុងក្រោយរបស់លោកស៊ី ខ្មែរក្រហមនៅអន្លង់វែង ការដុះដុះ និងការកសាងសន្តិភាពជាដើម។ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សូមបួងសួងឲ្យវិញ្ញាណក្ខន្ធរបស់កវីនិពន្ធស៊ី សារឿន បានសោយសុខ ក្នុងសុភមង្គលកុំបីឃ្លៀងឃ្លាត ឡើយ។

វេទិកាអន្តរជាតិសិល្បៈករសំរោងមាណ ជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងក្រុងមនីស្សិត

ធួប វណ្ណាត និង គឹម សុភី

សារ៉េ ថា ប្រើប្រាស់បទប្បញ្ញត្តិស្រាវជ្រាវ ដើម្បីប្រកួតប្រជែងប្រឆាំង «១៧ មេសា» ដែលនិពន្ធដោយក្រុមខ្មែរក្រហមដើម្បីឲ្យក្រុមនិស្សិតស្តាប់ និងលេងយល់ពីអត្ថន័យ ព្រមទាំងអំពើឃោរឃៅដែលបានកើតឡើងនៅប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ពីឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩)។ (សារ៉េ ចិត្ត/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សារ៉េ ថា រំលឹកអំពីប្រវត្តិ និងរឿងរ៉ាវជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមប្រាប់ដល់ក្រុមនិស្សិតតាមរយៈប្រព័ន្ធរឿងរ៉ាវ (CONFERENCE) ពីការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តកំពង់ចាម។ (សារ៉េ ចិត្ត/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

កាលពីវេលាម៉ោង២ រសៀល ថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តកំពង់ចាម បានរៀបចំ ឡើងវេទិកាអន្តរជាតិសិល្បៈករសំរោងមាណជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ វេទិកាអន្តរជាតិសិល្បៈករសំរោងមាណជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមនេះបានធ្វើឡើងតាមប្រព័ន្ធរឿងរ៉ាវ (Conference) ដោយមានការអញ្ជើញចូលរួមពីសារ៉េ ថា សិល្បៈករសំរោងមាណជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងនិស្សិត ចំនួន២៥ នាក់មកពីវិទ្យាស្ថានពហុបច្ចេកទេសខេត្តកំពង់ចាម សាកលវិទ្យាល័យវេស្តឺនខេត្តកំពង់ចាម និងសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ។ គោលបំណងនៃវេទិកាអន្តរជាតិសិល្បៈករសំរោងមាណជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមនេះគឺ

ដើម្បីឲ្យនិស្សិតដែលបានចូលរួម ស្វែងយល់អំពីរឿងរ៉ាវរបបសំរោងមាណជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងទទួលបានចំណេះដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម។
សារ៉េ ថា បានរំលឹកអំពីប្រវត្តិរបបខ្មែរ និងរឿងរ៉ាវជីវិតមុនពេល និងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដូចជាការលើកប្រព័ន្ធក្លឹកស្រែ ការបំបែកពីក្រុមគ្រួសារ ការហូបចុកមិនគ្រប់គ្រាន់ ការចាប់បញ្ជូនទៅសមរក្ខម និងការចាប់ខ្លួនយកទៅសម្លាប់។ សារ៉េ ថា បានបន្តទៀតថា «ខ្ញុំបានចូលក្នុងកងសិល្បៈខ្មែរក្រហមនៅឆ្នាំ១៩៧៦។ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនទៅធ្វើជាយោធាខ្មែរក្រហម និងបានហ៊ុកហ៊ុនបានរយៈពេល១ សប្តាហ៍ មុន

ពេលបញ្ជូនទៅ សមរម្យគ្រប់គ្រងដើម្បី ប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ពវៀតណាម។ នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំត្រូវបានចាប់បញ្ជូនទៅធ្វើការនៅព្រលាយន្តហោះថ្មីនៅខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ ខ្ញុំត្រូវធ្វើការទាំងថ្ងៃទាំងយប់ គ្មានពេលសម្រាក និងគ្មានអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់។ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំត្រូវបានចាប់ខ្លួនយកទៅដាក់នៅចំណតរថភ្លើងប្តូរ (រ៉ាម៉ាស) ស្ថិតនៅខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ ខ្ញុំបានដឹងខ្លួនមុនថា ខ្មែរក្រហមចាប់ខ្ញុំយកទៅប្រាកដជាសម្លាប់ចោលមិនខាន ដូច្នេះខ្ញុំបានរត់ភៀសខ្លួនទៅភ្នំឱរ៉ាល់ ហើយបានសម្លាប់លាក់ខ្លួន និងរស់នៅភ្នំភ្នំព្រៃលើភ្នំរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨០។

នៅពេលសាន់ថាបានបញ្ចប់ការនិយាយរៀបរាប់អំពីដំណើរជីវិតរបស់គាត់ ក្រុមនិស្សិតបានចោទសួរសំណួរជាច្រើនទៅកាន់គាត់រួមមាន៖

- តើលោកបានស្តាប់ឈ្មោះប្រធានក្រុមភាគីដទៃទៀត?
- នៅពេលដែលលោកបានចុះពីលើភ្នំឱរ៉ាល់វិញ តើលោកត្រូវបានចាប់យកទៅដាក់កុក និងសួរចម្លើយប៉ុណ្ណាដល់?
- តើលោកបានចូលក្នុងវិស័យសិល្បៈផ្នែកលេខទ្រទេសនៅពេលណា?
- តើលោកទទួលបានការរើសអើងដទៃទៀតនៅពេលដែលបានចម្លើយសំណួរទាំងនេះ?
- តើព្រឹត្តិការណ៍ចម្លៀសប្រដាប់កម្មភាគីដទៃបានចាប់ផ្តើមនៅពេលណា?

បន្ទាប់ពីឆ្លើយសំណួររបស់និស្សិតរួច សាន់ ថា បានប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្ភារៈស្រាវជ្រាវ ដើម្បីប្រគល់ទ្រព្យសម្ភារៈ

សាន់ ថា សម្លឹងមើលពីរណីរូបថតដែលត្រូវបានដាក់កំណត់បង្ហាញនៅការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តកំពង់ចាម។ (ស៊ាង ចិត្តា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

«១៧ មេសា» ដែលនិពន្ធដោយក្រុមខ្មែរក្រហមដើម្បីឲ្យក្រុមនិស្សិតស្តាប់ និងឈ្លើយលំអិតអត្ថន័យ ព្រមទាំងអំពើឃោរឃៅដែលបានកើតឡើងនៅប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ពីឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩) ។

វ៉ា ដារ៉ាពេជ្រ និស្សិតឆ្នាំទី២ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញបានលើកឡើងថា «វេទិកាអន្តរជាតិដ៏មានសារៈសំខាន់ដល់ប្រជាជនស្រាវជ្រាវរបស់ខ្ញុំនិងក្រុម ពាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហម។

នី សុដល និស្សិតឆ្នាំទី២ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញបានបញ្ជាក់ទស្សនៈថា «ខ្ញុំទទួលបានការយល់ដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ដែលចេញពីជ្រើសរើសរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមម្នាក់គឺអ៊ី ថា។ វិវិក របស់គាត់ គឺពោរពេញដោយភាពភ័យខ្លាច និងការបាក់ស្បែក»។

ជា សម្បត្តិលក្ខណៈនិស្សិតឆ្នាំទី២ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ មានយោបល់ថា «បើទោះបីជាមិនអាចជួយដល់ជាមួយអ្វី សាន់ ថា ក៏ដោយក៏ខ្ញុំពិតជាបានទទួលនូវចំណេះដឹងស្នើសុំរបស់គាត់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងទទួលបានចំណេះដឹងថាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលជាចំណេះដឹងបន្ថែមក្នុងកិច្ចការស្រាវជ្រាវរបស់ខ្ញុំ និងក្រុមដទៃ»។

«ដោះដូរចិត្ត»

រឿងរ៉ាវចេញពីប្រជាជនថ្មីក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ថែម ហ៊ុន ៖ អ្នកបើកបរ

**ប៊ុន លី ជាប្រធាននៃរូបសំណាក ឈ្មោះ ហ៊ុន
បាននិយាយរៀបរាប់ដូចខាងក្រោម៖**

នៅពេលដែលខ្ញុំនៅក្នុង ខ្ញុំមិន
ដែលមានការសង្ស័យចូលទៅ ឆ្នាំ ៧០
ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នខ្ញុំបានចូលទៅ ខ្ញុំនៅ
ដូចហើយជួយធ្វើស្រែឱ្យកម្ពុជារបស់
ខ្ញុំ ខ្ញុំក៏ជាអ្នកមើលថែឱ្យកម្ពុជារបស់
ដែលមានសុខភាពមិនសូវរឹងមាំដែរ។

ប្តីរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ថែម ហ៊ុន មាន
ស្រុកកំណើតនៅក្នុងខេត្តកណ្តាល។
ថែមមួយគាត់បានទៅលេងម៉ឺនរបស់
គាត់នៅក្នុងភូមិរបស់ខ្ញុំ ហើយម៉ឺន
របស់គាត់បានបញ្ជូនបញ្ចូលគាត់ឲ្យ
សុំខ្ញុំរៀបការ។ យើងបានក្លាយជាកូន
ដណ្តឹង ហើយបានសម្រេចចិត្តរៀបការ
នៅឆ្នាំក្រោយ។ ដំបូងប្តីរបស់ខ្ញុំជាអ្នក
ឆ្កែឆ្កាត ប៉ុន្តែក្រោយមក គាត់
បានសម្រេចចិត្តធ្វើជាអ្នកបើកបរ។
គាត់បានជួល ឡានពីគេ ហើយគាត់
ត្រូវបង់ថ្លៃឈ្នួលឲ្យគេចំនួនប្រហែល
ជា៥០០រៀលក្នុងមួយខែ។ កន្លែង
ដែលគាត់បើកទៅដូចជា គាខ្មៅ។
ទោះបីយ៉ាងណា ខ្ញុំមិនដែលបានធ្វើ
ដំណើរជាមួយគាត់ទៅដូរឆ្នាយទេ។
ប្តីរបស់ខ្ញុំតែងក្រោកទៅធ្វើការពេល
ព្រឹក និងត្រឡប់មកវិញនៅពេលយប់
ហើយបានបន្តការងារដោយឆ្កែឆ្កាត
រកត្រី និងធ្វើស្រែ។

ថែម ហ៊ុន មុនពេលរៀបការ
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ហ៊ុន គឺជាកូនប្រុសច្បងនៅក្នុង
គ្រួសារ ហើយគាត់ត្រូវមើលថែប្អូន
ចំនួន៧នាក់ទៀត។ ដូច្នោះយើងតែង
មានបញ្ហារឿងប្រាក់កាក់។ គាត់មិន
ដែលខឹង និងមិនដែលឈ្លោះប្រកែក
ជាមួយខ្ញុំ ឬគ្រួសារគាត់ឡើយ។ នៅ
ក្នុងរបប លន់ នល់ គ្រាប់បែកជាច្រើន
បានទម្លាក់នៅក្នុងភូមិរបស់ពួកយើង
ហើយមានគ្រួសារជាច្រើនបានសម្រេច
ចិត្តចាកចេញពីភូមិបណ្តោះអាសន្ន
ដោយទៅរស់នៅ ទីរួមខេត្តដែលនៅ
ជិតទីក្រុងភ្នំពេញ។ នៅពេលដែល
គ្រាប់បែកចាប់ផ្តើម ទម្លាក់ចំពេល

រដូវដែលចាប់ផ្តើមប្រមូលផល គ្រួសារ
របស់យើងបានលុបចោលមកក្នុងភូមិ
ដើម្បីប្រមូលយកស្រូវ។ អ្នកភូមិមួយ
ចំនួនក៏បានព្យាយាមប្រមូលយកអង្ករ
ដែលទម្លាក់ពីលើយន្តហោះ ប៉ុន្តែវា
ក៏មិនឆ្ងាយស្រួលនោះទេព្រោះយន្ត
ហោះ ទម្លាក់អង្ករនៅឆ្ងាយពីភូមិក្បែរ
ព្រលានយន្តហោះពោធិ៍ចំនួន
ដែលប្រជាជនប្រជាជនរស់នៅក្បែរ
នោះ ប្រមូលបានអង្ករយ៉ាងច្រើន។
ក្រោយពេលសភាពការណ៍មានភាព
ស្ងប់ស្ងាត់បន្តិច យើងបានត្រឡប់ទៅ
ភូមិរបស់យើងវិញដើម្បីដឹកគ្នាម
និងរកទុកដុត។

នៅក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥
យោធាខ្មែរក្រហមបានចាប់ផ្តើម
បណ្តេញពួកយើងចេញពីផ្ទះ។ ខ្ញុំពិត
ជាមិនដឹងថាពួកគេធ្វើអ្វីទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំ
គ្រាន់តែដឹងថាខ្ញុំក៏យូរខ្លាចខ្លាំងណាស់
ដូច្នោះ យើងបានធ្វើតាមបញ្ជារបស់
ពួកគេ។ យើងដាំបាយហូបនៅតាម
ផ្លូវ ហើយយើងចាប់ផ្តើមធ្វើដំណើរទៅ
ខេត្តកណ្តាល។ នៅពេលដែលយើងទៅ
ដល់ យើងមិនមែនដូចសម្រាកនោះ
ទេ ដូច្នោះយើងបានយកធានី មក
ដាក់គងលើគ្នាប្រក់ធ្វើជាដំបូលនៃកូន
ខ្ទមតូចមួយ។ ដោយសារយើងជា
ប្រជាជនថ្មី យើងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាត

ឲ្យរស់នៅជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋានទេ។
ខ្ញុំជាអ្នកធ្វើអង្ករ ចំណែកប្តីរបស់ខ្ញុំកាប់ដើមគ្រាត និងប្រៀកឈើ។ យើងមានតែសម្បទារក្រកូន និងសម្បដើមចេកសម្រាប់ហូបប៉ុណ្ណោះ ទោះបីយើងហត់ឆ្ងាយធ្វើការពេញមួយថ្ងៃក៏ដោយ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាប្រជាជនមូលដ្ឋានហូបអ្វីទេ ប៉ុន្តែយ៉ាងហោចណាស់ ពួកគេមានពោតក្រហម ហើយយោធាខ្មែរក្រហមមានបាយសម្រាប់ហូប។

ខ្ញុំគិតថាសាច់ញាតិប្តីរបស់ខ្ញុំបាននាំប្តីរបស់ខ្ញុំយកទៅសម្លាប់។ ពួកប្តីរបស់ខ្ញុំខ្ញុំក៏ជាយោធាខ្មែរក្រហម និងជាប្រជាជនមូលដ្ឋានទេ នៅយប់មួយពួររបស់ខ្ញុំបានមកដុះរបស់ខ្ញុំហើយបានប្រាប់ប្តីរបស់ខ្ញុំថា មិនចាប់ទៅកាប់ឈើទៀតទេនៅថ្ងៃស្អែក។ ប៉ុន្តែត្រូវទៅទន្ធបាទីជំនួសវិញ។ ប្តីរបស់ខ្ញុំមានការបារម្ភពីរឿងនេះបន្តិចៗ គាត់បាននិយាយថា៖ ពូ! ខ្ញុំដឹងថាពូនាំខ្ញុំមកឆ្ងាយដើម្បីយកទៅសម្លាប់។ ដូច្នោះពូមិនចាប់ប្រាប់ខ្ញុំថា នាំខ្ញុំទៅកន្លែងណាផ្សេងទេ។ ឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំបានយល់សប្តិថា ប្រសិនបើប្តីរបស់ខ្ញុំត្រូវបានគេនាំយកទៅនៅពេលព្រឹក ឬពេលល្ងាច គាត់នឹងត្រូវបានគេយកទៅសម្លាប់ ប៉ុន្តែបើគាត់ត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅនៅពេលរសៀលគាត់នឹងមិនត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់នោះទេ។ ពួររបស់ខ្ញុំបានហៅប្តីរបស់ខ្ញុំទៅនៅពេលយប់ ប៉ុន្តែប្តីរបស់ខ្ញុំបានបដិសេធប្តីរបស់ខ្ញុំថា នឹងទៅពេលព្រឹក។

ហ៊ីន បាននិយាយទៅកាន់ពួររបស់គាត់ថា «ពូនាំខ្ញុំទៅសម្លាប់ ពូមិនចាប់

និយាយកុហកខ្ញុំ ហើយប្រាប់ខ្ញុំថាយកខ្ញុំទៅធ្វើការទេ»។ នៅវេលាម៉ោង៨ ព្រឹកបន្ទាប់ ប្តីរបស់ខ្ញុំត្រូវបានចងខ្សែហើយបណ្តើរចេញទៅជាមួយអ្នកភូមិពីរនាក់ផ្សេងទៀត។ មិនមានអ្នកណាម្នាក់នៅក្នុងភូមិមានសេចក្តីក្លាហានសូម្បីតែក្រឡេកមើល។ ខ្ញុំមិនបានដឹងរឿងនេះទេ រហូតដល់ពីរថ្ងៃបន្ទាប់ព្រោះខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនទៅធ្វើអង្ករ។ ខ្ញុំគិតថាប្តីរបស់ខ្ញុំត្រូវបានសម្លាប់នៅកុកស្អាង។ ស្ត្រីម្នាក់ឈ្មោះ គ្រប់ ជាអ្នកស្រុកជាមួយប្តីរបស់ខ្ញុំក៏ធ្លាប់ជាប់កុកនៅទីនោះដែរ។ ក្រោយឆ្នាំ១៩៧៧ គាត់បានប្រាប់ខ្ញុំថា គាត់ធ្លាប់មានបំណងរត់គេចពីកុកស្អាង ហើយបានបបួល ហ៊ីនរត់ទៅជាមួយ។ ប្តីរបស់ខ្ញុំនិយាយថារត់ទៅមិនកើតទេ ព្រោះដៃទាំងពីរនិងជើងរបស់គាត់ជាប់ខ្នោះ។ គាត់ដឹងថាគាត់នឹងស្លាប់នៅក្នុងកុក ឬស្លាប់ដោយការរត់គេចខ្លួន។

បន្ទាប់ពី ហ៊ីន បាត់ខ្លួនអង្គការបានហៅខ្ញុំទៅអប់រំ។ ពួកគេបានបញ្ជូនខ្ញុំឲ្យជីករណ្តៅ ហើយកប់ខ្លួនឯងព្រោះខ្ញុំមិនបានធ្វើអង្ករបានគាប់ចំនួនកំណត់របស់អង្គការ។ ខ្ញុំបានសួរពួកគេថា តើខ្ញុំបានធ្វើអ្វីខុស? ពួកគេបានឆ្លើយតបមកខ្ញុំវិញថា ខ្ញុំបានប្រឆាំងជាមួយអង្គការ។ ខ្ញុំបានប្រាប់គេថា ខ្ញុំមិនបានធ្វើអ្វីចំពោះអង្គការនោះទេ ហើយពិតជាអាក្រក់ខ្លាំងណាស់ដែលអង្គការកប់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំក៏បាននិយាយដែរថាពួកគេធ្លាប់បាននាំប្តីខ្ញុំយកទៅសម្លាប់។ ហេតុអ្វីបានជាខ្ញុំត្រូវបានធ្វើទារុណកម្មម្តងទៀត?

កូនរបស់ខ្ញុំទាំងពីរត្រូវបានសម្លាប់នៅពេលដែលអង្គការបញ្ជូនប្រជាជនឲ្យជីកលេណាដ្ឋាននៅជុំវិញវត្តមួយ។ ភ្លាមៗនោះកូនរបស់ខ្ញុំត្រូវបានស្លាប់ ដោយសារគ្រាប់បែកបានដុះឡើង។ វាដូចជាសត្វប្តីរបស់ខ្ញុំបាននិយាយថា អាចហ្នឹងស្លាប់ដោយការធ្វើការងារ ឬការប្រឆាំងនឹងអង្គការ។

ម្តាយភ្នែករបស់ខ្ញុំបានលាក់រូបថតប្តីរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងប្រអប់ដាក់ស្នាដៅក្នុងរបបនោះ។ ខ្ញុំបានបង្ហាញរូបថតគាត់ទៅកូនរបស់ខ្ញុំដូច្នោះ ពួកវាអាចនៅចាំមុខឪពុករបស់គេ។ កូនរបស់ខ្ញុំធ្លាប់ទៅ ទាយ ហើយគ្រូទាយបានប្រាប់ថា ឪពុករបស់ពួកគេនៅមានជីវិតរស់ហើយនិងត្រឡប់មកដុះនៅក្នុងខែធ្នូ។ ខ្ញុំបានទន្ទឹមរង់ចាំគាត់ជារៀងរាល់ខែធ្នូចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៧។ ខ្ញុំក៏បានរកក្រូជាន់អារក្សហើយត្រូវបានបញ្ជូនជាជំនួសរបស់ខ្ញុំ ដោយខ្ញុំសង្ឃឹមថាខ្ញុំនឹងអាចជួបមុខគាត់ដោយផ្ទាល់នៅថ្ងៃណាមួយក៏ប៉ុន្តែខ្ញុំបានត្រឹមស្រមៃឃើញគាត់អង្គុយ ជើងជាប់ប្រាក់ប៉ុណ្ណោះ។ បច្ចុប្បន្ននេះ នៅពេលដែលខ្ញុំមើលរូបថតរបស់គាត់ ខ្ញុំបានឃើញវាចាប់ផ្តើមបាត់បង់ពណ៌បន្តិចម្តងៗ។ ខ្ញុំអត់មានអារម្មណ៍គិតអំពីគាត់នឹងត្រឡប់មកវិញទៀតទេ ព្រោះខ្ញុំដឹងថាគាត់បានបាត់បង់ជីវិតទៅហើយ។

ប៊ាត ពីន្ត និង មេនី ឧកហ្សាវល

រូបក្របមុខ៖

លោក ឆាំង យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ទទួលស្វាគមន៍រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស និងអភិវឌ្ឍន៍នៃចក្រភពអង់គ្លេស ដូមីនីក វិអាប៉េ នៅការិយាល័យកណ្តាលរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១។
(សុភ័ក្ត្រ ភាណ និង តឹម សុវណ្ណដានី/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រូបក្របក្រោយ៖

កែវ កុលធីតា ឯកស័ក កើតនៅឆ្នាំ១៩៥៧ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ កែវ កុលធីតា ឯកស័ក ត្រូវបានជម្រុញស្បៀងទៅរស់នៅភូមិត្រពាំងវែង ឃុំព្រះនេត្រព្រះ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ កែវ កុលធីតា ឯកស័ក បានទទួលមរណភាព ដោយសារជំងឺមហារីកឆ្អឹងនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥។ (រូបថត៖ ឆាំង យុ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ៖ ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរសព្ទ ៖ (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥

DC-Cam/PIR: #66 • Preah Sihanouk Blvd • Phnom Penh • Cambodia • Tel: (855) 23 211 875 • dccam@online.com.kh • www.dccam.org

A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the Truth • Issue 258, June 2021 • Funded by USAID
Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No. 375 P.M. PRA. KA, 30 October 2018.